શ્રી

ડીનોશાહ ગાયનમાળા

ચાર આના

—: ન્યુ ફોનોગ્રાફ :—

ગાયન માળા

ભાગ ૧ થી ૧૮ સાથે

કાગઝી મહમુદ એન્ડ મહમદભાઈ

—: માટે :—

સંગ્રહ કરી પ્રગટ કર્તા

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર

ઠે૦ રાણીતળાવ, મેઈનરોડ, સુરત.

બ્હોળા સુધારા વધારા સાથેની નવી આવૃત્તિ.

.. કીમત એક રૂપીઓ. —

સુરત બરાનપુરી ભાગળ ભાજીવાળી પોળમાં આ... અનાવિલ
બંધુ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં ગોવિન્દજી દાહ્યાભાઇ નાયકે છાપ્યું.

અસલ પ્રખ્યાત

ન્યુ ફોનોગ્રાફ ગાયન માળા

ભાગ ૧ થી ૧૮ સાથે.

વીર—કુણાલ.—રાગ, ગઝલ—

અમારાં દેશને છોડી, અમે થાનાર પરદેશી;
હૃદયને મેળવી બેશી, અમારો પ્યાર પરદેશી,
થયાં દુર્ભાગીયાં એવાં, તજાવી દેશની સેવા;
ભટકશું પારકા ઘરમાં, બની લાચાર પરદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે સતકર્મથી થઇશું હૃદયના હાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ અમારી જન્મ ભુમીમાં;
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે, અમે હદપાર પરદેશી.

બલીરાજા.

મારી સજની તું કયાં રમીઆવી **રજની**, સાચું બોલ, બોલ, બોલ,
શાણી સૈયર, તું શીદને આળ ચઢાવે, કેડો છોડ, છોડ, છોડ ?
કમળા માળા ગુંથી હતીને, **કમળાં** કેમ **કરમાણી,**
પરસેવા તને કયાં વળ્યો, તારી **ભમ્મર** કયાં **ભીંજાણી**—સાચું.
—કાળો **ભમરો** શીર પર બેઠો, ઉરાડતાં ધમરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઇ—મારી **ભમ્મર** ત્યાં ભીંજાણી—કેડો
કસ્તુરી તારા **અંગે** મ્હેકે, **કુસુમકળીના** હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી **નવેલી** મળ્યો **કોણ** ઠગારો—સાચું
—**ચંદ્ર—સરોવર** નહાવા ગઇથી, વાટે મળ્યો એક **માળી,**
છાબ ભરીને **ગજરા** આપ્યા, હું તો તમથી હારી—કેડો.

રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ **ભજન**—

મારા **ભવની** બાવટ ભાગીરે **જોગીડા જુના**—
લગની તુજ નામની લાગીરે જોગીડા જુના—
વચનો બેહ ભર્યાં ભેદુનાં, હૈયાં તુજવીણ સુના—
આ કામણગારી નારીએ શું કામણ મુંજને કીધું ?
તન દઇને મનડું લીધુરે—**પણ** દુઃખ વિયોગનું દીધું—
નીશદીન સાથ રહું સમજુના.........મારા ભવની—

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—રાગ—ભજન—

રૂપે શું મન રાચોરે. કાયાનો રંગ કાચોરે **ભગવાન ભજો** (૨)
હાડ માંસને રૂધિર ભરેલું મઢયું ચામડે અંગ, (૨)
ગંદા **દેહનો** ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ.
ભરૂંસો નહીં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન **ભજો**—

ભરથરી-પીંગળા અને ભરથરીનો સંવાદ—

ધીક યુવા ધીક મુજને, ધીક કામ વિકારજી;
જેણુરે ભુલાવી મને સત્યથી, કર્યા નીચ વિચારજી,
—ભેખરે ઉતારો રાજા ભરથરી.
ક્ષમા કરોરે રાજા રંક છું નારી-અજ્ઞાની જાતજી;
અન્ય વખત એવું નહી કરૂં, ભાજ્યા માતને તાતજી-ભેખરે.
કપટ રૂપીરે રાણી પીંગળા, એશું બોલે વચનજી;
રાજરે તજ્યું તુજ કારણે, જો વિચારીને મનજી;
—ભિક્ષા દેને મૈયા પીંગલા.
તુંરે ખોટી ને ખોટું રાજ છે, ખોટો સારો સંસારજી;
અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પામું ઉદ્ધારજી.—ભિક્ષા.
રહો તો રાજા રસોઇ કરૂં, જમતા જાઓ સ્વામીનાથજી;
ક્ષિરરે નીપજાવું ક્ષણ એકમાં, જમીએ આપણ સાથજી.—ભેખરે
મઢીરે કરાવું રંગ મહેલમાં, રાખું ગુપ્ત અવાસજી;
જેમરે જાણે નહિ જગતમાં, સાધો-જોગ રહી પાસજી—ભેખરે.
મહેલરે તારાને રાણી શું કરૂં, કેવો ગુપ્ત અવાસજી;
ક્ષિરરે ભોજન તારૂં રાણી શું કરૂં, નથી ભોગની આશજી—ભિક્ષા.
વાસી જંગલના જોગી અમે, નહો ગામમાં વાસજી;
વિષની વેલીથી અળગો રહું, નહિ નારીનો પાસજી.—ભિક્ષા.
ભગવા જોઇ રાજા ભરથરી, દાવાનળ દીલ થાયજી;
આઇ-કહો-ન-મારા કંથજી, લાગે દેહમાં લાયજી.—ભેખરે.
વધુરે શું વદું રાણી પીંગળા, કરૂં અરે કેટલો ઉચ્ચારજી;
બંધુ જોવોરે બંધુ તજ્યો, માર્યો વચન નો મારજી,
હવેરે રાજને રાણી શું કરૂં ?

વાંકીરે વિધાતા મને ભુલાવી, લખીયા લેખ લલાટજી,
આનુંરે પ્રાયશ્ચિત હવે શું કરૂં, મારગ આપો પૃથ્વી માતજી—લેખરે.
ત્રણશો નારીરે અન્ય આપની, માળવપતિ મહારાજજી;
એકને કારણ એને નવ તજો, પાપી પીંગળાને કાજજી—લેખરે.
મોહ છોડી દે રાણી પીંગળા, પ્રીતે કર સતસંગજી;
સગુરે નથી કોઇ કોઇનું, આ સંસાર પતંગજી.—ભિક્ષા.
દેતી હું તો ભિક્ષા દે મુને, નહિ તો કરૂ ગૃહ ત્યાગજી,
ગુરૂજી મારારે રોશે થશે, ચાલી જાય જમાતજી—ભિક્ષા.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

થઇ પ્રેમવશ પતાળીઆ, મારા મનના માલીક મળીયારે...(૨)
પ્રીતે કરો મુખવાશ, સજનવા રાજ હૃદયના વાસી.
પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી, મારા મનના મનોરથ ફળીયારે...થઇ.
ભાગ્યવંત ગણો ભગવતી મુજને, જીવન સફળ થયું મારૂં
કરો શ્રીહરિ શુભ તમારૂં, મારા મનના માલીક મળીયારે...થઇ.

વીર કેશરી—રાગ—ગઝલ,—કવ્વાલી—

થવાનું ના થવાનું કહે; નજુમી કોણ એવો છે;
ન જાણ્યું જાનકી નાથે; સવારે શું થવાનું છે?
હતી શલ્યા રૂપે "અહલ્યા" જગતમાં વાત જાહેર છે;
ન જાણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે; સવારે શું થવાનું છે?
હતા કૌરવ અને પાંડવ; જગતમાં મહાબળી યોદ્ધા;
ન જાણ્યું ભીષ્મ જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે?
રમ્યા જુગટું સહુ સાથે; વિભુતી સૌ ગયા હારી;
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ, સવારે શું થવાનું છે?

દલપત ભજન. -રાગ-ભજન-

મોહન તારી મોરલી,
વ્રજનારને વેરણ થઈ!
(૨) હે.........હરી.
કોમળ સુરે કાળજુ કોર્યું,
ચીતડું ચોર્યું વેરણ થઇ-મો.
કામ તો હવે કાંઇ ન સુજે-(૨)
સાંભળતા શત્રુ થઇ-(૨)
માતાપિતા તણી લાજુતજીને,
વૃંદાવનમાં ગઇ-મોહન.
વ્રજનારને વેરણ થઇ, મોહન તારી મોરલી તારી મોરલી-(૨)
આવા આવા કારમાં કામણ (૨) શામળા સીખા થઇએ-મોહન.
દુઃખડાં કેરાં ડુંગર ડોળ્યા. મા બાપડી હ્યો પઇએ-મોહન.
"દલપત" વીઠના દેવને મળવા (૨) ગોપીઓ ગોકુળ ગઇ-મોહન.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

શું કહું કથની મારી રાજ, શું કહું કથની મ્હારી.
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ....................શું કહું.
પરખી પારિજાતિક મેં અર્પણ કીધું મન મ્હારૂં,
પતી તજી પરલોક સિધાવ્યા, ફરી જીવતર મમ ખારૂં રાજ—શું કહું.
ચંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ—શું કહું.
અરપ્યું મેં સર્વસ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
તજી જગત જંજાળ સર્વ હું, પ્રીતે ભજું ત્રીપુરારી—શું કહું.

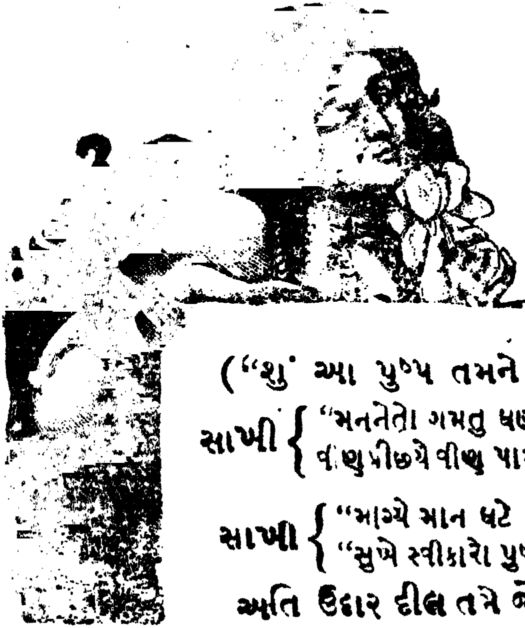
ભરથરી— **રાગ-મરશીયા—**

હાય, કેમ આ સહેશે ઉજેની રંડાપો, ધણી થઈ છે રાજાજી માર્‌ગ જોગ
બાણુ લક્ષ માળવાના છો સ્વામી, હામ કોડીલા રૂપે ન ખામી,
ગૌર અંગે ભભુત શી જામીરે,—હાય, કેમ૦
એક બાજુ કૃષ્ણા તમારી રૂએ, થંદ્રકળા ચોધાર નીર ચુએ,
બાપુ સુખે ન આજ કોઈ સુએરે—હાય૦
મેહેલે મેહેલે વિલાપ છાયો છે, પવન શોકનો પ્રબળ વાયો છે;
કળકળતાં બાઈઓ ને ભાઈઓ છેરે—હાય૦
ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આવ્યા વસ્ત્ર કયાં ગેરૂ ઝબોળી
હાય હઈડામાં પ્રગટાવી હોળીરે—હાય૦
નથી વિક્રમ ભાઈની કંઈ આશા, કીધાં કરમે એવારે તમાશા;
એણે બીજાં જંગલ ક્યાંઈ વસાવ્યારે—હાય૦
ધણી નોધારા અમને કરોમાં, આવું અણુધાર્યું પગલું ભરોમાં,
જોગી જીવતાં ચિત્તામાં ધરોમાંરે—હાય૦

વીર કેશરી —રાગ. ગઝલ—

ખરા તે હીંદના સંતાન લડે જે હીંદને કાજે,
લડે જે હીંદને કાજે, મરે જે હીંદને કાજે.
ડુબાતો દેશને દેખી, ચડે વારે ઉમંગેથી,
પ્રભુ કે બાદશાહોથી, ઝુઝે જે હીંદને કાજે,
ન મોહે માયા મહોબ્બતમાં, ન લોભે માલ દોલતમાં,
જીવન જર પ્રાણ સૌ પળમાં, તજે જે હીંદને કાજે.
યતોધર્મ સ્તતોજય છે, કરો યાહોમ શો ભય છે;
અમર તે થાય છે નિશ્ચયે; મરે જે હીંદને કાજે,

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

મંજરીએ મનડું મોહ્યું રે
મન ગમતા મહારાજ—
મારામનગમતામહારાજ
એ શું દીલડું અમપ્રોયુંરે
મન ગમતા મહારાજ—

("શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે?")

સાખી { "મનનેતો ગમતુ ઘણું મુખથી કેમમંગાય,
વાણુપીછયે વીણુ પારખ્યે, ઘટેમાનમુનિરાય,

સાખી { "માગ્યે માન ઘટે નહિ જેવું જ્યાં દાતાર
"સુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ ધરોકર્ણ મોઝાર

અતિ ઉદાર દીલ તમે જોયું રે......મનગમતા

ઉદયભાણ— રાગ–ભજન

મન માયાના કરનારારે, જરી જોને તપાસી તારી કાયા,
પુછી જોને તું પંડીત પુરાણારે, કોના અમર છે લેખ લખાયા;
કાચી છે કાયા આ, માટીની માયા, છે માટીના ખેલ બનાયા,
શાણા તો સમજી અળગ થયા, પણ બાલક બીચારા લપટાયા.
લાખોની પાંખો ગઇ છે પીંખાઇ, જેણે મુછપર લીંબુ ઠરાયા;
કાળના કોંવાડેથી કાણ બચ્યું છે, ભલે રંક કે હોય મહારાયા,
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા;
જોબનને તન ધન તેવા સમજવાં, પાણીમાંના પડછાયા.

લીલાવતી —:═══:—

અરજી સાંભળોને સરકાર મુજને ગાંઠતી નથી ઘરનાર [એ ટેક].
અગીયાર વાગે ઉંઘમાથી ઉઠી, તરત તડકે જાય;
દાતણ કર્યા વિના **મોગરીને મુળા.** ખોળામાં લઇને ખાય—**અ.**
વાંકું ચુકું બોલી વઢવું ને રડવું, **ફુઆડ રાંડને** રોજ,
ઘરમાંથી **ગોળ ઘી** ચોરી ખાવાની, ખોટી પડી છે ખોજ,—અ.
પાડા પડોશીને ટોસી ટોસાથી, **લડી ચુકી લાખવાર,**
પોતાના બાળકને નિત્ય બઝુડે, મારે મને **પણ** માર.—**અ.**
રાખના ઢગલામાં ફોરા પડયા જેવું, રાંડના મોઢાનું રૂપ,
ભુત ભડકામણી બારે કુભારજા ભડકી મરૂં છું રે ભૂપ.—અ.
મુગરીના માળા સરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ.
ખણતાં જુવોના ટોળા ખેરવે, **પરસેવાની** પડનાળ.—**અ.**
હોળી–દીવાળીએ ન્હાવાનો નેમ છે, વડી ચતુર છે વહુ,
અંગે ઓઘરાળાને લુગડામાં લીંખો, **મારવાડ કેરી મઉ.**—અ.

વીણાવેલી— —:═══:—

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
તારો ત્યાં લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ,
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ–સરખે સરખાં માની લઇયે,
રાખે જેવી રીતે **રામા,** રંગે તેવી રીતે રહીએ —સદા.

સાખી { પીપળ પાન ખરંતા હસતી કુંપળીઆં
{ મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીઆં.

દશાના ઢંગ રૂતુના રંગ જેવા દેખી લઇએ—સદા.

સાખી { કદી મેહલો ને માળીઆ, કોમળ છપ્પર ખાટ;
{ કોઇ દીન એવો આવશે, ભુખે ન મળશે ભાત —સદા.

૨૫૮૫૩

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —રાગ- ભજન—

રામ ભજ તું પ્રાણીયા,
તારા ભવની ભાવટ ભાંગશે (૨)
("બોલો રામ-સીતારામ")
પંખીડા જો તું વિચારી-
કર્મ તારા લે સંભાળી,
વાસના નઠારી..........તુને
રૌવરૌવ નર્કે નાંખશે-રામ
મૂઢ તેં મતિ વિસારી,
મતિ તેવી ગતિ તારી,
ઉઠ જો સંભાળી તારી-
કાયા કંચનની થશે-રામ.

અરૂણોદય

—:═══:—

તમે જો જો ન વાયદા વીતાવજો,
પીયુ પહેલી પેસેંજરમાં આવજો;
હાર તોરાથી સ્વાગત્ શોભાવજોરે—પીયું.
શિલ્કની કીનાર કોઈ વાયલ આછેરાં,
કોઇક નવા નાટકના અચ્છાં ઓપેરા.
થોડા હેંડ-બીલ હેર ઓઇલનાં લાવજોરે—પીયું
એક હારમોન્યમ પેરીસનું લાવજોરે,
આવવાનો તાર મને આગળથી આપજોરે.
તમે સામા સ્ટેશન પર સીધાવજો—પીયું

બલીરાજા —:═══:—

વશ કીધો તેં વીર મારો, જે ગુણીયલ ને બહુ સારો,
નથી વાંક જરા કાંઈ મારો નણદલ તમ વીર ઠગારો;
રંગ મહેલમાં હતી એકલી આવી અડપલું કરી ગયા,
ચુંબન કરી, ભરી અંક મીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા—નથી.
—વંસંત-જોબન ફુલવાડીમાં ભુલો પડી ગયો ભમરો,
લાલચે આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ ડાહ્યો ડમરો—વશ.
શરમાળો મને સાન કરીને કંચુકીની કશ છોડી,
હ્રદય-વશપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી.
—વદન ચન્દ્ર છબી-રતી લજાવે ભ્રકુટી કામણગારી,
બંધુમારો સરળ હ્રદયનો કામા અજય છે તારી—વશ.

બિણાવેલી— —:═══:—

અરે આ શું માનવનો અભિમાન પલકમાં ટળી જશેરે,
ખરે જેમ પીપળ ઉપર પાન-પલકમાં ખરી જશેરે.
પલકમાં ખરી જશેરે-માટીમાં મળી જશેરે—અરે૦
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના......રે નથી;
મૂઢ મમતમાં તોયે મરતા આ અ......રે મથી.
પામર નર નાદાન......અરે શું

સાખી { "કાયા કલેવર કારમું, એ ગંદકીનો ઘાડવો;"
'સમજુ જને સમજી જઇ, અભિમાનને વણસાડવો."

સાખી { "અભિમાન ઈશ્વરને નહિ. દુખ પાઇને પેદા કરવો.'
"રાવણ સરિખા રાજવીએ. લીધો નથી કઇ લાડવો.

માલતી-માધવ.

—:═══:—

નાનકડી નાજુક નાર બહુ નાનકડી, બહુ નાનકડી
મારા લાલાની હું લાડકડી (૨) હું લાડકડી (૩)
આંખ તણે મટકે પટકું હું લાલને-
નાની શું સમજે વ્હાલાના વહાલને
(હું તો બધુંએ સમજું છું)
જાણીભોળો ભરથાર, તું બહુ માથે ચડી(૪)નાનકડી

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ. રાગ-ભજન.

આ તારાં વચનો સારાં, સ્નેહે સાંભળતાં
શાન્તિ પામ્યું મન મારૂં રે આજે—આ.
જગની જંજાળમાંથી બાળનો બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ ચીન્તામણી, ધારૂં રે આજે !
–ભકિત ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી.
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે શાણા–આ તારાં,

વીર કેશરી

—:═══:—

આપ પાપડવાડીમાં પધારજો લ્હેરીલાલ,
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલી ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી કયારાનું નિશાન છે?
છજામાં! તુલસીના ઝાડનું નિશાન છે-લ્હેરીલાલ.
અખંડ અને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો.
હુડતાવાળાનું તોફાન છે, જયાં હડતાવાળાનું તોફાન છે-લ્હેરીલાલ.
જોખમ ભરેલું કામ પુરી પંચાત છે, ધારતી છે! આફતમાં
જાન છે, મારા બાપ ધારતી છે-લ્હેરીલાલ.

સંગીત લીલાવતી —:═══:—

લાજ છોડી છે તેં છકેલ છોકરા બાપની તેં આબરૂના કંકરા કર્યા
આવી છે દીવાળી હોળી હમવામાં બળે, જઉં છું. વહુને
તેડવા પણ દાડો શો વળે. બા.
સે—સાસરામાં જાશે છે જમાઇને સહુ, મારે નહિ મોકલે વેવાઇ તો વહુ. બા.
સ—કરવાને વીવેક બોક લાજથી જવું..........................
જે—ગાડી લાગ્યો ખોટી ક્યાં સુધી થવું.

[બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ —રાગ-ભજન—

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા, દાસ પરે, દયા લાવો—ટેક.
સંસાર સંબંધ ત્રોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,
હું તો આવી બેઠો, આવો આવોરે—દયાળુ
આંખો વિના સંકટ આવું, ખાડામા ગોથા ખાઉં,
વારે—અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

બલીરાજા —:═══:—

આનંદ મંગળ ગાઓ પરણાવી લેશું લ્હાવો,
મારી વેરણ રસીલી જોડી શોભશે?
નિરખી કન્યા કહેશો, સુખ જોઇ તાકી રહેશો—મારી.
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલુ ને બીજું કાણું;
મળી વેવાઇને વેવાણું ફેરાં ફેરોને ઝટ—આનંદ
ફેડાકિયા તમે જોશો, હોળીને દહાડે રોશો;
કેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકો વાગશે—આનંદ.
તડાકીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને,
વાજાં વગડાવું જો જો, ફેરશુરામનો ફડાકો—આનંદ.

(મુંબઈની ઇમીટેશન શેઠાણી !) રાગ-ગઝલ—

તમે મુંબઈ વિષે આવ્યા, નિહાળી સર્વ હરખાયા
છતાં સાહેબ ઓ મ્હારા ! જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
અહા ! મુંબઈની અલબેલી ! છેલી કંઈક સુધરેલી,
લટકતી લાજને મેલી, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
ફરે છે કંથ ઉઘરાણી, ભણે નામું નયનતાણી
છતાં કહેવાય "શેઠાણી" જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
પતિ પરદેશમાં આવે, પ્રિયાને પાસ તેડાવે;
પછી વહુ પાંખ ફફડાવે, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
સ્વદેશે કામ સૌ કરતી, ખુશીથી ખાંડતી દળતી;
હવે શમા વિના રડતી જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
ઘરે સસરો અને સાસુ ખરચ ત્રિણ ખેરવે આંસુ
જમે વહુ મિષ્ટ ફરમાસુ જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
કુવેથી ખેંચતી પાણી નણંદની સાચવે ભાણી
હવે થઈ રાયની રાણી જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
ઘણી મુંબઈ તણી નારી બનાવે ઠાઠ બસ ભારી
બને વર થાય ભીખારી, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
અને મુંબઈની શેઠાણી કરે પઇસા તણું પાણી
રળે વર ટાંટીઆ તાણી જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
પતિ શીતેર લાવે છે, સકળ પત્ની ઉડાવે છે,
છતાં દેવું કરાવે છે, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

વસાવે નવનવી સાડી, ફુલેલી ફેન્સી ચોળી;
ખરીદે બુટની જોડી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી?
સુવાસિત તેલને અતર, રૂમાલો રાખતી સતર,
ગણે છે કોણ ત્યાં ગણતર! જુઓ મુંબઇની શેઠાણી?
કબાટો કે ત્રીજોરી ના–છતાં દશબાર ચાવીના;
રૂપાના રાખતી ઝુડા, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી?
જશે નાટક તમાસામાં અગર સરકસ–સીનેમામાં;
ગણે મ્હોટાઇ ભપકામાં જુઓ મુંબઇની શેઠાણી?
સદા–નરવી રહે નાડી, જતાં કંઇ જોઇશે ગાડી;
જશે લટકો કરી લાડી, જુવો મુંબઇની શેઠાણી?
કરે ઘરકામ સૌ ઘાટી—પદ્મણી પાલવે જાતી;
અહા? હોંસે હુવા ખાતી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી?
નથી નારી સકળ એવી, સતી કંઇ છે સીતા જેવી;
દયા સૈભાગ્યની દેવી અસલ છે એજ શેઠાણી?
નકલ કરનાર શેઠાણી? સુણી ના કોપશો વાણી;
હશે પરમાર્થિ ને શાણી, ખરી મુંબઇની શેઠાણી?
અપંગો પર દયા આણી, દુઃખીના દર્દને જાણી;
મદદ દેતાં ન અચકાણી! અહાહા! એજ શેઠાણી?
સ્થિતિ સ્વામી તણી જાણી; વીના"ઘાટી"ન ગભરાણી;
શિયવંતી વિનયવાળી, ગુણી ગૃહરાજ્યની રાણી?
("શા. મણીકાન્ત"ની કાવ્યમાળામાંથી)

કંસવધ.

—:═══:—

કાનુડા તારી કામણુ કરનારી, વૃજમાં વાંસલડી વાગી.
મીઠી ને વળી મોહક, મન વશ કરનારી—વૃજમાં.
મન વશ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી;
હું ઘેલી, (૨) તમ વિણુ થઇ છું ગિરધારી—વૃજમાં.

ભિષ્મ પીતામહ.

—:═══:—

જખમના દરદો જખમી જાણેરે, વિણુ-જખમી શું જાણે.
મરદન ઘા તો મરદ વખાણે. કાયર શું જાણે.
ઓ બાઇજી........................કાયર શું જાણે;
આમ્ર સ્વાદમાં કોકીલ માણે મૈના દાડમ દાણે,
હરખી હરખી હંસ કમળના કોમળ તંતુ તાણેરે;
બગલા શું જાણે..............ઓ બાઇજી.........જ૦
પતિ-પત્ની માણે રતીરસમાં કામદેવને બાણે,
શું સમજે તે જોગી જન્મનાં, જે જગ મીથ્યા જાણેરે;
જાણે તે જાણે................ઓ બાઇજી.........જ.

વૈરાટપર્વ રાગ—ભજન.

કાયા માયા કોઇકી નાહીં ભાઇ, સબ કહેતેહંય અપની અપની.
સત્ય જુગમેં હરિશ્ચંદ્ર ભયે રાજા, સત્યકી સત્ય કહી,
એક સત્ય કે કારને ઉને કાયા—એચ દહી?
ત્રેતામે રાવણુ ભયે રાજા કંચન કોડ સહી,
એક લક્ષ પુત્ર, સવા લખ જ્ઞાતી, વાહો લકડી નાહીં મીલી?
પ્રાન વાયુ જબ ઉડ ગયા તનસે, માયાભી મીટ ગઇ,
ઇસ દુનીયામેં વોહી નર જુઠા. જીસને કાયા અપની કહી.

બળીરાજા.

છાને કહેતા છકેલી, રંગીલા મને છાને કહેતા છકેલી,
હું તો જોબનમાં વેલી બનેલી—રંગીલા મને૦
બાગબગીચાની સહેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી,
અદામી હુલસોને બારી જસેથી. તાજી તાજી ખાંડ પહેલી–રંગીલા.
સાટીનની સાડીઓ કસબી ભરેલી કોર, સ્વપ્ને નહિ કોઇએ દીઠેલી;
પોલકાને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે, લટકેથી લુગી લાવેલી–રંગીલા.
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર, બંગડીઓ મંગુર મઢેલી;
ઝુમખાને ઝુમખું લટકાઇ પહેરતી. વિદ્યા હું પાકી ભણેલી–રંગીલા.

સુર્યકુમારી

સોહામણી સ્વર્ગના વાટ, એક દીન શોહાવજો હેરાજ,
રસિલા અમરાપુરીના ઘાટ. એક દીન શોહાવજો હેરાજ.
મૃત્યુ લોકનાં મનુષ્ય ક્યાં–ક્યાં અમરાપુરી ઘાટ,
અઘટીત–કંઇ એ કેમ બને, વસમી વીકટ એ વાટ.
મુગટમણી તમે રાજસદનના, પારીજાતક તમે નંદનવનના;
રાજવંશી દેવાંસા રસીશ્વર, પ્રિતજ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર.
મેળવવા અંતરમાં અંતર, સ્વર્ગ અમારૂં સોહાવજો હેરાજ.

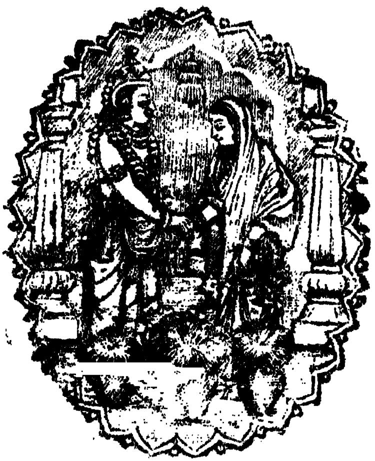
રાજા સંભાજી. —રાગ-ભજન-ઉસ્તાદી.—

રાજા તોરા ડુંગરીઆ પર, બોલે ઝીણા મોર.
મોર જો બોલે પપૈયા બોલે, કોયલ કરેરે કલશોર (૨)–રાજા.
માઝમ રાત વીજલડી ચમકે. છાંઇ ઘટા શી ઘનઘોર (૨)–રાજા.

સાખી { કોકિલ વરન તું કરી, બળતીને નવ બાળ.
{ હું સુતી પિયુ વિરહમાં, ઉઠે ઉઠે ઝાળ.

બાઇ "મીરાં" કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર, તું મારા ચિતડાનો ચોર–રાજા.

ભજનામૃત. —રાગ. ભજન મીરાંબાઈકૃત—

બલીહારી રસીયા ગીરધારી,
સુંદર શ્યામ હો તજી અમને.
મથુરાંના વાસી. આવા ન બનીયેજી,
વાંસલડી વાગે એહવા ભણકારા વાગેને.
વૃજ વાટ લાગે ખારી—સુંદર
જમુનાને કાંઠો વહાલા. ખાવાને દોડેને,
અકળાવી દે છે મુને બારી.
વૃંદાવનકેરી શોભા, તમવીણ અમનેતો
નવ લાગે હવે સારી—સુંદર
ગોવરધન તોળ્યો વ્હાલા ટચલી
આંગળીયેને. અમપર ઢોળ્યો ગીરધારી
મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, શુદ્ધ પ્રભુ લેજો માહરી—સુંદર

અરૂણોદય. —: આબાદીનો ઉપાય :—

ચાહો જો ભારતના સંતાન, જગતમાં ભારત આબાદી
................................—તમે અંગે ધરો ખાદી.
દેશ ઉદયની તજો નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી,
વિદેશીના તમે મોહ તજ્યાં નહી, કરી દેશની બરબાદી,
કલંક કાળા દુર કરો એ, પાવન કર પહેરો ખાદી—ચાહો.
"આ દેશ ભારત વર્ષ છે, જ્યાં પ્રથમ અરૂણોદય થયો,"
"અસ્તાચળે તમ ભાગ્યનો. ભાનુ અરે આજે ગયો."
"પ્રાચીનકળા મંદીર તમારૂં, તેજ હીણુ દેખાય છે,"
"કારણ તમારી સંપતિ, પરદેશમાં વહી જાય છે."
લોકમાન્યના નિરવ્રતની, કંઇ ધરો ઉરમાં યાદી,—તમે અંગે.

એકજ ભુલ.

મને ભોળીને ભરમાવીરે મા કેમ કરૂં ?
અણુસમજુને ફોસલાવીરે મા કેમ કરૂં ?
મારી પાસે પાસે આવે, છાની વાતો સંભળાવે,
મારૂં દીલ લલચાવે, પેલો ગરજી !
પ્યારી કહીને બોલાવે, એની પાસે કેમ ફાવે,
એ તો સંભાળે ન એકે, મારી અરજી;
છાતીમાં-તો અરરરરરર અરરરરરરર થાયરે. મા કેમ કરૂં-મને
એના મોઢાંથી મીઠાસ એ તો જાણે નાગપાસ,
પછી હોય કે ન હોય મારી મરજી;
કરે પરાણે એ પ્રીત, એતે ક્યાંની હશે રીત ?
થઇ બેશે ધરાર મારો વરજી ?

પૃથ્વી પુત્ર

માળ મોતીડાની મોંઘી મંગાવજો,
કંથ કોડીલા કંઠે પહેરાવજો.
ચોળી કુંસુબી રંગે રંગાવજો.—માળ.
સાડી સુંદર શરીરે સોહાવજો.
હોંશીલા હીરાની બંગડી બનાવજો.
કોમળ કર કુંદન ને કંકણે દીપાવજો,
હાર હીરા માણેકે મઢાવજો.—માળ.
નીત્ય મીષ્ટ ભોજનીયાં ભાવે જમાડજો,
આછાં આછાં ફુલડાંની વેણી ગુંથાવજો.
સદ્દન વીજળીની જ્યોતે સોહાવજો,
મીઠાં જોબનનાં જાંબુ ખવરાવજો.—માળ.

રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ. કવ્વાલી—

અમર આત્મા અમારો છે. મરણુ દરકાર શા માટે !
મરી જાણે જો જન્મીને, જીવન દરકાર શા માટે !
જગતમાં પ્રાણી કે મરતાં—મરીને—જન્મતાં પાછાં,
બધાં ઘટમાળમાં ફરતાં, પછી તકરાર શા માટે !
ચૂક્યો જે લક્ષ જીવનનું ગયો તે જીંદગી હારી.
જીવ્યો તે ના જીવ્યો જગમાં, જીવન ને ભાર શા માટે.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

માલીકના બાળક સૌ માલીક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)
કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના સૌ બાજી એને હાથ—
ઋણાનુંબંધે આવી મળતું, બાળ્યું નવ કોઇનાથી ખળતું
જગત માત્ર તેને આધીન છે. અનાથના જે નાથ
નહિ પીડ આ પોતા તણો, પોતાનું કંઇ ના જાણવું
સૌએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું—જગત.

છત્રવિજય —:═══:—

આશીષ બાપુ આપો, અહીંઆથી વંજો માપો
મારા રાજા ચાલાકી આનું નામ છે—
નાલ કેવો કીધો ? બગલા દગો તેં દીધો;
આ સિંહ તણો ચાલાકીથી શીકાર પકાવી લીધો.—મારા૦
ભોગ લાગ્યા મારા મેં બગલાને ઘરમાં ઘાલ્યો.
ગોટાળો ગંભીર કર્યો, ને ખુલ્લખુલ્લ આ લઇ ચાલ્યો.
(વાહરે મારા વ્હાલા—લટકાળા લહેરી લાલા)
કેશર શીદ કરો છો આગા ? તમને લઇ જાય મોટરવાળા—મારા૦

બોલતો કાગળ

રંગી, આ દુન્યા. નારંગીએ, રંગી, તે રંગી બેરંગી, દુન્યા દોરંગી...રંગી
સાગર પાણી શીતળમાં, વડવાનળ તેના તળમાં, આગને પાણી બન્યા સંગી
આ આજે અંગી મનાતાં, કાલે ભુજંગી થાતાં
કોણ ભુજંગી...કોણ અંગી...રંગી...
વાયુ જે દીપક ઠારે, આગને એજ વધારે;
પ્રભુની પ્રભુતા દોરંગી...રંગી આ દુનીઆ.

બોડાણો. —કબીર ભજન—

તારી ધારે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મજરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા;
ઘોડા છુટયા થાનશે, પીછે પડી પોકાર,
દશ દરવાજા બંધ હુવા, તોભી નીકળ ગયા અસવાર-તારી૦
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવો નીરમળ નિર,
આપ્યા વિના શું પામીએ, તે કહી ગયા દાસ કબીર-તારી૦

અરૂણોદય. —રાગ-ગઝલ-કવ્વાલી.

વ્હાલા કહું વહેવારની, બે વાત આ અમૂલ છે,
અભીમાનથી ન સાંભળો તો આ તમારી ભૂલ છે!
મન માન્યું મળતું નથી, કોઈને બહુય સંસારમાં,
ખામીમાં ખામી ખોળવી, એ તો તમારી ભૂલ છે.
કાળા છીએ રંગે અમે પણ, કાળજાં-કાળા નથી,
તેનાય કીંમત ના કરો તો, આ તમારી ભૂલ છે.
છોડી અમે શ્રી રામને, જપીએ તમારા નામને,
તોએ ન રાખો નેડલો, તો જીવતર અમારૂં ધુળ છે.
મીઠા અમી આપો નહીં, તો ચાહ—એ શા કામનો,
આપ પાઇ બાળો કાળજાં, એ તો તમારી ભૂલ છે.

અહલ્યાબાઈ. —:═══:—

મને એવો પરણ્યો ભાવે, બોલ્યું સાંખે લાડ લડાવે,
નોકર થઇને નમતો આવે. લાગે પાય, પાય, પાય,
મનગમતાં વસ્ત્રો લાવે, હીરા મોતીડા મંગાવે.
પ્રેમે પ્રીતિરસ પીવડાવે ચિતડું ચાય, ચાય, ચાય,
મીઠી બંસીહું-એ મણીધર, મધુર નાદપર ડોલે,
નયન ઇશારે થનથન નાચે ખમા, ખમા, કહી બોલે,
નમતો જાય, જાય, જાય,

ભલે મેઘ એ હોય શ્યામ હું-વીજળી થોડી થોડી,
કામણગારો કૃષ્ણ, ગણીને, બનું રાધીકા ગોરી-જોડી-
જુગતી થાય, થાય, થાય,

ધોળે દિવસે રાત કહું તો. "હાજી હા" જે કરતો.
બની દીવાનો રૂપ રંગમાં પાછળ પાછળ ફરતો.
"હું-હોવે" ધણી તો તેવો જોઇએ લાગે પાય, પાય, પાય,

વિર કુણાલ —રાગ-ગઝલ—

સમય જો હોય સારો તો, સકળ સંસાર સારો છે,
સમય સારો સિધાવ્યો ત્યાં, નહીં સંસાર તારો છે.
સમય પર જે મહારાજા, સમય પર તે ધરે ભગવા,
સમય પર ખાય તે ધક્કા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
ચડે વાદળ ચડે ભરતી, ચડે જોબન વધે લક્ષ્મી,
ઘડીમાં તે પડી જાતાં. સમયનો રંગ ન્યારો છે.
સમય સારે ન સારૂં જે, કહે તે સહુ ગમારો છે,
અભાગી ખાય તે ખત્તા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.

સુકન્યા સાવિત્રી—(યમ સાવિત્રી સંવાદ)

શા માટે શ્રમ કરે, **સતિ** તુજ **પતિભક્તિ** સાચી (૨) હવે પુત્રી વળ તું પાછી (૨)
સાવિત્રી-સજ્જન કેરાં સાથમાં, મેં ડગ ભરીયાં સાત,
મિત્ર ભાવે સુણજો હવે, આ દીન વનીતાની વાત.
ધર્મ જે **વેદ પુરાણે** ભણીયો, મુખ્ય ધર્મ **ગૃહસ્થાશ્રમ** ગણીયો,
કૃપાનાથ મમ, પ્રાણનાથ શું રહી વૃતી રાચી (૨) વળું મહારાજ કયમ પાછી (૨)
યમ-સુણી વિવેક ભરી મૃદુ વાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,
સત્યવાનના જીવિત વિનાં, કાંઈ-**ઇચ્છીત વર યાચી,** (૨) હવે-
સાવિત્રી-મહારાજ ! **(મારાં અંધ સાસુ સુસરા દેખતાં થાય.)**
યમ-તથાસ્તુ ! ભાગ્યવતી તું અતિદુરઆવી, માર્ગ કેથી મિથ્યા નવ ભાવી-શા૦
સાવિત્રી-પતિ સમીપ શ્રમ નહી જરી જ્યાં જાએ મમ નાથ,
તપવ્રત આપકૃપા વડે ત્યાં આવું તમ સાથ. સંગત રાજ્જન તણી નથી સોંઘી-
મૈત્રી **સંતપુરુષની** મોંઘી, કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃતિરાચી (૨) વળું
યમ-અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારૂં બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવીત વીના, કાંઈ-**ઇચ્છીત વર યાચી—હવે.**
સાવિત્રી-મહારાજ(**મહારાબુદ્ધિશાળીસસરાજીનેપાછુંરાજ્યપ્રાપ્તથાય**)
યમ-તથાસ્તુ! ઉત્તમ વર એ આપ્યાં ભાવે હજી પ્રેમદા પુંઠળ આવે-શા૦
સાવિત્રી-સુપાત્ર જન કરતાં કદી, **સુપાત્રોનું સનમાન,**
સાધુ, તો દુશ્મન તણું, પણ સાધે કલ્યાણ.
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃતી રાચી. (૨) વળું,
યમ-શિતળ વચન સુધાસમ તારા, તૃષા તૃષાતુરની હરનારા,
સત્યવાનના જીવીત વિના, કાંઇ-**ઇચ્છીત વર યાચી-હવે.**
સાવિત્રી-મહારાજ ! (**મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધિ કરનાર મારે સો ભાઈ થાય.**)
યમ-તથાસ્તુ. સાસરીયાનું માન વધાર્યું, પીયરનું પણ કાજ સુધાર્યું-શા૦
સાવિત્રી-પર દુઃખે દુખીયા બને, દુઃખદ હદય વિશ્રામ,
..............................બરસો મારે સંતનો, ઠરવાનું શુભ ઠામ.

સ્વજન માંહી વિશ્વાસ નવ લાવે, સજ્જન ઘર પુછતું સૌ આવે,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વણું.
યમ-મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યા, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યાં.
સત્યવાનનાં જીવીત વીનાં, કાંઈ-ઈચ્છીત વર યાચી. (૨) હવે.
સાવિત્રી-મહારાજ! (મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો પુત્ર થાય.)
યમ-તથાસ્તુ! ઘટે ના થાવું અતિ, વર લોભી, તજી પુંઠ હવે
જા અહીં થોભી, થા૦

સાવિત્રી-સ્વધર્મ વ્હાલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર,
સાંપ્રત ભુત ભવિષ્યની, ગતિ તણાં આધાર.
સજ્જન ફેરે ન આશા આવી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી.
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વણું.
યમ-અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમા ભક્તિ મારી,
ભગવતી છેલ્લું ઉત્તમ અનુપમ, ઈચ્છીત વર યાચી (૨) હવે.
સાવિત્રી-પુત્ર તણું મુજને દીધું, પ્રભુ આપે વરદાન,
જીવત દાન દઈ જીવનને, સત્ય કરો ભગવાન..................!!!

મુદ્રા પ્રતાપ. —:═══:—

બહુ ધીરજના ફળ મીઠાં બેન, ધીરજના ફળ મીઠાં છે;
કહે ઋતુ વિણુ ફળ ક્યાં દીઠાં બેન ઋતુ વિણુ ફળ કયાં દીઠાં છે.
તરૂવર તહાં તરૂવરની છાયા, કંથ તહાં કામિનિની કાયા;
જન બહુ મથન કરીને થાકે, ઉતાવળે આંબા નવ પાકે.
મન કરીએ ન અજીઠાં......બેન-ધીરજ.

માલતી માધવ. —:═══:—

લ્યો સુંદરી સુમનની માળા, જાઓ કહુંએ પ્રદ્યુમ્ન હમારા,
માળા નહિ પણ વરમાળા, સુંદર વર ઓ...શરમાળા.
મુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી ગઈ બાળા ચકોરી,
તમે કિશોર એ નવલ કિશોરી, મટકે મોહ્યાં મટકાળા...લ્યો.

શ્રી ભોજાભગત કૃત. —ચાબખો. રાગ ભજન—

મુરખે નાર કુભારજા આણી, એનું ઘર કર્યું ધુળધાણી—ટેક.
પાંચ મણની લાપસી ભરડી મણની ભુંજી ધાણી;
ઘી'નાં ધાડવા ઢોળી નાખ્યાં, દુધમાં નાખ્યું પાણી—મુરખે.
વાર પરબે વઢવાઢ કરેને, કલેશ કરે જાણી જાણી;
છોકરાંને માથે છણકાં કરેને, ચૂંટીઓ લે તાણી તાણી—મુરખે.
ખરે બપોરે રસોઇ નીપજાવેને રાતે જાતી પાણી;
છોકરાંને મારી મારી સુવાડે ઓલાવા રાત જાણી—મુરખે.
ટાઢું શીળું કંથ આગળ ઝાંસે, મરે જ્યારે ભૂત તાણી;
સાંજ પડે ઘેર ભટકીને આવી, ઉપર જાતાં રીસાણી—મુરખે.
પટીયા પાડી આંખ આંજી આડકે, સાસરે પીયર ન સમાણી;
"ભોજો ભગત" કહે ગુરૂ પ્રતાપે; ઉતરેલ નાર શીદ આણી—

પૃથ્વી પુત્ર. —રાગ. કવ્વાલી—

લોકો કહે છે કૃષ્ણ કર્તા, અકર્તા સાક્ષાત છે;
તો ધ્યાન દઇને સાંભળો. આ અજાયબીની વાત છે.
ખાંડીવને બાળ્યું અર્જુને લંકા હતી સોના તણી
હનુમાનજીને પૂછડે; ત્યાં આદર્યો ઉત્પાત છે.
બાળ્યો નકામો કામને, એભાનમાં શ્રી શંકરે,
દારિદ્ર જગનું બાળવા ના કોઇની તાકાત છે.
આ કોલસાનો ભેદ એ, દારિદ્ર બાળો દેશનું;
જો કૃષ્ણથી એ ના બળ્યું તો અજાયબીની વાત છે.
બ્રહસ્પતિ સમ વિદ્વતામાં, વિપ્ર આ સાક્ષાત છે,
ઉલટા તણું સુલટું કર્યું, એ અજાયબીની વાત છે.

ઉદય-ભાણુ.

રસીયો રસીલી ચાંદની નો-
સમો સાધી.
તજી સઘળી ઉપાધિ, ગયાં-
ઉપવનમાં
ગુપચુપ વાતો કરે,
નેન ના ઇશારા કરે,
સંગે હસે હરે ફરે રંગ-
ધુનમાં—(પછી),
પળમાં રીસાયા છે રસીલા
ભાન ભૂલી ભામિની-
માનતા મોહન નથી, હાથે પગે થઇ માનુની
વેળા રસીલા વહી જશે, પસ્તાવો પાછળથી થશે,
માન મોહન! માન જાશે કાળ કાંણી રહી જશે.
તું માન ભલે ના માન મને પરવા નહિ,
જીવજાન તને નહિ અલગ કરૂં તનથી,
પ્રીત વચન વીણા રચના રસીયા મન વસીયા મારેજી—

સંસાર નૌકા. — રાગ. ઉસ્તાદી. —

શ્યામ ઝુલે હીંડાળા કુંજન બનમે! કુંજન બનમેં મધુ બનમે.
લતાએં—પુષ્પોંકા, ઝુલેમે કયા ઝુલાતી હંએ?
પવનકે ઝોકોમે ટયેસી સુગંધ આતી હંએ?
ચમનમેં ઝુકને શાખેં સમા દીખાતી હંએ?
મદન કો ગોદમે લેકર, એહ સબ રમાતી હંય?
બસ ગઇ સાંવરી સુરત એહ નયનમે?—શ્યામ૦

સાગર સરીતા. —:═══:—

કુંવારૂં રહેવુંજ ઘણુંજ સારૂં બળ્યું પરણવાનું કાકાજી બળ્યું પરણવાનું,
સારો ધણી જો નહીં મળે તો જુગ જુગ રડવાનું;
કાકાજી જુગ જુગ રડવાનું.
પ્રેમથી રમાડું તને વ્હાલી હંમેશા, ખાલી તું શીદ અકળાય;
એ વ્હાલી ખાલી તું શીદ અકળાય;
ભાણીયા દીકરા મુંગો રહે. નહી તો ફજેતો થાય;
એ કાકા તમારૂં નખ્ખોદ જાય.
મેનાં તું ક્યારે હવે મારી થાય......નહી......તો કુંવારૂં૦

સુરદાસ કૃત. —ભજન–રાગ–પદ—

કેંતું તે થાશે વહાણું, ઘેલા પ્રાણી કેતું તે થાશે વહાણું–(ટેક)
લાડીને લાવું ને પુત્ર પરણાવુ, કાલની વાત ન જાણું–ઘેલા,
બળીરાજા કહે લેઉં ઇન્દ્રાસન, યજ્ઞ કીધા નવ્વાણું–ઘેલા.
જગત જુગદીશ ના ઓળખ્યા, એણે–ક્ષણું એક ન રહેવાણું–ઘેલા.
કાયા જુઠી માયારે જુઠી, જુઠું તે ઘર કેરૂ નાણું–ઘેલા.
"સુરદાસ" કહે તમે હરી ભજી લ્યો, ઓચિંતુ આવશે આણું–ઘેલા.

સત્ય પ્રકાશ —:═══:—

બાઇ હું તો પરણી તોય કુંવારી;
મને મળ્યો વૃદ્ધ ભરથાર, મારો એળે ગયો અવતાર–બાઇ.
સાસુ સતાવે નણંદ ડરાવે મ્હેણાં સહુ સંભળાવે.
કજોડલાની કહાણી કહી મને પાડોશણ શરમાવે–બાઇ.
કુવે તળાવે પાણી જાઉં ત્યાં લોકો પાછળ આવે
"નવી કાકી ક્યાં ચાલ્યાં" કહીને, ચીડવા મને બોલાવે–બાઇ.

સુરદાસ. —રાગ. ભજન–પદ—

નાથ કૈસે ગજકો બંધ છુડાયો,
પ્રભુ એહી અચરજ મોહે
આયો–ના.
ગજ ઓરગ્રાહ લડત જલ
ભીતર,
લડત લડત ગજ હાર્યો,
જવભર સુંઢ રહી જલ ઉપર,
તબ હરી નામ પુકાર્યો–ના.
સવરીકે બોર સુદામાકે,
તાંદુલ,રૂચીરૂચી ભોગલગાયો,
દુર્યોધનકો મેવો ત્યાગી,
ભાજી વિદુર ઘર પાયો–ના.
પેઠ પાતાળ કાળી નાગ,
નાથ્યો ફેણપરનૃત્યકરાયો,
ગીરી ગોવરધન કર પરધારી
નંદ ઘર લાલ કહાયો–ના.

અગાસુર માર્યો, બગાસુર માર્યો, દાવાનળ પાન કરાયો,
સ્થંભ ફાડ હિરનાકંશ માર્યો, નરસંગ નામ ધરાયો–ના.
અજમેલ ગજ ગુનકા તારી, દ્રૌપદીકો ચિર પુરાયો.
પયપાન કરતાં પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો–ના.
ખોલ કોટડી પ્યાદલ ધાયો, ગરૂડકો નાહિ બોલાયો,
છુટો નહિ રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કહારે ગુમાયો–ના.
જોગી જીનકા ધ્યાન ધરત હે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો,
"સુરદાસ" પ્રભુ તિહારે મીલનકુ, જશોદાકી ધેન ચરાયો–ના.

નં ૬—બત્રીસી. —અત્ય-ચેત્રંજ—

ગંગાજળ નિરમળ સમુ શુદ્ધ પવિત્રજ સાર,
તેવું કુળ જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર.
હંસ ગયો સરોવર તીરે દીઠું અમ્રત સાર;
પીધા વીણ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોબાર.
સત્ય ચુકે જો સાધવિ, ધરા ન ઝીલે બાર,
તે ગુણ હોય જો મુજ મહીં (તો) પડ પાસા પોબાર.
નામ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને ભંડાર,
કામી પાસે રહે કામની (તો) પડ પાસા પોબાર.
મીઠો આંબો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર.
સત્ય અસત્ય ઠરે નહિ (તો) પડ તો પાસા પોબાર.
નિમળ ફુલ ગ નિહાળીને, ભ્રમર ગયો તે ઠાર.
દીઠું પણ અડકો નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર.
અહલ્યા સિતા દ્રૌપદી સતિ ખરી નારધાર.
તેવું ચિત્ત જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર.
ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
ખાધા વિણ ઉઠે નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:═══:—

અલી જોજે મનાની ભોળી મેના, ભોળવશે તુજને પોપટજી મીઠું મીઠું બોલી.
અલી જોજે દેતી તું અંતર ખોલી..............ભોળવશે

સાખી { પ્રેમે પોપટ કાજ દીલની દીલ મહીં સમાવશે,
ઋતુ વસંતે માનુનીને મદનરાજ મનાવશે.

રસ રાજની રસરેલ જ્યાં રંગ રગ મહીં વ્યાપી જશે,
જખ મારી મેના માનશે, પણ ખોધ પાછે લાગશે—

પુંડલીક —રાગ-ભજન—

હમણાં તો નથી નવરાશ ગુરૂરાજ અમો ઘડપણમાં ગોવીંદ ગાશું
મરણ પછીની વાતો કરો છો મોટી, ત્યારે હમણાં શું પ્હેરવી લંગોટી;
વાત થાય છે ઉધારની તે ખોટી, કેમ સ્યામલાલ ? સાચું...યાર...ઘડ.
હજુ બાંધવા છે મારે કંઇક માળા, હજુ થાવું છે દશ વીશ મીલવાળા
ઘર તાજા કરી ફુંકવા દીવાળા-કેમ સ્યામલાલ ?...સાચું...યાર-ઘ.
જ્યારે ચાલશે નહીં કાયા હમારી, ત્યારે સાંભળીશું કથા આ તમારી,
મળે નારી નહિ તો રહેજે બ્રહ્મચારી-કેમ સ્યામલાલ ?...સાચું-યાર,

છત્ર વિજય —:═══:—

અલી નયન બાણુ ક્યાં વાગ્યા ?
મનના મુગ્ધ ભાવ ક્યાં જાગ્યાં ? સાચું બોલ બોલ બોલ.
કોણ રસિકવર મળ્યા પરસ્પર ક્યાં હૃદયે અનુરાગ્યા ?
લોચનીયાં મદ ભેરા તલસે અધર સુધારસ તરસ્યાં.
વશીકરણ કોણે કીધા-આ. વ્હાલ કહે ક્યાં વરસ્યાં ?-સાચું.
લાલ કોણ ને લગની શાની, હજી હું બાળ કુંવારી,
ચાલાકી મુકી દો ચતુરા, જાણી ઠગાઇ તમારી.

આનંદ લહરી —:═══:—

પાધરે પંથે જા ગુમાની ! પાધરે પંથે જા.
સુંદરી સામા જોઇ જાદુગરી, આંખના ન કર થા;
રસિયાજી ? આવી નાજુક વયમાં અવળા લક્ષણ આ.
હઠીલા ! પધારે પંથે જા, રંગીલા ! પાધરે પંથે જા;
વાત કરૂં જરા છાતીયે ચાંપું, કે ચુંબન આપું-હા.
દંત દંખે એવા અધરામૃતની લાલ્ફ ધરીને નાં;
જોગાળા ! પાધરે પંથે જા, છબીલા ! પાધરે પંથે જા.

પૃથ્વી પુત્ર

નવીન પ્રેમ રસભીની મૃગનયની, ભાન તું કયાં ભૂલી આવી,
સાણી સલુણી મદન મદમીણી, કોણે તને ભરમાવી બ્હેન ?–ભાન.
સરવર તટપર જલક્રીડાએ, સહજ સખી એ તો આવી.
ચંપક છાંયે ઉભી રહી એને ભોગીએ ભરમાવી.
અરસપરસ અમ આંખ મળી, મને લોચનીએ લલચાવી–બેન,
માર્ગે જતાં મળ્યો મધુકર નિકટ ગઇ અણજાણી,
મદભર રસીકા રસ લૂટતાં રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી,
મનગમતાની મોજમઝાહમાં ફુલ વેણી વીખરાણી–બેન.

સંસાર સાગર— (રાગ કવ્વાલી.)

ઘરને સંભાળી રાખતાં, વાડી જતી રહી;
લટકાળીને લોભાવતાં, લાડી જતી રહી.
સીધી સડક જાતો હતો, થાંભલો નડયો,
મોટર અમારા પ્રેમની, આડી જતી રહી.
જાવું હતું દાદર ઉપર, પણ ભાન ન રહ્યું,
એ મોહમાં માહિમની, ખાડી જતી રહી.

સિરાજુ દૌલા— (જાદુભરી આંખો)

એ ગઇ છતાં એની છબી આવે નજરમાં,
આંખો ગજબ જાદુ ભરી ખુંચી જીગરમાં.
દેખાવમાં ભોળી છતાં જાદુ ભરી એ,
રાખે હજારો તીર કાતિલ વાંકી ભમરમાં
ગાલો મહીં નાખો ગુલોની લાલી છુપાવી,
ઉભી'તી નજાકત ભરી એ રસ્તે કમર ત્યાં.
પરવા ન તાજો તખ્તની એ નાજો અદાપર,
વણમૂલ વેચાયા અમે માશુકના કરમાં.

સંસાર સાગર—

હું તો નાજુક તબીયતવાળી, મારી તબીયતને સાચવજો,
મારા મિજાજને સંભાળી, મારી તબીયતને સાચવજો.
મમ્માની માનીતી હું છું, પપ્પાને બહુ પ્યારી,
વાત કરે કોઈ ગુસ્સે થઈ તો, ધડકે છાતી મારી.
ઉઠી સવારે આઠ વાગતાં, તરતજ ચા' પીનારી,
લેટ થાય જો મીનીટ એક તો, તબીયત જાશે મારી.

સંસાર સાગર—

જવાની રાતે રીસાઇ બેઠાં મનાવા ગઇ તો કહે કે ઉંહું;
પૂછ્યું મેં છે કાંઇ ગુન્હો અમારો, કહોને કંઇ–તો કહે કે ઉંહું.
ગુલાબ ડોલર ગુંથીને લાવી, પૂછ્યું કે એમાં ગમે શું તમને?
નયન નચાવી જરાક હાંસી કરી મે, ત્યાં તો કહે કે ઉંહું.
હું યે તોફાની ને એ હઠીલા, નમ્યું ન એમાં એકેય આપે;
હૃદય કહે કે કલહ તજી દો, હઠીલી જીભે કહ્યું કે ઉંહું.
મને રડાવી રડયા હતા એ, હસ્યા હસાવ્યા વિના સિધાવ્યા;
પછી મેં કાગળ લખ્યો ક્ષમાનો, જવાબમાં એ લખે છે ઉંહું.

સિરાજુદ્દૌલા— રાગ–કવ્વાલી.

મધરાતડી વીતી ગઇ પણ આંખડી હજી ના મળી,
નૂરેનજર થઇ આકળી દીલબાર વિનાં બે બાકળી.
રસ્કે કમરની રોશનીથી–રોશની ઝાંખી થઇ;
એ રોશનીને શું કરૂં દીલ રોશની ના ઝળહળી.
ક્યાં સુધી કરવી સબર, દીલદારને કૈં ના કદર,
એ સબરમાં ને સબરમાં; દીલદાર થઇ ગઇ દુબળી.

સિરાજુદ્દૌલા— રાગ–કવ્વાલી

જેવી કરે જે કરણી, તેવી તરત ફળે છે,
બદલો બુરા–ભલાનો' અહીંનો અહીં મળે છે.
ઉંચે ચડે છે ત્યારે સહુને જે તુચ્છ ગણતા.
પટકાય જ્યારે નીચે, ત્યારે સમજ પડે છે.
હસતા ઓને રડાવે, રોતા ઉપર હસે જે,
રોનાર તેને કોઇ. આખર નહી રહે છે.
આપ્યા વિના ન મળશે, વાવ્યા વિના ન ફળશે,
ઈન્સાફ એજ કુદરત, અહીંનો અહીં કરે છે.

શાલિવાહન—

લક્ષ્મી વિણ લક્ષણવંતાની, કીમત નહી અંકાવાની,
ભાગ્યવિનાની લક્ષ્મી ઘરમાં, આવી તે વહી જાવાની.
લક્ષ્મી તું છે મૂળ દુઃખનું, જ્યાં ત્યાં કલેશ જગાવાની,
ચંચળ થઇ ઘરઘર ફરતી તું, સારા–કર્મ તજાવાની.
એકનું લઇ બીજા આપે, તું પણ છે મોટી કયાંની,
હીકમત છે બસ એકજ તારી, હસ્તાનેજ રડાવાની.

માલવપતિ— રાગ-ગઝલ.

હૃદયના શુદ્ધ પ્રેમીને નીગમનાં જ્ઞાન ઓછાં છે;
ન પાવા માનની તોયે, બધાં સન્માન ઓછાં છે,
તરી જાવું બહુ સ્હેલું, છે મુશ્કિલ ડુબવું જેમાં,
એ નિર્મળ રસ સરિતાથી, ગંગાસ્નાન ઓછાં છે.
પ્રયણ કલહ વહે આસુ, ચુમે ચાપી હૃદય સ્વામીન
અરે એ એક પળ માટે, જીવનનાં દાન ઓછાં છે.

અમજોનાં બંધન— રાગ–કવ્વાલી.

ગરીબી જ્યાં વહે નંદા, પ્રભુના ત્યાં ખરા બંદા;
વરે ત્યાં કીર્તિ આનંદા, સરે ત્યાં સ્વર્ગની ગંગા
ગરીબીએ લખ્યા ઇતિહાસ, ગરીબીની વિધાતા દાસ;
ગરીબી છે જીવનની આશ, ગરીબી છે જગતનો શ્વાસ.
ગરીબીથી વિવેકાનંદ, ગરીબીથી દયાનંદ ચંદ:
ગરીબીમાં હતા, ગોપાલ ગરીબીમાં દીસે છે લાભ.
મહા જે હિંદવાસી નામ, ગરીબીમાં કર્યાં પયમાન;
ગરીબી હિંદ દાદા પ્રાણ, ગરીબી ગાંધીજીના જાન.

દેવી હોથલ— રાગ–ગઝલ.

કરે જન સ્વર્ગની વાતો, બતાવો સ્વર્ગ છે તે ક્યાં,
હૃદયના શુદ્ધ પ્રેમી જ્યાં, વસે છે સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં.
પરસ્પર પાક દીલનાં પ્રેમીઓ દીદારનાં તરસ્યા.
ક્ષમાને શાન્તીની જોડી. વસે છે સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં...
સદા જ્યાં સ્નેહનાં ઝરણાં વહે છે કમળ નયનોથી.
સનમએ માનજો. નક્કી વસે છે સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં,
હજારો સાલ જે નડતા નથી જે જીગરથી જુદાં.
નહિ તે પૃથવી પલટાતાં પલટતાં સ્વર્ગ સાચુ ત્યાં

સંસાર લીલા— ગઝલ–કવ્વાલી

ન જીવન પ્રાણમાં બાકી, ન ચેતન તન મહીં બાકી
છતાં એ નાથમાં મારો અચળ વિશ્વાસ છે બાકી
જગતનો હું નથી સ્વામી, જગત મારૂં નથી સ્વામી,
તમે મારા ન જો સ્વામી બધી એ આશ છે બાકી;
જગતનાં બંધનો તુટયા, નયનમાં આસુઓ ખુટયાં.
જીગરના તાર છે તુટયા, રે છેલ્લો શ્વાસ છુ બાકી.

સંસાર લીલા— રાગ-ભજન.

ભોળી હું જગમાં ઝુલીરે જુઠા જગમાં.
ફોગટ ફેશનમાં ફુલીરે, જુઠા જગમાં.
ઝાકળને મોતી જાણી, અબળા હંસી અટવાણી.
પહેલાં પરખ્યું નહીં પાણીરે જુઠા...ભોળી.
નરદંભ પ્રેમમાં ડોલે,—હું તારો એમજ બોલે,
મુખ અમી અંતર વિષ ઘોળેરે જુઠાં...ભોળી
દેખ્યા વિણ ડગલું ભરીએ, ભવરણમાં ભટકી મરીએ.
જોઈ પાત્ર પ્રેમ તો કરીએ રે. જુઠા ભોળી.

દેશ દીપક— એક-સ્વપન.

સખી સ્વપ્નબધાં (૨) નથી કો દી સાચાં પડતાં
અલીએ શમણાં, મનની ભ્રમણા, કુમળાં દિલ વ્યર્થ દુભવતાં
૧ લી-સોળ વરસની હું રૂમ રમણી; સ્વપ્ને નાનો કીકો પરણી
રડી રડી રાતલડી ગાળી, રસભર રજની વ્યર્થ બગાડી,
જાગીને જોયું તો-સુંદર શ્યામ હતા મન ગમતા ...
૨ જી-મને સ્વપ્ન બાઈ એવાં આવે, નવી શોકય નાવલીઓ લાવે,
શોકલડીઓ ખુબ સતાવે, મને ભુવનની બહાર કઢાવે
જાગીને જોયું તો—નણદલ વીરા દીઠા કરગરતા......
૩ જી-હું સ્વપ્નમાં બની ઈંદ્રાણી, ભરે અપ્સરા મારૂં પાણી,
દેવલોકમાં દેવી મનાણી, ચખી સ્વર્ગીય વૈભવ માણી,
જાગીને જોયું તો-મારા રસિયા પહેરો ભરતા...સખી.

માલતી માધવ. —:≡≡≡:—

ભાભી મારાં ડાહ્યા ડમરાં, શા માટે શરમાવો, તમે શા માટે રીસાવો
ઓ નાની નણદલ આવો.........આ કોણ?.........તારો પ્રાણ!
હવે શા માટે શરમાવો (૨).........ઓ.........

દેશ દીપક—

જુવાન નરની પ્રીત નકામી, પળપળમાં પલટાય,
ઉપરનાં આડંબરથી, ભોળી બાળા ભરમાય.
સોળ વરસની સુંદરી ઘરમાં, પરણ્યા પરઘર જાય,
રસના ભોગી ભુખ્યા ભમરા, ફુલફુલ ભટકી ખાય.
—બધા પુરૂષ એવાં નથી હોતા, એ વાતો નહી મનાય,
આજકાળ સોમાં નવ્વાણું, નર પરસ્ત્રીને ચહાય.
મારૂં માનો તો બીજવરને પરણો સઘળાં બાઇ.
ઘરડા ધણી આજ્ઞાંકિત કેવા, પરણીને સમજાય—જુવાન.

મનોરમા— રાગ-ગઝલ.

હૃદય રમણી તણાં ખુંદે, રસિક વર હો તો એવા હો
કરી મધુપાન ડંખો દે મધુકર હો તો એવા હો
અનેરી કૈંક આશા એ અમે તો કાંઠડે આવ્યાં
રહ્યાં તરસ્યાં જીવનભર નાં જો સાગર હો તો એવા હો
દીધાં કૈંક દંશ મર્મોમાં નલિનીનાં જીવન સોંપ્યાં
અચાનક છેહ આ દીધા સુધાકાર હો તો એવા હો
નયનમાં આંસુના સાગર હૃદયમાં આગના ભડકા
અમે બળતા તમે હસતાં દયાકર હો તો એવા હો

બુદ્ધદેવ— રાગ-ભજન.

સાર આ સંસારમાં ન જોયો, મેં બહુ રીતે તપાસતાં—સાર આ૦
ધનધરા સુત તાતની પ્રીતે; મોઘા અવસરને મેં ખોયો.
મૃગજળ પીવા કામ ન આવે વ્યર્થ ઇંદ્રજાળમાં હું મોહ્યો—મેં બહુ.
પુણ્ય પરમાર્થનો માર્ગ ન શોધ્યો, જન્મને વૃથા મેં વગોવ્યો—મેં

રા' માંડલીક—

અલી ગાલો ગુલાબ તુલ્ય તારા સંભાળ જરી બાળા
ભોગી મધુકર જો ભોભાશે, ચુંબન આશે આવસે પાસે

"એમ......હું.

રસિલાની લુંટાશે ફુલમાળા—સંભાળ જરી બાળા
—જાઓ બહેની મને ના સતાવશો, સ્મીત પુષ્પે વ્હાલમને વધાવશો
આ કંઠ આભૂષણુ આ,—જા જાણી જાણી તને જા
ડંખ દેશે ગાલે એ રસાળા—સંભાળ જરી બાળા

મહાદજીસિંહ— રાગ-ભજન.

આલમના મહેમાન માનવિ બે દીન અહીં ટકનાર,
અરે આ માટીનો સંસાર..................
ધન વૈભવને માલ ખજાના માટીમાં મળનાર.
માટીનો તું અરે માનવિ માટીમાં સુનાર.
આલમની ફુલ-ફુલવાડી બે દીનમાં ખરનાર,
કાળ ઝપાટે જીવન રોશની જરૂર અસ્ત થનાર—આલમના

ગઢ પતન—

નાચે છે મોર, આલી નાચે છે મોર,
વ્હાલમની વાડીમાં નાચે છે મોર.
નાચે છે મોર મારા ચિતડાનો ચોર,
વ્હાલમની વાડીમાં નાચે છે મોર.
પડે વર્ષાદ ચોધાર, ગાય યુવતી મલ્હાર—
પ્રેમ વિણાનો તાર કરે વાગી ઝંકાર—
કળા ભરી મોર, કરે ટુહુ ટુહુ શોર—
વ્હાલમની વાડીમાં નાચે છે મોર.

શાલિવાહન—

મારી સામે ન જોશો જરાય—નજર મને લાગેરે,
જોતાં નયને નયન ઢળી જાય, નજર નહીં લાગેરે—
ભૂલી મનેં હું સૌને ભૂલાવું; ભૂલો નહીં એવા ભેદ શીખાવું,
મીઠી મુંઝવણી થાય—નજર મને લાગેરે—
જાદુગરી તેં.................જાદુ ચલાવ્યાં,
મોહન મંત્રથી ભાન ભૂલાવ્યાં કોને ખબર શું થાય—
એ કોનો વાંક ?—

ચુંબન વીણ તો સ્નેહ ન જામે,
[તમે] જુઓ જગતના ખેલ [૨]·
ચુંબનને ચટકે ધોવાયો, સ્નેહીના મનના મેલ—તમે
હારે જ્યારે વદના વાણી, આંખે આંખ હસી લે લ્હાણી
દીલથી દીલ દબાવી કહેતું, કંઇ કંઇ કીસ્સા કહાણી
વસમી વાતો એ મુશ્કેલ, સમજવી નથી અન્યને સ્હેલ—તમે.
પશુ પક્ષીઓ જુઓ બીચારાં વાણી વીણ વીચરે દુખીયારાં
સ્નેહ ઉમળકો મૌન વૃતિએ—શમાવે ચુંબન દ્વારા
નીર્મળ સ્નેહ તણી એ વેલ; પોસતી ચુંબનથી કરી પહેલ—ચુંબન

ભીષ્મપિતામહ— પત્ની વ્રૃત.

એક પત્નીના પિયુની પ્રેમી, ભુવણ સૃષ્ટિનું લેખાય;
એ દંપતીના લાડ કોડ સૌ, સંસારે સુખથી સચવાય.
પરખી પ્રેમ અખંડ પ્રભુ પણ, સંકટ સમયે કરે સહાય;
જુઓ સુકન્યા સાવિત્રિ જે, સતિમાં મુગટ મણિ દેખાય—એ દંપતી
એક પત્નીવ્રત રામચંદ્રનું, પામ્યાં જનક સુતા જ્યાં ન્યાય;
અખંડ પ્રેમ વડે એ દંપતી, ઇશ્વર રૂપે બધે પૂજાય—એ દંપતી

સંસાર સાગર— રાગ–ગઝલ.

પુછે મને તો હું કહું દીલદાર હો તો આવી હો;
આંખો કહે જોવા મહું ચહાનાર હો તો આવી હો.—
મસ્તી ભર્યાં નયન–શરે, રસીકનાં હૈડાં હરે;
જોનારને ઘાયલ કરે, તલ્વાર હો તો આવી હો.—
સુધાભર્યાં અધરો પરે, અમૃત મધુર વરસ્યા કરે;
પીનારની તૃષા હરે, રસદાર હો તો આવી હો—
શી ખબર અમૃત પીવાડી, અમર કરશે કે નહીં?
અમૃત તણા પ્યાલા ભરી, પાનાર હો તો આવી હો—

સતી અનસુયા—

મારે મોઢે મનાવી રાજી કહેવરાવી, કલાવી પટાવી પૂછો શુ તમે—
ફુલસુગંધીવાળા રૂડાં રંગે રૂપાળાં, તેની મીઠી સુગંધી કોને ના ગમે—
લીલાં પીળાં ઝાડ પાન, ઉપર પંખી કરે ગાન,
રોજ કાને સાંભળવા કોને ના ગમે (૨)
વાહ કેવી, છે શાણી, બોલે મધુરી વાણી;
ડાહી ડમરીના બોલ મારા મનમાં રમે–મારે.

લોહિના લક્ષ્મી:—

માત ભુમી અમ પ્યારો જગતમાં, જય જય હિન્દુસ્તાન
.................જય જય હિંદુસ્તાન.
અખીલ વિશ્વમાં દૈવી ભુમી, અમ પ્યારો હિંદુસ્તાન.
કર્મ ભુમી ભારત હ્યો જાણી, ગીતા કૃષ્ણના મુખે ગવાણી
..............રામાયણના ગાન ભારતમાં (૨) અખીલ
સીતા કુંતા તારા રાણી, દમયંતી વન વન ભટકાણી.
..............અનસુયા ધન્યવાન ભારતમાં (૨)

શાલિવાહન— રાગ—ગઝલ.

રસીલા પ્રેમીના હૈડાં પ્રિતમમાં રાત દિન રમતાં,
સલુણાં શ્યામનાં સ્વમાં, નજરથી ના ઘડી ખસતાં
પ્રીતમ જો હોય પાસે તો બધુંયે વિશ્વ પાસે છે,
વસે દુર જો નજરથી એ જગત આ શુન્ય ભાસે છે.
અધુરા એ સવાલોના જવાબો પ્રેમીઓ ખોજે.
અજબ ઉત્તર પ્રશ્નોના, એ પ્રશ્નોમાં લખાયા છે.

શા' માંડલીક— રાગ—ગઝલ.

દઉં હું દોષ કોને હાં, સમયની જ્યાં બલિહારી,
સમયની જ્યાં બલીહારી, મનુષ્યની ત્યાં છે લાચારી.
હતો આમ દેશ આતો, જ્યાં પ્રભુ અવતાર પણ લેતા,
અરે આ દેશ એનો એ, સમયની છે ગતી ન્યારી.
અમારા દેશનાં ચેતન, અમારાં તેજને ગૌરવ,
અકાળે હાય કરમાયાં, હજીયે શી થનારી છે.

વીર માનસિંહ—

હિંદ ભુમિ છે માત અમારી, પ્રભુ અમારો તાત
માનવ જાત વસે આલમ તે,—બધા અમારા ભ્રાત
પ્રભુ અને રાજા બન્ને, છે એક એકના દાસ,
ધર્મ ભુલે રાજા રૈયત તો નક્કી થાય વિનાશ.

સાખી { જુલમ તો ઝાઝા દિવસ, સાંખી પ્રભુ શકતો નથી.
અન્યાયથી જે રાજ્ય કરતા, રાય એ ટકતા નથી.

સાખી { માની પ્રજાને તુચ્છ જે નૃપ, ગર્વથી ફુલાય છે,
તે જાણતો નથી ઝાઝી કીડી, સાપ તાણી જાય છે.

આંખ ઉઘાડી જુઓ બાદશાહ? કોણ રંકને રાય?
માટીની કાયા છે સહુની, માટીમાંજ સમાય.

રણગર્જના:— રાગ ભજન.

ચડતી ને પડતીના છાંયા, પલપલમાં પલટાય,
મૂરખ જનથી નવ એ સમજાય,
સાગરમાં મોજાં છલકે તે પલમાં પાછાં જાય,
મૂરખ જનથી એ નવ સમજાય!
રાવણનાં પણ માન રહ્યાં ક્યાં?
શૂરાનાં પણ સ્થાન રહ્યાં ના?
રામ કૃષ્ણ જેવા મહાયોગી, સમયને આધિન થયા
મૂરખ જનથી નવ એ સમજાય—ચડતી.

મરદના ઘા:—

કહો ભાઇ ક્યાંથી શાન્તિ વળે. જીવલડો રાત દિવસ બહુ બળે.
કરમનો વાંઢાપો કયમ ટળે...કહો.
જમણે હાથે નીકળું ત્યારે—જમના સામી મળે.
ચોટે જાતાં—ચંદન મળતી ચાર આંખડી ઢળે.
આખા ગામમાં સૌ પરણેલાં જોઇને કાળજું બળે...કહો.
એળે જતો અવતાર કહો કોઇ ક્યાંથી મનડું વળે,
લટકાળી કોઈ લક્ષણવતી જોઇને ચિતડું ચળે,
પાડોશીને બાર બાયડી અમને એક ન મળે...કહો.

મરદના ઘા:— રાગ—કવ્વાલી.

રીસાવામાં રસિકતા શી, રીસાનારાં રસિક જાણે,
રસીલીને મનાવામાં મઝા મીઠી રસિક માણે.
નથી પરવા પ્રિતમને જ્યાં વગર માને મનાવાં શાં,
રસિક તે શું, રીસાવું શું—અરે મારી બલા જાણે.
વિયોગી નેત્રથી અશ્રુ, સરી પડતાં કપોલો પર,
મઝા એ ચુમવામાં શી, ચુંમેલા હોય તે જાણે.

સરસ્વતીચંદ્ર—

શાંત સમાધિ ધારી શું બેઠા, જાગો જોગી બાળા;
બ્હાર તમારે આવી ભીખારણ ભોળી બિચારી બાળા.
ભ્રષ્ટ કલંકિત પ્રેમથી વંચિત, સંચિત પાપની શામા.
વરથી વિખુટી વચનથી જુઠી, ભાગ્યની ફુટી ભામા !
"ત્યાગી ઘર વતન વનમાંહી આવી, રાત અંધારી ઘોરરે"
"ભવ જંગલમાં ભૂલી ભમું, ત્યાં મળ્યા લુંટારા ચોરરે"
"લુંટી શોભા સુખ અને લુંટયા સહુ શણગાર.
અલગ થયા શું યોગી મ્હારા; અલગ અલખ જગાવો;
શરીર સળગતાં વિશેષ વિભુતિ; અંગની અંગ લગાવો.

દેવકુમારી:—

મને સ્નેહભર્યો સંસાર સખી વીણ સુનો લાગશે
મારી સ્નેહ વીણાના તાર હવે તો મીઠા વાગશે.
અરણ્ય વિષે આ કળી એકલી કોની સહ રમશે.
—એકલું કેમ અહીં ગમશે.
અમી ઝરતાં પગલાં પાવન કુંજ, આ પગલે અમી ઝરશે.
—સ્નેહનાં સ્વર્ગ સદન હળશે.
નંદન વનની કોકિલા નંદનમાં સોહાય
માનસની હસી વસે, ત્યાં માનસ થઈ જાય
મધુરા મુનિવર તમ સંગે, રમશે રસભીની રસ રંગે
બ્રહ્મસદનની શોભા અવની અમર ભુવન કરશે
—પછી કેમ સખીઓ સાંભળશે-મને.

સતી અનસુયા—

મહેમાંન થયાં તમે મારાં સ્વીકારશો મહેમાની
મહેમાન કરે મહેમાની દુનિયા કહે દિવાની (૨)
ધરી વસ્ત્રાભૂષણ અંગે, કરો રમત ગમત અમ સંગે. (૨)
ઝુઝીયે મદનના જંગે—સ્વીકારશો મહેમાની. (૨)
જેવી નીર વિનાની સરિતા, તેવી વહાલા વીનાની વનિતા;
બીજી વ્યર્થ બધી મરતાની, દુનિયા કહે દિવાની (૨)
કંઠે ધરો કુસુમની માળા, પહેરો નીલમના હાર રૂપાળા (૨)
શીર ઉપર મુગટ છોગાળા—સ્વીકારશો મહેમાની.
જેના પતી વસે પરદેશે, તેણે રહેવું સાદે વેશે;
બીજી વ્યર્થ બધી મરતાની, દુનિયા કહે દીવાની-મેહમાન૦

લોહીની લક્ષ્મી:—

ફરી તો ગયું રે વાજું ફરી તો ગયું—
મારા આ લગનનું વાજું ફરી તો ગયું—
મેં તો માન્યું તું કે પરણીશું નાની નાર
હાય પણ એ મનડું મારૂં મરી તો ગયું—મારા
ઉની ઉની ફુંક રૂડી હૈયે ધારીતી મેં તો
પણ એ ઠાલું થઇ ટાણું ઠરી તો ગયું—મારાં
હૈયે આ હાશ બદલો ઉડે હયકારા મુજને
બટકાની ભુત એમાં ભરી તો ગયું—મારા

વીર-હમ્મીર:— પ્રેમના પાઠ.

કંઇ પ્રેમની કળા શીખાવો, પરણીને લેવા લ્હાવો.
મને પ્રેમના પાઠ પઢાઓ પ્રેમી કેમ બતાવો.
પ્રેમી પ્રતિમા પહેલાં જોતાં નયનો નીચાં ઢળી પડે.

શરમ ચઢે ધડકે ઉર તોયે નયને નયનો મળવા લડે.
કરે પુરૂષનો શિકાર સ્ત્રીઓ પ્રેમની જાળ પ્રસારી.
કહે છે કવિઓ પ્રેમ તણી તો કળા અજબ છે ન્યારી.
પ્રેમી રસનું પાન કરે તો પ્રેમની ચઢે ખુમારી.
મીટે મીટ મળે મધુરી તો લજ્જા મુકેલી સારી.
પ્રણય પરીક્ષા પાસ થવામાં પીડા બહુ છે ભારી.
વાહ બાલી છે વાહ તમારા પ્રેમ તણી બલીહરી.

કીર્તિસ્થંભઃ—

જાદુગર વીણાવાળા, સંભળાવ મંત્ર મરમાળા—
શું ભાન ભૂલ્યા ઓ બાળા, આ નથી સ્નેહની શાળા.
....................ઝણકારે જગની જવાળા—હો જાદુગર
પણી ભરવાં આવ્યાં ત્યાંતો—ઉતર્યાં પાણી અમારાં
મધુર મીનાદે પરવશ કીધાં, ચેતન હર્યાં અમારાં.
મોહ ઘેલછા આ નવ શોભે, લાજે શિયળ તમારાં.
....................વિસરાય ન શબ્દ રસાળા—હો જાદુગર

ગરીબની હાયઃ— ઘેર કેમ છે?—

બાઇ જુઓ સંસાર, મારે બાયડીઓ માર?
તમે કરો વિચાર, ઘેર કેમ છે.
અમે થઇશું સિરતાજ...થાશે અમારૂં રાજ,
તમે કરજો ઘરકાજ...વાત એમ છે....બાઇ
મુઆ કાઢે શું દાંત....આ છે શિખવાની વાત,
મ્હને બૈરાની જાત પર વ્હેમ છે...બાઇ
માથું દુખે જો પુરૂષનું તો બાયડી એ બામ છે,
એ બામનું માલીશ કરો તો બસ પછી આરામ છે.

બેરાંથી આજે માન છે બૈરાંથી આજે નામ છે,
બસ ધકક્ષપંચા દોઢસો રાખનારો રામ છે.

*　*　*　*　*

આ પુરૂષની પિસ્તોલમાં બૈરાંનો ગાળીબાર છે,
માટેજ કહું છું બેઉને સમજી જવામાં સાર છે.
તમે કહો તો ખરા ભાઇ, કેવા ઘરમાં છે બાઇ,
આવી ડાહી કે સવાઇ, કેવી રે'મ છે ?....ભાઇ
સાચું બોલજો ઓ બ્હેન, કેવી અંતરની નેમ,
આથી ઉતરે કે કેમ ? કેવો પ્રેમ છે ?
રે,...મને ભાયડાની જાત પર વ્હેમ છે.
તો...મને બાયડીની જાત પર વ્હેમ છે...ભાઇ

પ્રેમ વિજયઃ—　જુઠી દુનીયા

શ્રીમંતોની દુનિયા છે જુઠી, જુઠા સૌ વહેવાર,
જોઇ ના અમારી અંજાશો સ્વાર્થ તણુંજ બજાર.
મહેલ બાળા જોઇને કોઇ વ્યર્થ નહીં લલચાશો,
ઝાકળનાં જળ મીઠાં માની પીવા કદી નવ જાશો
એના ખોટા છે ચમકારો........................
સ્વાર્થી જનોની શબ્દજાળમાં કદી નહીં બંધાશો
પ્રપંચી જગમાં ભોળાં થાશો તો આખર પસ્તાશો
એમાં જોશો નહીં કંઇ સાર....................

મરદના ઘાઃ— રાગ-ભજન શંતોનાં આશ્રમ.

આશ્રમ અમારાં સામેતીર ઓ સંતો વ્હાલા,
તરી લ્યો ભવસાગર તણાં નીર.
વ્હાલાંના વિયોગ વસમા, વેરીનાં સંયોગ વસમાં,

વસમી . પીડાંઓ વીંધે સુકોમળ શરીર......સંતો૦
જન્મને મૃત્યુ વસમાં, જરાને વ્યાધિ વસમાં,
વસમાં વૈતરણી કેરાં તરવાં છે તીર......સંતો૦

અરદના ઘા:—

જ્યાં જીંદગીમાં રસ નહીં, ધંધામહીં કંઇ કસ નહીં.
ભાઈ ભાભી વશ નહી, બૈરાં તરફથી જશ નહીં.
મામલો ગંભીર જ્યાં, શું કામનું એ ગામ છે,
નસી જવું અહીંથી હવે મર્દાઈ એનું નામ છે,
મારવાડ જોવાના કોડ મોહનજી મારવાડ જાશું—
ઝાઝી માયાફોડ છેડ એ દેવકી પાંજરે પુરાશું,—
મારવાડ જાશું તો માલેશાં થાશું, બાટીને દાળ ખુબ ખાશું,—
મારવાડ જાશું તો ભૂખ ભેગા થશું,.................
પાણી વિનાં ક્યાં ન્હાશું —એ
ક્યાંથી જાગ્યા આવા કોડ. એ વેવલી પેથાપુર જાશું ?

હમ અંજન: **દીલબર કેવી જોઇએ ?**

વદન ગુલબો મદન નદન સમ, કમર લચકતી નાઝુક હો સુંદર,
વાંકી ભ્રકુટી તાકીને મારે ઘાયલ કરે દિલ એવી હો દીલબર,
ચટકતી ચાલે અદ્ધર જમીનપર આંખે હો કાળી લાલી અધરપર
પ્રીતિની પ્યાસી વાતો વિલાસી ટાળે ઉદાસી એવી હો દિલબર
ઘરમાં હો વાઘણ નભમાં સાંપણ ચીસો પાડે પણ જોતાં છછુંદર
ટુંકી જીભે કરે લાંબા જે ભાષણ ધ્રુજી ઉઠે દિલ એવી હો દિલબર
સદા હોંસીલી આવે જ્યાં વા, નજર કરે તર ખીસ્સાંપાકીટપર
ઠઠારા વિણ ના ચાલે ઘડીભર, ઉડાવે અદ્ધર એવી હો દિલબર,

લગ્ન બંધન: ખરો પ્રેમ

માછલડીના રસીયા ભોગી પ્રેમી ના કહેવાય
બગલા પ્રેમી ના કહેવાય...

કળીએ કળીએ ચંચળ ભમતાં પ્રેમી ના કહેવાય
ભમરા પ્રેમી ના કહેવાય...

ચંદ્ર ચડયો દેખી ગગને અહીં ચકોરી મન હરખાય
પ્રફુલ્લ બની કુમુદિની ભોળી મલક મલક મલકાય
ચંદ્રને નવ દરકાર જરાય...બગલા

મૃદુ મીઠડી સરીતા રત્નાકરને મળવા ધાય
ખારો તોએ પ્રિયતમ પ્યારો અર્પણ કરતી કાય
પુરૂષને કયાંથી એ સમજાય...બગલા.

રા' નવઘણ— ચાર દીવસની ચાંદની

જન શું ગુમાને રાખે, જીંદગી નથી સદાની,
દીનચાર ખીલી ચંદા, પલમાં ડુબી જવાની,
રાવણ સરીખો બળીયો, યુધ્ધે ચડીને હાર્યો,
સીતાપતિ શ્રીરામે, અભિમાન ઉતારી માર્યો—જન.
જ્યારે ઇંદ્રપદ લેવા, બલિને મતિ જ્યાં વ્યાપી,
વામન સ્વરૂપે ત્યારે, ક્ષણમાં ભૂમિને માપી—જન

સિરાજુદ્દોલા:—

પૂછો કોઇ પરવાનાને—:
શમાપર બળી મરતા શાને—:
અધિરા થતા એ શાને.
ન જાણે એમાં મઝા શું દિવાનાને.
"દીપકમાં ઝલકી રહ્યો અજબ પ્રેમનો રંગ"
"સુંદરતાના શોખમાં સળગી મરે પતંગ"

સુર્યકુમારી.

અઠંગની એક વાત શીખાવું જગમાં મોટી હાજીહા
શેઠ પાસે વાણોતરની એક સાચી સોટી હાજીહા
શેઠ કહે સાગરનું પાણી મીઠું છે તો હાજીહા
ખારી સાકર, ગળ્યું મીઠું-છે, તોપણ કહેવું હાજીહા
રાત અંધારી, શેઠ દીવસ કહે તોપણ કહેવું હાજીહા
મન પરખી માલીકનું સૌએ થઇ રહેવું બાઇ હાજીહા

બુદ્ધદેવ. —રાગ-ભજન—

કાયા કાચ કુંપો, તું તો ચેતરે, હિમ્મુ બાગી હંસા;
અવિચળ પદ્દીને તું પેખરે, હિણ બાગી હંસા.-કાયા૦
ઝાંઝવાનાં નીર સમજ આ, કાચી જીંદગાની તારી;
મમતા મુકી દેને તું તારીરે, હિણબાગી હંસા-કાયા૦
બે દિનના છે ધરજળ સઘળાં, બે દિન અહિં રહેવાનું છે,
બે દિનનાં છે સગાસંબંધી, બે દિન સુખ લેવાનું છે.
બે દિનનો છે પંખી મેળો, અંતે ઉડી જાવાનું છે,
લોકો જેને દુનિયા કહે-તે, એક મુસાફર ખાનું છે.-કાયા૦

સતી તોરલ. —રાગ-ગઝલ—

જીવન દિન ચારનું ચટકું નકામો મોહમાયાનો,
ઉડી જાવું આહા અંતે કરીને ત્યાગ કાયાનો.
થતાં દરબારનો ડંકો રહે ના ગર્વ બંકાનો;
શુરાનો પણ સમય આવે સમાધિમાં સમાવાનો.
અરેરે ક્યાં માયાનો નકામો મોહ સંસારે,
જુએ ગ્નાની છતાં ગ્નાને-ધારાવી ઢોંગ ડાહ્યાનો.

બુદ્ધદેવ. — રાગ, ગઝલ. —

પડતી હવે મુજને ખબર, તુમાં જણાયે હર્ષ નહિ,
આ જગતની જંજાળની, ચતુરાઇ તેં દીઠી નહિ.
જ્યાં પ્રેમ મારો ઝળહળે, ત્યાં તેં દીધો બદલો ખરો,
ઘરબારને છોડયા વિના યુક્તિ કશી સુજી નહિ.
હવે તો જો જરા જાગી (૨)–હવે.
ઓળી વિભૂતિ અંગ, — બન્યો શું યોગી (૨)
સમાધી જુઠી દે ત્યાગી (૨)
વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)
મધુરાં પુષ્પને ત્યાગી, અહા કાંટા શું હીત ભાગી (૨)–હવે.
ઉંડી આશા ધારીને, મેં તારો સંગ કીનો તો,
ભરૂસો દઇ ભૂલાવી ઓ! વિરાગી શું ગયો ત્યાગી (૨)–હવે.

હઉિયભાણુ, —:═══:—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલો બોલો, બોલો બોલો મેના બોલાવે,
બોલો રંગ રશીયાજી ડોલો જરી ડોલો ડોલો, ડોલો, પ્યારી ડોલાવે.
મેનાં તારા વચનની વેણુ વાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી.
મેનાં વ્હાલી મેના કે–ના કહે, પાયુ જાગી જાગી અજબ જોત જાગી.
પહેલા પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો–વાહ! મેના શું–સતી
સીતા વિસારો.
ચતુર સુજાણ સીતા–રામ ઉચરાવો........................બોલો.
પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું–લાડીલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું.
સોને રૂપે શું બીડ ખિતરની લાગી..................લાગી.
રૂડા સુડાને રંગે રમાડું, પાંખે ઘાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું,
ભાવના ભુખ્યા તમે શું? ભાવી ભાવના ભુલાવે?–બોલો.

ચાલુ જમાનો **-સમય પ્રભાવ-**

અવસરને વશ બસ થઇ રહેવું, દુઃખ આવે તે તો સેહવું,
દુઃખ આવે તે તો સહેવું, પ્રભુ રૂડે કોને કહેવું.—અ૦
વેળા વશ સીતારામ થયા વનવાસી,
વેળા વશ દ્રૌપદી થઇ સૈરન્ધ્રી દાસી—એથી શિક્ષણ લેવું.—અ૦
વેળા વશ નળ નૃપ, ગયા જુગારે હારી,
ભટકી દમયંતી વનવન હાય બીચારી—છે ભાગ્ય પ્રબળ એવું.—અ૦

બુદ્ધદેવ **—ગઝલ—**

દુઃખીને ડરાવે શાને, મરેલાને મારે શાને,
બળેલાને બાળે શાને, વૈરી વિધિ,
રીઝાવી સતાવે શાને, સતાવી રીઝાવે શાને,
રીઝાવે જીવાડે શાને, દયાના નિધિ.
શશિને કલંકો દીધાં, ગુલાબો મનોહર કીધાં,
નિયંતા તે આવી શાને, અનિતી કીધી,—દુઃખી
ચંદનને કુસુમનાં દીધાં, સાગર જળ ખારાં કીધાં,
અમૃત કહી ઝેર દીધાં, જીવન અકારાં કીધાં;
રમણી હૃદયે આશા, નિરાશા દીધી.—દુઃખી

મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:═══:—

હમારી લાજ તમારે હાથ, ઓ નાથ નિભાવજોરે...હમારી.
"સદ્‌ગુણ જ્ઞાન સુબુદ્ધિ આપો, સતચિત આનંદ ઉરમાં સ્થાપો."
અગમ નિગમનો માર્ગ સુગમ બતલાવજોરે...હમારી.
ભકિત થકી ભવ બંધન તુટે, ડગલે ડગલે આયુષ્ય ખુટે.
ઈશ્વર અમ તન મનના તાપ સમાવજોરે...હમારી લાજ.

કાનવિ માયા.

ગાન મધુરાં ગાય રતિનાં રૂપે કામ બજાવે,
સ્નેહ સુધારસ સીંચન કરતાં ઘડી ઘડી શરમાવે, મુજને એ મોહન ભાવે.
વાત વાતમાં રીસ કરીને રોષ દોષ દર્શાવે,
પણ મમતાથી પગે પડું તો, છાતી શું લપટાવે—મુજને.
કરી કમાણી પૈસા લાવે પેટીમાંજ દબાવે.
કુંચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહી બોલાવે.—મુજને.
ઘર કુકડો થઇ ઘરમાં બેસી આજ્ઞા નિત્ય ઉઠાવે.
ઘરની દેવી કહી સલુણો સેવા સર્વ બજાવે—મુજને.
પ્રેમ પુષ્પનો પ્રેમ ભોગી તે પ્રેમસુધા પીવરાવે.
પ્રેમથી પરિરંભણ આપી પ્રેમ ઝુલે ઝુલાવે—મુજને

રા. નાથુલાલ. રાગ-ગરબો.

પાતળીયા પાલવ મેલોરે, પાય પડું રે
અલબેલા અળગા રહોનારે પાય પડું રે
છોગાળા છેડો મેલોરે પાય પડું રે
વ્હાલાજી મારા, મહીની મટુકી મારી ફુટી (૨)
આ કંઈ મોતનામાળા તુટી (૨) રે પાય પડું છું-પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા કંસનું રાજ નથી રૂડું. (૨)
કોઇ જઇને કહેશે કુડું (૨) રે પાય પડું છું-પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા, ઝગડો ઝાઝો નવ કીજે, (૨)
તુંને દાણ શાનું દીજે (૨) રે પાય પડું છું.-પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા હૈયાનો પ્રિતમ છે સોહાગી; (૨)
મુને તારી માયા લાગી (૨) રે પાય પડું છું.-પાતળીયા.

સતી તોરલ. —ભજન—

જેસલ કરી લે વિચાર, માથે જમકેરો માર.
રત્નમા જેવોરે સંસાર, તોળાંદે કરે છે પોકાર.
આવોને જેસલરાય આપણ મળીયે,
ખરા સંત હોયે ત્યાં જઇ ભળીએજી ?
આ ભવ આવીયો અવતાર માથે સદ્‌ગુરૂ ધાર,
જાવું ધણીને દરબાર બેડલી ઉતારે ભવપાર
—આવોને૦
મોતી એરણમાં ઓરાય, માથે ઘરણુ કેરા ઘાય,
ફુટે ફોકટીઆં કહેવાય, સાચાની ખરે ખબરું થાય.
—આવોને૦
નવલખ કોથળીઓ બંધાય, ત્યારે ગાંધીડો કહેવાય,
હિરા-માણેક હાટે વેચાય, તેનાં મુલ મોંઘેરાં થાય—આવોને૦
નિત્ય નિત્ય ઉડી ન્હાવા જાય, કોયલા ઉજળા ન થાય,
બેટો ગુણિકાનો તે તો બાપ કોને કહેવા જાય—આવોને૦
દેખા દેખી કરવા જાય, એ નર અંધુરીયા કહેવાય,
હાથમાં દીવો લઇને છતી આંખે કુવે પડવા જાય.—આવોને૦
એવી ચાર જુગની વાણી સતિ તોરલ દેવી ગાય.—આવોને૦

મીરાંબાઈ. રાગ, ભજન—પદ.

ઝુલત રાધા સંગ ગિરિધર ઝુલત રાધા સંગ,
અબીલ ગુલાલકી ધુમ મચાઇ, ભર પિચકારી રંગ-ગિરિધર,
લાલ ભઇ બિંદ્રાવન જમુના, કેશર ચુવત અંગ"
નાચત લાલ અધર સુ રશભર. ધિમી ધિમી બાજે મૃદંગ."
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરન કમલ કુ રંગ

લવ–કુશ — વૈરાગ્યભજન રાગ. ૫૬—

જોને જરી જાગી મુરખા, જોને..........જરી જાગી,
અલ્યા સુતો શું અભાગી! જીવ! જોને જરી જાગી,
સગાંને બંબંધી ત્હારાં, સુખનાં છે બેલીરે. (૨)
હેલી મેલી જાશે દુખમાં રડતોજ ત્યાગી–અલ્યા સુતો શું—
કાયાની માયાને ત્હારી, કર તું વિખુટીરે (૨)
ફુટી બુટી સાંધનારો–નથી કો વિરાગી–અલ્યા સુતો શું—
મ્હારૂં આ મ્હારૂં છે માની ગુમાની શું થાતોરે (૨)
જાતો હરખાતો માતો જાશે હામ ભાંગી–અલ્યા સુતો શું—

રાગ સાજ સંગ્રહ–હનુમાન સ્તુતિ–

ધન ધન મહાવીર બજરંગ, રાવણ લંક જલાને વાલે.
આજ્ઞા રઘુનંદનકી પાય પહુંચે ગઢ લંકામેં આય;
ક્રોધિત હો દી આગ લગાય, રામકે કામ બનાને વાલે.–ધન.
રાવનકી બાટીકા ઉજારી, મારા અક્ષય કુમાર સુરા રી;
ફસ ગયે બ્રહ્મ પાશ એકવારી, લીલા લલિત દીખાનેવાલે.–ધન.
ચઢી દ્રુમ અશોકપર હર્ષોન, દિન્હી ઝટ મુદ્રિકા ગિરાય;
ચરનન ગિરે સિતાકે આય, પિયાકી ખબર સુનાનેવાલે.–ધન.
શક્તિ મેઘનાદ ને મારી, વ્યાકુલ ભયે લક્ષમન બલધારી;
લાયે સંજીવની સુખારી, લક્ષમન પ્રાણ બચાને વાલે.–ધન.
માયા રચ અહિરાવન ધાય, જબ હર લે ગયા દોનો ભાય;
રામકો લક્ષમન સહિત ઉઠાય, જાય પાતાલમેં લાનેવાલે.–ધન.
દુષ્ટોકો મારો તત્કાલ, ભક્તોંકા કરિયે પ્રતિપાળ;
શરણાંગત દ્વિજ મગનલાલ, ધન વિદ્યા બલપાનેવાલે–ધન.

સતી તોરલ. —ભજન—

પાપ ત્હારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂં પ્રકાશરે,
ત્હારી બેડલીને બુડવા નહિ દઉં જાડેજારે—તોરલ કહે છે—
હરણ હર્યાં લખચાર તોરલ દે હરણ હર્યા લખ ચારરે,
કંઇક વનમાં મૃગલા મારીયા, તોળાદેરે એમ જેસલ કહે છે.
કર્મ ત્હારાં સંભાર જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભારરે—તારી બેડલી—
લુંટી કુંવારી જાન સતિ નારી, લુટી કુંવારી જાનરે,
સાત વીશું મોડબંધ મારીયા તોળાંદેરે, એમ—જેસલ કહે છે
ધર્મ ત્હારો સંભાળ જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભાળરે—તારી બેડલી—
તોડી સરોવર પાળ, સતિ નારી તોડી સરોવર પાળરે,
ભાઇ ભાભીને મેં મારીયાં તોળાદેરે એમ જેસલ કહે છે
કંઇક પરમાર્થ કર જાડેજા કંઇક પરમાર્થ કરરે—તારી બેડલી—
માથાના જેટલા વાળ સતિ નારી માથાના જેટલા વાળરે,
એટલાં કુકર્મો મ્હેં કર્યા તોળાંદેરે એમ—જેસલ કહે છે.
પાપ તારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂં પ્રકાશરે;
વિનવે જેસલરાય—સતિને વિનવે જેસલરાય,
મારી બેડલી ઉતારો ભવ પાર, સતિ—મારી બેડલી ઉતારે ભવપાર—

અહલ્યા બાઇ. —:═══:—

રાજ સામી સાંજના આવજો, સામી સડકપર બંગલો,
મીઠા—મ્હેમાન આજ આવજોરે—સામી૦
પ્રીતિ સરોવરની પાળે પાતળીયા
અમીરસ પીજો પીવરાવજોરે—સામી૦
કાયાને કયારડે બ્હેકે કસ્તુરી
લ્હેરખડા લુંટજો લુંટાવજોરે—સામી૦

કબીર ભજન —રાગ ૫૬—

તુંહી રામ તુંહી રામ તુંહી રામ, તારો ચરખો બોલે રામ નામ,
ભજ તુંહીરે......નીજ તુંહી......રામ તુંહી;

ચરખો મારો અજબ રંગીલો, પુણીયો લાલ ગુલાલ
કાંતનેવાલી છેલ છબીલી, આકાશ નાંખે તાર, અરજી સુણજો મોરીરે.
રૂ પીંજાવવા હું ગઇ, તુમ પીંજો પીંજારા ભાઇ;
પીંજન પીંજેરે કોઇ ખા ગઇ, કાંઇ દાસ ગુરૂ સમજ બતાઇ.
જળ ઉપર જળ નિપજેરે, જળમાં કીધો વાસ;
એક અચંબો મેં સુણ્યોએ કાંઇ બેટીયે જનમ્યો બાપ.
બેટી પુછે બાપકું તું અજાણ્યો વર લાવ;
અજાણ્યો વર ના મળે તો તારે મારે ઘરબાર.
માતારે મરજો પીતારે મરજો મરજો ઘર ભરથાર;
એક ન મરજો પીતારે મારા ચરખાનો ઘડનાર.
રામદાસનો ભણે કબીરો આ ચરખો કહેવાય;
આ ચરખાને જે કોઇ ફેરવે, તેના જન્મ મરણ મટી જાય.

મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:═══:—

પતિ વીના પ્રેમદાના મનના, પુરાય ક્યાંથી કોડ,
કહે **સખી** પુરાય ક્યાંથી કોડ ?
સરજનહારે સરજી જગમાં નરનારીની જોડ. (૨)
પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નિહાળો—સૃષ્ટિ માંહિ સઘળે જઇ ભાળો.
નાના મોટા જીવ જંતુમાં, પણ એવી નથી ખોડ—સ૦
પતિ ભજ્યે પાતક સહુ ટળતાં, અખંડ સુખડાં સેજે મળતાં,
પતિ વિના સાહેલી જગમાં, હરાય જીતી હોડ—સ૦

ઉદય-ભાણ. —રાગ-ભજન—

ટાળ્યા નહીંરે ટળે લખ્યા લલાટે લેખ—ટાળ્યાં૦
વાવ્યા બીજ તે ઉગે, કરમે લખ્યું તે મળે—ટાળ્યાં૦
દશરથ બાંધે તળાવડી, પાણી શ્રવણ ભરે;
ધર્મ કરતાં ધાડ થઇ, આંધળા ઝુરી ઝુરી મરે—ટાળ્યાં૦
રઘુવીર ચાલ્યા વનમાં, સીતા રૂદન કરે;
દુષ્ટ દગે સતી લઇ ગયો, લંકા પળમાં બળે—ટાળ્યાં૦
હરિશ્ચંદ્ર જેવો રાજવી, નીચ ઘર મજુરી કરે;
રાણી વેચી પરઘરે, વેશ્યા ચાહે સો કરે—ટાળ્યાં૦

માલતી માધવ— —:═══:—

ચાલ...ચાલ...એ અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમ ઘેલી.
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી સાહેલી, તારા ઉરમાં આનંદની હેલી,
મળ્યા હવે ભેગાં, ચંપો ને ચંપેલી...........ચાલ ચાલ;
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી
(ખીલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હઠીલી, હવે ચાલ?)
(આ...આવિએ છીએ)...............................ચાલ.

છત્ર વિજય —:═══:—

પાતળીઆ પાસવ છોડો કોઇ જોઇ જાશે,
—નખરાળાં શીદ તરછોડો મારો જીવ જાશે.
બાળી ભોળી હું બાળ કુંવારી,
—બાળો ભોળો હું છું બ્રહ્મચારી.
છોડો છોડો મારો હાથ મરડાઇ જાય છે,
—આના આવા ચાળા જોઇ લાહ્ય થાય છે.
કાં શું થાય છે? (મારો જીવ જાય છે, અરે હાય હાય હાય)
સુકન્યા સાવિત્રી. (નાતરીઆ ન્યાતનો ફજેતો)
નવ ગમે ઘરબાર, ભરી દુઃખની વખાર,
બળ્યો સંસાર નાતરીયા ન્યાતનો
...દીઠું નારનું બજાર, વ્હોરી વ્યર્થ વહે બાર,
જેમાં મળે નહીં મેળ કોઇ વાતનોરે—બળ્યો.
કેમ કરી થાય કહો પ્રીતી પરાણે.
"કરે જીવતાં મોહુકાણ—મુવે હોય તાણાતાણ"
...ભાઇ બાઇનો વ્હેવાર ચાલે લાતનોરે—બળ્યો.

બુદ્ધદેવ. —:═══:—

પિયુ પિયુ પોકારતીરે. પપૈયા વધુ ઝુરે વનમાં,
વિરહ અંગાર ઉઠે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં.—પિયુ૦
ખીલતી આ કળી કુસુમની, ભોગી વિના કરમાય;
ઝુકતી આ લલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર ચ્હાય—પિયુ૦
બાળા રસાળી અંતરે, આકુળ વ્યાકુળ થાય;
નમ્ર નવોઢા નૌતમ રમણી, રસિક નરવર ચ્હાય,
હંસણી દુઃખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પિયુ૦

કંસવધ. — ગરબો —

જમુનાને તીરે જાદુવાએ, સખી બંસરી બજાવી,
નંદલાલે વ્હાલે ચિત ચોરી મને બાવરી બનાવી.
ભુલાવી મારૂં ભાન સાન કહાન ગયો ક્યાં,
મને મોરલીએ મોહીની ઉપજાવી — જમુના.

સાખી } સુંદર છબી જોઇ છેલની, ઉપજી અંતર પ્રીત;
નટવર ગિરધર શ્યામમાં ચોંટયું મારૂં ચિત.

નયન નેહે નચાવ્યાં વાલોડે સખી મુખ મલકાવી,
છુપી છુપી કરી સાન, મને લીધીરે લોભાવી,
ન ભાવે ખાનપાન નિંદ ન આવે હવે, લગન લલનાએ પ્રેમની લગાવી.

સાખી } વીરહ થકી વિંધાયલું, અંતર અતી અકળાય,
અળગો રહે અલબેલડો, શું કરૂં સખા ઉપાય—જમુના.

પૃથ્વી પુત્ર —:═══:—

આવી આવી વસંતની બહાર, સુની મારી સેજલડી,
તોયે આવ્યા ન હૈયા કેરા હાર, સુની મારી સેજલડી.
લાવો લાવો સમજાવી, સુંદર શ્યામ શ્યામ શ્યામ,
આવો આવો અંતરના આરામ, સુની મારી સેજલડી.

સાખી } મીઠા બોલી કોકિલા કરે મધુર ટહુકાર,
વીરહે વ્યાકુળ વલ્લભાદેતી શ્રાપ હજાર.

મનગમતા મોહન લાલા અંતર છો વિહવળ વ્હાલા,
પ્રિતી ધારા વરશાવો, શાને તરશાવો, ફુલસૈયા સોહાવો.
ફુલબાણુ વિંધે પ્રાણ—આ સુની મારી સેજલડી.

કુસમાવતી. —રાગ-ભજન—

ભલે જન કોટી યત્નો કરે, નસીબના લખ્યા લેખ ના ટાળે
પાપીયા પાપી પગલાં ભરે, અંતમાં માથુ પટકી મરે.
હરિશ્ચંદ્ર મહારાજ જુવોને, નિચ ઘેર સેવા કરે
થઇ સેવકી સતિ લેખથી ગુમાન શાને કરે—નશીબ.
પાન્ડવ સરખા ધર્મ ધારી પણ, વન વન રવડી મરે
ચીર હરણ થયાં સતીનાં પ્રભુ કૃપા ત્યાં કરે—નશીબ.
સતીયા સુરજન ભલે કુજનથી, કદી પીડાતા—ફરે
સત્યેમેવ जयते સમજજો, ન્યાય નીયંતા કરે—નશીબ.

સરોજની —રાગ-ભજન—

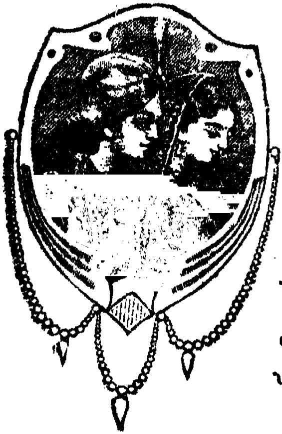
કાળ નહિં છોડે, હાલા શાને મથીને મરો,
પાપી ભ્રમણા કાજેરે, ધોળાં કાળાં શીદને કરો.
મન જાણે છે મેં કર્યું કે! પણ કરનારો છે કોય;
આદર્યાં અધવચ રહે ને, હરી કરે સો હોય,
મિથ્યા વૈભવ માટેરે નિર્દય જુલ્મી શીદને કરો—કાળ૦
નક્કી સમજો કાળ રાય ત્યમ, રંક સર્વને ખાય;
બાંધી મુઠ્ઠીએ આવેલાં સૌ ખલી હાથે જાય,
કરશો તેવું ભરશોરે! પરમેશ્વરથી જરી તો ડરો—કાળ૦

સરદારબા. —કજોડાની કહાણી—

કોને કહીએ કજોડાની કહાણીરે, જેમ બળદ પીલાયે ઘાણીરે,
લોક વગોવે ને સાસુ સંતાપે, વળી પીયુડો છે પામર પ્રાણીરે.
હું જોબન રસ ઝુલતી, પણ જોડીની ખોડ,
પીયુડો રમે લખોટીયે કરતો દોડા દોડ.
જગદીશ! હવે ગભરાણીરે, સહાય કરજે શ્રી સારંગ પ્રાણીરે.

રાજકઠીયારાની વાર્તા— (રાજકઠીયારો નોવેલમાંથી)

—રાગ-દોહરો—

ભરતખંડમાં સુંદીરગામ, ક્ષત્રિઓનું મોટું ધામ !
જગ્ગા નામે પુરનો ધણી, **સં**'નામે રાણી પદ્મણી !
એક દિવસ **નિશાએ** રાય, પાસે **રાણી** ચાંપે પાય,
રાતદિવસનો પડયો વિવાદ! **હોડકરી** કીધો સંવાદ!
ચડા ઉતરી બેને થાય, રાજા **હઠ**માં આવિ જાય, !
હાજીઆએ'હાજીહા'કરી, **કાળરાત અપોરા ઠરી !**
ગર્ભવંતી ગુણવંતી નાર, મૂકી રાત્રે વન મોઝાર !
રોતી પીટતી રાણી ગઈ, વનમાં પ્રસુત પીડા **થઈ** !
જાયો કુંવર**કહૈયોકહાન**,જાણે બીજો **ભૂપ** નિધાન !
પણ **પતી** વિણ**સતીનું** મન કચવાય, જુવે પુત્રને-
રોવાઇ જાય,
રાણી શોક અધિક મનધરે, દીકરો લઇ દક્ષિણ પરવરે,
સુખ દુઃખના આંચ્યાહીન, સતીનું શરીર થાતું ક્ષિણ.
પુત્ર ઉગારી માતા મરે, સીદ્ધિ **સ્વર્ગ** વિશે સંચરે !
મરતા **માદળીચું** દીધ હાથ, માતાએ આશિષ સંગાથ.
કુંવર પછી **કઠીયારો** ઠર્યો પીતા ક્રોધથી **કુંવરી** વર્યો.
સતિએ દળદર કાઢયું દૂર, ત્યાથી આવ્યા **શ્રી સિદ્ધપુર.**
કપટે—કંથ વગડે ઉપડે,—(ને)—સતી સસરાને પાલવડે
÷કહો જોગી પતી કહાં જઈ રહયા !=જંગલમાં જોગી થઈ ગયા.
÷કહો જોગી સસરાનું શું થયું ?=પુત્ર વધુ પર ચિત્તજ ગયું,
×કુવર તાતથી કેમ પમાય ?÷સતિને પતીનો સમાગમ કયાં થાય ?
=ઉત્તર સામી આંખ્યો કરો, દક્ષિણ સામી પીડજ ધરો.
=જયો પીતાશ્રી **જોધાણ નાથ, લે સતી** તૂંજ **પતિનો હાથ.**

સ્નેહલતા —:═══:—

છે નોકરી દુઃખનું મૂળ શૂળ સૌને મોટી હાય હાયરે,
..............................શૂળ સૌને મોટી (૨)–છે૦
સારો દિવસ સેવા બજાવી, પોઢવું આખર થાકી.
રાત વિતી ન માલમ પડે કે ઝટ નોકરી જાગી–શૂળ૦
આમ દોડાવે તેમ દોડાવે કરાવે સર્વે વેઠ,
ધીક જગતમાં જીવતર તેનું (૨) ભરે આશારે પેટ–શૂળ૦
પંડીત–જ્ઞાની ધ્યાની સર્વે લખી ગયા વિચારી,
ગુલામગીરી છે નફ્ફટ નોકરી (૨) નહીં કરવી તે સારી–શૂળ૦

મીનળ–મુંજાળ. —:═══:—

અધુરો ઘટ છલકાય—આખરે અધુરો ઘટ છલકાય,
સાગરમાં બહુ શલીલ ભર્યું છે, પણ મઝા ન મુકે જરાય.
આમ્રતરૂવર ફળ આવે ત્યમ નીચું નમતું જાય,
એરંડો ફળ આવે ભાઈ ! ઉંચો વધતો જાય—આખરે,
મૂળ સંસ્કાર પડયા વીણ માન અધુરીયા કહેવાય,
વિદ્યા કે વિપુ, વીત વસ્ત્રથી જાતી સ્વભાવ ન જાય—આખરે.

સોનેરી જાળ —:═══:—

ભલે માલીક હો દુનિયાનો, ભલે અઢળક હોય ખજાનો,
ભલે પ્રતાપ હોય વિદ્યાનો,
ભોગવવાને જોઈએ,—પ્રભુના ઘરનો પરવાનો:—ભલે."
"સત્તા મળી શા કામની, જો ન્યાય પંથે વળાય ના."
"મહુત્તા મળી શા કામની, જો એક ટેક પળાય ના,"
"વિદ્યા મળી શા કામની, મદ–મોહ કંઇ જો તજાય ના."
"શ્રદ્ધા ધરી શા કામની, જો આત્મ–શ્રેય સધાય ના."
ભલે સુત હોય ધર્માત્માનો, ભલે મૂરખ–હોય કે દાનો–ભોગવવા.

વિશ્વકેશરી.

—:═══:—

આપ પાપડ વાડીમાં પધારજો લ્હેરીલાલ.
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી ક્યારાનું નીશાન છે,
છજામાં તુલસીના ઝાડનું નીશાન છે. — લ્હેરીલાલ.
અખંડ ને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો,
હુડતાળવાળાનું તોફાન છે. જબરૂં હડતાળવાળાનું તોફાન છે,–લ્હેરીલાલ.
–જોખમ ભરેલું કામ પુરી પંચાત છે, ધારતી છે આફતમાં
—જાન છે, મારા બાપ ધારતી છે–લ્હેરીલાલ.

સતી દ્રૌપદી.

—:═══:—

ધરો કાંઈ હિત શિખામણ ધ્યાન, ગર્વથી નથી નાથ કલ્યાણ,
કુસંપે રળ્યું કોણ આરામ, મેળવ્યું કોણે મહીમાં માન.
અભિમાન પર્વત છે મોટા, હેઠળ ઉંડી ખાઈ..................
ચડયા પડયા તે નર પછડાયા, છરમાં ગયા છુંદાઈ–ધારો૦
લંકા સરખો ગઢ દૂર્ઘટ ને સમુદ્ર સરખી ખાઈ.
લંક પતિ લંક પણ ન લાગ્યો. રણમાં ગયો રોળાઈ,
હિરણ્યાક્ષને—હિરણ્યકશ્યપુ એ જબરજંગ બે ભાઈ,
નૃસિંહ રૂપે નખે વધેર્યો, માને ગયા મરડાઈ.........ધરો૦

બુદ્ધદેવ—

—:═══:—

ફુલની પાંખડી ફયો પ્રાણ, ગણી અંતરની ઓળખાણ—ફુલની.
શ્યામ શલુણા અમ ઘર આવ્યા, શા કરીએ શન્માન.
નાથ નગિના પરિમલ ભીના, મન માન્યા મેહુમાન—ફુલની.
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને, સખી નયનનાં બાણ;
વિમળ કમળ, આ સરવર જળનું. ભોગી ભમર સુજાણ—ફુલની.

કુમારપાળ.

પ્રેમ તંત્ર અણમોલ સખી એ શીખવ્યા નવ શીખવાય,
.........................કોઇના શીખવ્યા નવ શીખવાય.—
પડે સમજ અનુભવે આવડે, કાન્ત મિલન જ્યાં થાય,
.........................એકાન્તે કાન્ત મિલન જ્યાં થાય—સખી.
પ્રિયતમને જોતાં શરમ ચડે, ધડકે ઉર પાછા ચરણ પડે,
ત્યાં શાં શીખાયે પ્રણય તંત્ર, જ્યાં નયને મદ ઘેરાય,—
.........................હઠીલા નયને મદ ઘેરાય—સખી.
પણ જ્યાં જરી આંખથી આંખ મળે, પળમાં ઉર એક બીજાં ઉછળે
અધીરા હૃદયેથી હૃદય મળે, ત્યાં રસ સાગર છલકાય—
.........................સ્નેહથી રસ સાગર છલકાય.

બોડાણો. —વૈરાગ્ય ભજન—

જુઠું જુઠું જગત ખરૂં જાણ્ય મારે.
જુઠી જનની—જુઠી માયા, જુઠી મોહ ભરેલી કાયા,
કાય કુંપો કાયા મમતા તાણ મારે.
ગગને જામે વાદળ ગોટો, પાણીમાં પ્રગટે પરપોટો;
ખેલ વિશ્વનો ખોટો—સાચો જાણ મારે—
મારૂં મારૂં કરતાં મરતાં દ્રવ્ય કાજ પાપે નહી ડરતાં,
મેલી ચલ્યા દામ—ખજાનો ખાંણ મારે.
જુઠી જાણો જગની બાજી, આતશબાજી જાશે ગાજી.
અંતે સૌને સોવું છે સ્મશાન મારે.

શાલિવાહન —:═══:—

મીઠી નજરના તરસ્યાના તરસ્યા બની રહેજો,
સિંધુ તમે તો બિંદુ સમ અમને ગણી લેજો,
છે સાગર હૃદય તમારાં, ત્યાં શા અભિમાન અમારાં
નિભાવજો શરણાંગત જાણી દોષ સહી લેજો:—
જીવન તમારે ચરણે આત્મા તમારે શરણે,
મમ આત્મ તણા પરમાત્મ બનીને અંતરમાં રહેજો:—

ધના ભગત. —:રાગ-ભજન:—

રામબાણ વાગ્યા હોય તે જાણે, બોલ્યા મુરખા મનમાં ન આણે.
ધ્રુવને વાગ્યાં, પ્રહ્લાદને વાગ્યાં ઠરી ને બેઠાં ઠેકાણે
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં, એવું વેદ વચન પરમાણે—રામ.
મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા, મ્હારો વાં'લો આવ્યા જે ટાણે,
લઇ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું, પત્ની-પુત્ર બેઉ તાણે—રામ.
મીરાંબાઇ ઉપર કોપ કરીને, બોલ્યો રાણોજી ખડગ તાણે.
ઝેરના પ્યાલા મ્હારા ગીરધરલાલે, આરોગ્યા અમૃત ઠેકાણે—રામ.
નરસીંહ મ્હેતાની હુંડી શીકારી, વ્હાલે ખેપ ભરી ખરે ટાણે,
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા, એવું ધનાભગત ઉર આણે—રામ.

શાલિવાહન —:═══:—

અમર કામ જે કરે જગતમાં તે નર-અમર ગણાય,
જગ કલ્યાણે જીવન વીતાવે યુગ યુગ એ પૂજાય;
... ... મનુષ્યમાં તે જન દેવ મનાય:-અમર૦
આત્મ ત્યાગના ઉજ્વળ વ્રતના ઘર ઘર ગીત ગવાય.
જેમ પુષ્પ ખરી કરમાય, પણ વાસ વિમળ રહી જાય.
કીર્તિવાસના કીર્તિવંતની અખિલ જગે ફેલાય:-અમર૦

—:═════:—

કાંઇ દુધ લ્યો દીલરંગી, શોખીલા શાણા ઉમંગી—હાં
કેફી પીએ કસુંબલો ગાંજો પીએ અબુધ,
દારૂ તો દીવાના પીએ, દાના પીએ દુધ—હાં કાંઇ.
એક અમીરસ દેવનો, બીજો રશ છે. પ્રેમ,
ત્રીજો રશ ગોરશ ભલો, પીધે કયા હેમ—હાં કાંઇ.
ગોરી ગવરી ગાયનાં, ગોરાં મીઠાં દુધ.
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ—હાં કાંઇ.
હેમ કટોરો હાથમાં, માંહી અમૃતસાર
ચતુર હોય તે ચિતવે, ગુણ સમજે ન ગમાર—હાં કાંઇ.

શ્રી તુલશીદાસ કૃત, ભજન. —રાગ-બિહાગ—

ભ્હાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા ભ્હાનાની પત રાખ;
ભ્હાનારે માટે જો દુઃખ દેશો તો, કોણ જપે તારો જાપ—પ્રભુ.
રોહીદાસની તમે પાતરી લીધીને, નવ જોઇ જત કે ભાત;
સેનાની માટે સનમુખ રહીને, તમે નાઈ કહેવાયા નાથ—પ્રભુ.
પ્રલ્હાદની તમે પ્રતિપાલણા કીધીને, સ્થંભમાં પુર્યો વાસ;
તાતી કઢા તમે શીતળ કીધી, સુધન્વાને માટ—પ્રભુ.
પંચાળીનાં પટકુળ પુર્યાને, રાખી સભામાં લાજ;
સાયરમાંથી બુડતો રાખ્યો, રામ કહેતાં ગજરાજ—પ્રભુ.
ઝે'ર, હતાં તેનાં અમૃત કીધાંને, આપ્યાં મીરાંને હાથ;
મે'તા ને માંડળીકે મારવા ધાર્યો, તો કેદારો લાવ્યા મધરાત—પ્રભુ.
ભક્તોનાં તમે સંકટ ભાગ્યા ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
તુલશીના સ્વામીને કહું કરજોડી, પુરો અંતર આસ.—પ્રભુ.

શાલિવાહન. —રાગ, ગઝલ કવ્વાલી—

માગું તમારી માયા, કાયા હશે ત્યાં છાયા,
સ્વામીન્ તમારે ચરણે, વૈભવ બધા સમાયા,
જગની તમે વિભૂતિ, વિભૂતિ હું તમારી સ્વામી,
મારા અને તમારા, યોગો અમર લખાયા,
વૈભવ બીજાને આપે, કષ્ટો બીજાનાં કાપે,
પરમાર્થે પ્રાણ ત્યાગે, ત્યાગી ખરા જણાયા,
દીન-રાત જેણે જાગી, સેવા જગતની સાધી,
પ્રભુના બર્યાં એ જીવો, જગમાં પ્રભુ મનાયા—માગું૦

ભોજાભગતનો ચાબખો. —:═══:—

પ્રાણીયા ભજી લેને કીરતાર, આ તો સ્વપ્નું છે સંસાર
ધન દોલત અને માલ ખજાનો, પુત્ર અને પરીવાર,
તેતો તજી તમે જાશો એકલા, ખાશો જમના મારરે.—પ્રાણીયા.
ઊંચી મેડીને અજબ જરૂખા, ગોખ તણો નહી પાર,
છત્રપતી તો ચાલ્યા ગયા, તેના બાંધ્યા રહ્યાં છે બારરે.—પ્રાણીયા.
ઉપર ફુલડાં ફરફરેને, હેઠળ શ્રીફળ ચાર,
ઠીક કરી એને ઠાઠડીમાં ઘાલ્યો, પછી મુઠે પડે પોકારરે.—પ્રાણીયા.
શેજ તળાઇ વીના સુતો નહીને, કરતો ફુન્નર હજાર,
ખોળી ખોળીને બાળશે, જેમ લોઢુ ગાળે લુહારરે.—પ્રાણીયા.
શમશાન જઇને ચેહ ખડકી, તે ઉપર કાષ્ટનો ભાર,
અગની મુકીને અળગા રહે, પછી અંગે ઝરે અંગાર.—પ્રાણીયા.
સ્નાન કરવા સાૈ ચાલીયા, મળી નર સઘળાને નાર,
ભોજોભગત કહે દશ દહાડા રોઇને, વળતી મુકયા વીસારરે.—પ્રાણીયા.

સૌરાષ્ટ્ર વીર. —:═══:—

એ...........નીંદરડી ઉડાડો રાણા જાગો કોઇ રાણી જાયા
ક્ષત્રી વટવાટ તમારી જોતી રહી, **જમાનાથી** જનની આજ
રોતી રહી—નીંદર.
ચોહાણીએ રણ ચઢાવ્યાં **સોળંકીએ** શૂર ગુમાવ્યા
ચાવડા કીર્તી ચોરે ચૌટે ગઇ—એ—જમાનાથી
સુનાં મણી મંદિર મ્હારાં, **પ્રભાસના** દિવ્ય કિનારા
સુની સુની આજે એ રણવાટો રહી—જમનાથી.
લુંટાયા શું લુંટો લાજ લુંટાઇ ગઇ—
જમાનાથી જનની આજે રોતી રહી—એનીંદર

શાલિવાહન. —:═══:—

લક્ષ્મી વિણ લક્ષણવંતાની, કીંમત નહીં અંકાવાની
ભાગ્ય વિનાની લક્ષ્મી ઘરમાં, આવી તે વહી જાવાની—
લક્ષ્મી તું છે મૂળ દુઃખનું, જ્યાં ત્યાં કલેશ જગાવાની,
ચંચળ થઇ ઘરઘર ફરતી તું, સારા કર્મ તજાવાની—
એકનું લઇ બીજાને આપે, તું પણ છે મોટી દયાની
કીંમત છે બસ એકજ તારી, હસ્તાનેજ રડાવાની.—

મીરાંબાઇ કૃત ભજન. —રાગ—પદ—

મુખડાની માયા લાગીરે—**મોહન** તારા —ટેક૦
મુખડું મેં જોયું તારૂં, સરવે જુગ થયું ખારૂં, મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂંરે.
સંસારીયાનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું, તેને તુચ્છ કરી ફરીએરે.
સંસારીઆનું સુખ કાચુ, પરણીને રંડાવું પાછું, તેને ઘેર શીદ જઇએરે.
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સૌભાગ્ય મારો, રંડાવવાનો ભે ટાળ્યોરે.
મીરાંબાઇ કહે બલીહારી, આશા એક મને તારી, હવે હું તો બડભાગીરે.

શાલિવાહન. —રાગ ગઝલ—

સુખની ગણાય છાયા, કમનીય જેની કાયા;
આરામ ત્યાં છુપાયા, રમણી મહાન માયા.
મદમસ્ત હસ્તીઓના, કુંભસ્થળો વિદારે;
કે લાખ-ખડ્ગથી જે રોકાય ના લગારે,
તે સ્હેજમાંજ ક્ષીના, કરપાસમાં ફસાયા—રમણી૦
અલકાવળીની લટમાં કે રક્ત અધર પટમાં,
દગ બાણની ઝપટમાં, કે ઉભય ઉરજ ઘટમાં;
લપટાય નહીં એવા, નર કોઇ નથી સર્જાયા—રમણી૦
એ સ્વર્ગ હોય શ્યામા સંસાર સ્વર્ગ સમજો;
જો નર્ક હોય નારી, તો જગત નર્ક સમજો,
પણ સર્વ જીંદગીનાં સુખ દુઃખ ત્યાં છુપાયાં—રમણી૦

કબીર ભજન. —રાગ. કીરતન—

મુખડા ક્યા દેખો દરપનમેં તેરે દયા ધરમ નહીં મનમેં—મુ૦
જેશી ફુલ રહી ફુલવાડી, બાસ રહિત નીજ ફુલમેં,
એક દીન એસી હો જાયગી, ખાક ઉડેગી તનમેં—મુ૦
ચુવા-ચંદન, અબીર અગરજા, શોભે ગોરે તનમેં,
ધન-જોબન દો ઘડીકા સાથી, છુટ જાવેગા ક્ષણમેં—મુ૦
કોડી કોડી માયા જોડી, સુરત રહે નીજ ધનમેં,
દશ દરવાજા બંધ રહે તો, રહે ગઇ સબકી મનમેં,—મુ૦
વાંસનકી એક નાવ બનાઇ, સો ચલે જંગલમે;
ધરમી ધરમી પાર ઉતર ગયે, પાપી ડુબે જલમેં;
કહત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ, એ ક્યા લગ રહી મનમેં—

રાજા ગોપીચંદ. —રાગ-ઝીંઝોટી-ઠુમરી—

ભજમનરે ભજરામ, દુન્યા જુઠ્ઠાએ કે-ભજ.
જીવન થોડા રસ્તા બીકટરે, જપ હર પલ હર નામ—ભજ.
ભોગકો છોડકે જોગકો, લેના, કઠન કઠનરે રહે કામ—ભજ.

શાલિવાહન. —:═══:—

જાગ્યું નસીબ હવે જાગ્યું, જીહાં બરાબર,
ભાગ્યું દળદર દુ:ખ ભાગ્યું, જીહાં બરાબર.
સોનાનાં ઘરબાર ચણાવું હીરા માણેક છાપરે છાવું,
ચાંદીના ચોક હું પુરાવું, જીહાં બરાબર.
દશ હજાર હું દોતીયા રાખું ચોપડા પારાવાર.
પાને પાનું ફેરવી જુવો ઉધાર ના તલભાર.
......................નાણાવટી કહેવરાવું......
આપણે તો અબેપાતરની શેઠ દીલથી કરશું સેવ,
મન ભાવતું મને આપો નવું નવું અન દેવ.
......................ખાવું અને ખવરાવું......

ભોજા ભગતનો ચાબખો. —:═══:—

ભરમાવી દુનીયા ભોળીરે, ખાવો આણો જમુની ચોળી—ટેક.
દોરી ધાગાને વળા ચઢી કરીને આપે ગુણકાની ગોળી.
જીવને હણતાં દયા ન જાણે જેમ ભીલ કાફર કે કોળી.—ભ૦
નીત નીત દરશન નિમ ધરાવે, ઘેર આવે જીવાની ટોળી,
માઠ માઠ કરીને બાનો બોલાવે, હૃદયે કામની હોળી.—ભ૦
સઘળા શીષ્યને ભેળા કરીને ખાય ખીર ખાંડને પોળી,
ભોજોભગત કહે ભવસાગરમાં ખાવે નાખ્યા બોળીરે.—ભ૦

આંશંબાઈનું ભજન. —રાગ—ભજન.

તું તારા બીરદ સામું જોઈ લે શામળીયા. (૨)
ના જોઈશ કરણી હમારીરે...વ્હાલા...(૨)...તું તારા—(૨)
ગજને કારણ વ્હાલા પેદલ ધાયા (૨) દ્રૌપદીનાં ચીર વધાર્યા રે—વ્હાલા(૨)
ટીટોડીનારે વ્હાલા, બાળ ઉગાર્યા (૨) પાળજે પત જગરાયારે વ્હાલા (૨)
—ભાષણ—(જે ગોવરધન ધરણકી જે, વાહ, મીરાં વાહ, ભગત—મીરાં વાહ)

શ્રી સત્યનારાયણ. —:═══:—

કહું આપ વીતી કમ કથા દુઃખીઆરી, કાળજડું નાંખતી સંહારી—કહું૦
આ નગર સાધુ શેઠની, બહુ લાડકી દીકરી હતી;
ખાતાં બગાસું દાસીઓ કંઈ લાખ એ હાજર થતી.—કહું૦
મોતી હીરા પ્હેરી ચરણ, ધરણી પરે ના રાખતી;
તે આજ ટુકડા કાજ તમ ઘર, આવીને ભીખ માંગતી—કહું૦
પતીને પીતાજી લેઈને, વ્હાણે વિદેશે સંચર્યા;
ચોરાઈ ગઈ લક્ષ્મી અને, આગે રખડતાં છે કર્યા.—કહું૦
ચઢતી અને પડતી પ્રભુ, ચીરકાળ કોની ન રાખશે;
ભીખારી પળમાં ભૂપ થઈ, ભૂપ થઈ ભીખ માગશે.—કહું૦

શાલિવાહન. —રાગ, ગઝલ—

રસીલાં પ્રેમીનાં હૈડાં, પ્રીતમમાં રાત દિન રમતાં,
સલુણા શ્યામનાં સ્વપના નજરથી ના ઘડી ખસતાં
પ્રીતમ જો હોય પાસે તો બધુંયે વિશ્વ પાસે છે,
વસે દૂર જો નજરથી એ જગત આ શૂન્ય ભાસે છે.
અધુરાં એ સવાલોના? જવાબો પ્રેમીઓ ખોળે,
અજબ ઉત્તર એ પ્રશ્નોના, એ પ્રશ્નોમાં લખાયાં છેઃ—

કબીરકૃત. —ભજન–રાગ–પદ—

રામ નામ તું ભજલે પ્યારે કાવકુ મગરૂબી કરતા હે,
કચ્ચી મટીકા બંગલા તેરા, પાવ પલકમે ઢલતા હે—રામ૦
બ્રાહ્મણ હોકર પૂરાણ વાંચે સ્નાન તરપન કરતા હે,
સરવ કા સુચિત રહેતો, ઓ ક્યા સાહેબ મીલતા હે—રામ૦
જોગી હોકર જટા બઢાવે, હાલ મસ્તમે રહેતા હે,
ઉપર ધરેકર હાથ સુકાવે, યોં ક્યા સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦
માન ભાત પડતે કાલે કપડે, દાઢી મુછ મુડાતા હે,
લકુટી લકડી હાથ પકડકર, ઓ ક્યા સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦
મુલ્લાં હોકર બાંગ પુકારે, ઓ ક્યા સાહેબ બહિરા હે,
મુંગીકે પાવમેં અવાજ બાજે, ઓભી અલ્લા સુનતા હે.—રામ૦
જંગમ હોકર શીંગ બંધાવે, ઘર ઘર લેકર ફીરતા હે,
શંખ બજાકર ભીક્ષા માંગે, ઓ ક્યા સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦
કહત કબીરા સુનભાઈ સાધુ, મનકી માલા જપતા હે,
ભાવ ભકિતસે ધ્યાન ધરત હે, ઉનકુ સાહેબ મીલતા હે.—રામ૦

એક અબળા.

સંસાર સુધરે કેમ કરી, નહી સમાન જ્યાં નરનારી–
જ્યાં જુગતી જોડી હોય નહી, ત્યાં ઉભય જીવન દુઃખકારી–
બાઈ બન્યા બેરીસ્ટરને બાઈ બારાખડી નવ જાણે
બાઈ જાય ભાષણ કરવા તો–બાઈ ઘોડીયાં તાણે
—કોણ સમજે જવાબદારી.
કોલેજ મહીં જે શકુન્તલાની સ્વપન સૃષ્ટીઓ ઘડશે–
કોઈ છાબુ વિદ્યુનારી એ રસીયાને પાલે પડશે–
ભોગવશે જન્મ બીમારી.

મધુ બંસરી —રાગ-ઉસ્તાદી—

મોરી બૈયા ન પકર ગીરધારી શ્યામ, ચલી ભરન નીર જમુનાકે ધામ.
તુમ તો જાતે સૌતન સંગ રહેતે, અબ તો સદન પ્યારી શ્યામ...મોરી.

શાહ-કે-ચોર —રાગ-કવ્વાલી—

સંસાર આ છે ચિત્રમય બાજીગરી દેખાય છે.
અમૃત ભર્યું કે ઝેર એમાં તત્વ ના સમજાય છે.
કોઇ સ્થળે વિદ્વાન જનની વાત તો સમજાય છે.
કોઇ સ્થળે દારૂ નિશામાં દાનવો દેખાય છે.
રમણી રમણના પ્રેમમાં રસરંગ જો રેલાય છે.
કોઇ સ્થળે નિજ વૃદ્ધ પતિની કથનીઓ કહેવાય છે.
સંગીતના સુરો કહીં—તો રૂદન ક્યાં સમજાય છે.
આનંદ મસ્તી ક્યાં ઉડે તો શોક ક્યાં ઉભરાય છે.
સંસારની માયા મહીં ખોટું ખરૂં ભેળાય છે.
જે જ્ઞાનથી મુક્તિ મળે એ જ્ઞાન ના સમજાય છે.

નરસિંહ મહેતા, —:═══:—

વ્હાલા વેગે આવોરે દયા દીલે લાવોરે, બીડુ મારી બાંગવા હોજી.
નહીં આવો તો છાના ઉઘાડું બધાં છીદ્ર......................વાલા.

આહેરડામાં ઉછર્યા ગોવાળીઆમાં વાસ,
કાંધે કાળી કામળી માગી પીતા છાસ.

માતા કેદે, મુક્યાં પુરો મારી આશ, હું રાખુ તમથી દાવોરે...બીડું

બે માના બે બાપના નકટા નિર્લજ બાળ,
મહી માખણના ચોરટા કંસ તણા હે કાળ.

સોડ તજો રાણી રાધાન ગુણી, હરિજન આપે આન, વીરા વેગે ધાવોરે...બીડું.

શાલિવાહન.

મારી સામે ન જોશો જરાય—નજર મને લાગેરે
—જોતાં નયને નયન ઢળી જાય નજર નહીં લાગેરે—
ભૂલી મને હું સૌને ભૂલાવું:—
—ભૂલો નહીં એવા ભેદ શીખાવું.
મીઠી મુંઝવણી થાય—નજર મને લાગેરે—
જાદુગરી તેં જાદુ ચલાવ્યાં.
મોહન મંત્રથી ભાન ભૂલાવ્યાં, કોને ખબર શું થાય,—

ભજન— —રાગ ગઝલ—

શ્રીરામ કહેનેકી મઝા, જીસકી જબાંપે આ ગયા;
જીવન મુક્ત હો ગયા, ચારો પદારથ પા ગયા—ટેક.
લુંટી મઝા પ્રહલાદને, ઉસ નામકે પ્રતાપસેં
નરસીંગ હો દર્શન દીયા, ત્રીલોકમેં જશ છા ગયા—શ્રીરામ,
ઐસા ભીલન—સીંવરી, કીસ પ્રેમસેં સુમરન કીયા;
પરમાત્મા ઘર આંયકે, ઉસ હાથસે ફલ ખાલીયા—શ્રીરામ.
વાલ્મીક બડા અધમ, ઉસ નામકા સુમરન કીયા:
સત કોટી રામાયન કરકે પ્રભુ પદારથ પા ગયા—શ્રીરામ,
સતકોટી કી તકસીરમેં, જબ સંભુને પાયા ઉસે;
આપે કૃપા ઇનકી બાદ, સદ્‌ગુરૂમે દર્શન દીયા—શ્રીરામ.
સબસેં બડી દાજા કીયા, ભક્તોકા ઇસ કલી કાલમેં;
નરસીંહકી હુંડી દ્વારીકામેં, સાગરા શિકરા દીયા—શ્રીરામ.
છા રહી કીરત બીમલ, રૂતુરાજસી સંસારમેં;
અબ કે માનીંદ તુલસી, પ્રેમ રસબર્સા દીયા—શ્રીરામ.

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજન.—રાગ. ગઝલ—

કૃષ્ણ ઘર નંદકે આયે સિતારા હોતો એસા હો.
કરે સબ પ્રેમસે દર્શણ દુલારા હોતો એસા હો.
બકાસુરકો મશલ ડારા, પુતના જાનસે મારી.
કંશકો કેશસે ખેંચા ખિલારા હો તો એસા હો.
કુદ પાનીકે અંદરસે, નાગકો નાથ કર લાયે,
ચરણ ફણ પેધરકરકે, નચારા હો તો એસા હો.
તીર જમુનાકે જા કરકે બજાઇ બંસરી મોહન.
ચલી ઘર છોડ બ્રજનારી પિયારા હો તો એસા હો.
રચાઇ રાસ કુંજનમેં; મનોહર રૂપ બન કરકે
દેવ દર્શનકો ચલ આયે; દીલારા હે તો એસા હો.
ગયે જબ છોડ ગોકુળકો નહિ ફીર લોટકર આયે,
સખિ રોતિ રહી બનમેં કીનારા હો તો એસા હો.
પૂરી દ્વારાવતિ જાકર. મહલ સોનેકે બનવાયે,
હજારો રાનિયાં વાંહી, ફસારા હો તો એસા હો.
કુરૂ-પાંડવ લડે રનમેં, જીત અર્જુનકી કરવાઇ,
બચાઇ લાજ દ્રૌપદીકી સહારા હો તો એસા હો.
ઉતારા ભાર ભૂમીકા, સિધારા ધામ અપનેકો,
વો બ્રહ્માનંદ દુનિયાસે, ન્યારા હો તો એસા હો.

સુદા પ્રતાપ. —રાગ-પ્રભાત—

જાગી જીવ જો જરી જીવન તારૂં હરી-રાત્રી અંધારી વહી વાયુ વ્હાણું,
અન્ય સૌ પરહરી સમરને શ્રી હરી, ફરી ફરી નહીં મળે આવું ટાણું,
અધિક ગોવિંદથી પણ ગુરૂને ગણી, ગુરૂ પદે પરમ આનંદ માણો,
સાર હીન સકળ સંસારમાં, સારનો સાર શ્રીહરિ તણું નામ જાણો.

શ્રીબ્રહ્માનંદ ભજનમાળા-ભજન, રાગ, જંગલા. તાલ ૩

આજ ખેલન મત જા મેરી સજની, શામ સુંદર ઘર આવત હૈરી-ટેક.
મોરમુગટ સિર ઉપર રાજે, ગલે બન માલ સુહાવત હૈરી.-આજ.
બંશી અધર લગાય બજાવે, મધુર મધુર ધુન ગાવત હૈરી.-આજ.
પીતવસન-મકરા કૃતિકુંડલ, પગ નપૂર ઝણકાવત હૈરી-આજ.
બ્રહ્માનંદ પ્રેમવશ મોહન, સખિયન દરશન દિખાવત હૈરી.-આજ.

નરસિંહ મહેતા કૃત ભજન—રાગ-પદ—

સંતો અમે વેહેવારીયા, શ્રીરામ નામના વેહેવારી આવેરે બધા ગામગામના.
અમારૂં વસાણું સાધુ સહુકોને ભાવે અઢારે વરણ જેને હોરવાને આવે.
અમારૂં વસાણું કાળ-દુકાળે ન ખુટે, ચોર ન લુંટે જેને રાજા ન દંડે-સંતો.
રામનામ ધન્ય મારે, વાજે ને ગાજે, છપ્પન ઉપર ભેળ ભુંગળો વાગે-સંતો.
લાખ તણા તો લેખાં નહીને પાર વિનાની છે પુંજી,
હોરવું હોય તો હોરી લેજો કસ્તુરી છે સુંધી—સંતો.
આવરોને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
ચીઠીમાં ચતુરભુજ લખીયા નરસઈયાનું નામ—સંતો.

સોનેરી જાળ -રાગ—ભજન-

(તારૂં)-નાવલડું હંકાર સાજન ધીરે ધીરે,
ભવસિંધુ આ ભયકાર, સાજન ધીરે ધીરે... તારૂં.
મદીરા પી મન માકડું કુદે, નાવડું ચુરા થાય,...સાજન.
અહંભાવના વાદળ છાયાં, હૃદયાકાશની માંય.
મદમત્સરનો મેહુલો વરસે, ડુબતી હોડી જાય;
દિશા દુર્ગમ લીધી દુર્ગુણની, સીધી ભૂલ્યો વાટ,
સત્ય ધ્રુવનો તારલો ચુક્યો, કેમ મળે મુક્તિ ઘાટ...સાજન.

લેડી લાજવન્તી. —રાગ–ભજન—

ઊંચે મહેલ અટારી બાંધે તુ જાને નહી મરના,
શ્વાસકા તો વિશ્વાસ નહી ઓર, અમર ભરોસા કરના.
તુ જાને ધરતી મેરી, ધરતી કહે તું મેરા.
રજની પૃથવી ઘેરી કહાં તક, અંત વો હુવા સવેરા.
કોઇ કંચનકી લંકા લુટાયે ગએ, કોઇ કૈરવકા ગૌરવ મીટાયે ગએ;
કંઇ લાખો સીકંદર બનાએ ગએ, જીનકે ઝંડે વિજયકે ઘુમાએ ગએ,
બડે છત્રપતી જો કહાએ ગયે, ખાલી હાથો જગતમે સબ આએ ગએ.

વિણાવેલી. —:═══:—

સુંદર શામળીયા, નામ જપીશ નિત્ય તારૂં—સું૦
મનહરના મળીયા, કાશી કરવત ધારૂં—સું૦
શામળા શણગાર હમારા, કાળજું હર્યું કામણગારા,
વીનવે કરગરી દીન દારા, દર્શન દો દીલદાર તમારા;
કયાં હું, કહું દુઃખ મારૂં.—સુંદર શામળીયા.
આસપાસ નહીં વાસ નિહાળું, આહાહા, ત્રિભુવન ભાસતું કાળું,
નિરખું નહીં મુખડું તારૂં જઇ હીમાલય ગાત્ર હું ગાળું.

કબીર ભજન. —રાગ ભજન પદ—

દયા–ધરમ નહીં મનમેં, મુખડાં કયા–દેખો દરપનમે,
કાગજકા એક નાવ બનાયા, છોડા સમંદર જલમે,
નુગરા બેઠન વાલા ડુબે, સુગરા તરજાય છીનમે,–મુ.
મુચ્છ સમારી પાઘડી બાંધી, તેલ લગાવત તનમેં,
ડુંગરકા પાની જોબનકા લટકા, ઠલજાવેગા છીનમેં–મુ,
ઓર કાયામાં ઘાસ ઉગત હયે, ગૌબા ચરત હયે બનમેં,
કહત કબીરા સુનોભાઇ સાધુ, રહ ગઇ મનકી મનમેં–મુ.

શુકદેવજી.

સુખ દુઃખ મનનાં કારણુ સજની, મન પર સૌ આધાર;
જેનું મન જેથી માન્યું તેમાં—સુખ તેને સાર ...સુખ.
યોગી છે યોગે રાજી, (૨) ભોગી ઉપભોગે રાજી (૨)
રાજી વનવાસી વન મોઝાર
સજની રાજી વનવાસી વન મોઝાર..............સજની.
ડહેલે ઘરબારી રાજી, મ્હેલે દરબારી રાજી, (૨)
રાજી જેનો જેવો અધીકાર;
સજની રાજી જેનો જેવો અધિકાર..............સજની.

અબજોનાં બંધન. રાગ—"ભજન"

જાન હે જાના, સબકો હે જાના,
સોહન જીસમે પહોચાના, ફિર નહિ આના જાના—ટેક
કાયા ધડ કચ્ચા ભાઇ, માયા બાદલકી છાઇ,
લડકા લડકી લુગાઈ, સ્વારથકી હે સગાઇ, મત હોના દિલગીર—
માલ ખજાના મયના હાથી, ઘોડા ઔર સમયાના,
સબકો છોડ અકેલાહી જાના, આવે પરવાના;
જબ એકહુ ન ચલે બહાના, ચલતી નહીં તદબીર.—ટેક.

જલસા સંગ્રહ. —રાગ, પીલુ, પદ—

કીસીકા કૌન સંગાથીરે બાબા—કીસીકા.
જુઠીરે માયા જગત ભુલાયા, કહેત પુગણકી પોથીરે—બા—કી.
દૌલત દુનીયા માલ ખજાનાં, માત પિતા સંગ નાહીરે—બા—કી.
આપહી આપે અકેલા રીં'જાના, હોતે મશાનકી માટીરે—બા—કી.

મનોહરી રંભા. રાગ કવ્વાલી.

જગતનાં બાગમાં બાપુ માયાળુ એક માળી છે;
રસિલા છોડ ને પાણી સીંચી નેકલાલી છે—ટેક.
સુગંધી તો ભ્રમર લ્હેશે, ખરો માલિક તો તે રહેશે
ખીલાવી જો નહિ દેશે, ભુલ્યો નિજધર્મ માળીએ—જ.
જશે જ્યાં ફુલની કળીઓ, જશે સાથે સુગંધી તો,
હશે ફુળ ત્યાં હશે ડળીઓ, જુવો પ્યારો નિહાળીને—જ.
પિતા પુત્રી પરાયું ધન, થશે બીજે ને તે સ્વાધીન;
જશે ભરથાર લઇ તે તન, રહેશે રોઈ માળીરે—જ.

સરદારબા. —રાગ–ઉસ્તાદી—

બંસીવાલા આજોરે મારે દેશ, પ્યારી સાવરી સુરત પ્યારો ભેસ–બં.
આવન આવન કેહ ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,
ગીણતાં ગીણતાં ધીસ ગઈ, મોરી આંગળીઆરી રેખ.
સાંવરીયા રસીલા સલુણા. પીયાને જીયાયે કરંયે નીશ્રાર,
હમતો જોગી પ્રેમકેરે, પ્રેમ હમારો દેશ
શુદ્ધ નહીં પાઇ પીયુકી, તબ લીયો આ વેશ.–બં.

સાગર–સરિત– ભજન, રાગ, પદ.

ચંચળ લક્ષ્મીનાં ચાળારે જનમુર્ખ ફુલી મરનારા,
કાળાં—ધોળાં કરનારારે ખાને ખત્તા ખાનારા.—ચંચળ૦
"જયમ વર્ષાની વીજળી પળપળ કરે ચમકાર,
આજ મળ્યું ધન કાલે જાશે, આંખ ચોળી રહેનારરે.—ચંચળ૦
મોટા મોટા નર મરી ગયા ત્યારે ગયું ન કાંઇ સાથ,
જુઠો મદશો ભાળનો, મદશો તમે જાશો ખાલી હાથરે.—ચંચળ૦

વિરાટ-પર્વ. રાગ ઉસ્તાદી ભજન.

વરનત મુખસે કીયો ન જાય તેરા સખા કીશન મુરારી
ફાગન મેં જબ હોરી ખેલત, બીહરત કુંજ બીહારી,
વીંદાબ-હકી કુંજ ગલીમેં, બહીંઆ પકડ રંગડારી.
ક્રોધમેં આકાર બરેં ચઢાકર, તબ બોલી વ્રીજનારી.
મત રંગ ડારો લાજ ધરો તુમ, હમહય નાર કુંવારી
તુમ હો નીરલજ હમ નહી અયશી મુખશી સુનોગે ગારી
(તબ)-ફગવા લીયે બીન-જાને ન દુંગા-હસકે-બુલા મુરારી,
અબ કહાં જાઓ બચો મોરે આગે બરમારી પીચકારી,
કહેને લગી સબ હાથ જોડ-બય ગોકુલકે રખવારી,
તુમરે પ્રેમમે બની હમ મુરખ, અંગીઆ ભીજ ગઇ સારી,
અબતો છોડ દો ચીર હમારે તુમ જીતે હુમ હારી.

અંબરીષ— —:═══:—

ગોવિન્દ તારા ગુણ ક્યા ક્યા ગાઉં (૨) હોજીરે સાગર ગુણ ભરીયોજીરે.
નવશેનવ્વાણુંપુર્નાનવાનવાચીરવ્હાલા, દ્રૌપદીની વ્હારે ઝટચડીયોહોજીરે
ઇન્દ્રે કોપાને વૃષ્ટિ વ્રજમાં કીધી ત્યારે,ટચલી આંગલીયેગિરીવર ધરીયો.હો
કુબુના કોઠાર ભરીયા, લુંટયા રંકે આ ધારે,
અમરીશ કૃષ્ણનથી ક્ષણમાં ફરીગો—હોજીરે.

બોલતો કાગળ —:═══:—

કુલણજી પુસોમાં ઝાઝા પુલ્યું પુલ પુલી કરમાશે,
પુલી કરમાશે ખીલેલું આખર ખરી જાશે.
સરખા દીવસ ન ગયા કોઇના તેમ નહી જશે,
રેંટતણી ઘટમાળ ભરાશે ભરાઇ ઠલવાશે.
ઉજળુ એ સહુ દુધ આજ અભિમાને દેખાશે,
જ્યારે પડશે કાળ ઝાપાટે ત્યારે સમજાશે.

મોહબ્બત.

હજુ નહિ આવે બાલમ કેસે કટે રતિયાં;
બાલા જોબન મોરી છોટી ઉમરીયાં...હજુ
સખી સંગ કોઉ નાહી, બળતો વ્યાકુલ ભઇ,
બ્રીજમેં અકેલી રહી, પીરત મેં થક ગઇ;
બીના કનૈયા મોરી ધરકત છતિયાં...હજુ

રા. માંડલીક. —:≡≡≡:—

ખુને જીગરકા પીતી હું બસ ગમમેં તેરે યાર,
સેહેરે ચમનમેં ફીરતી હું બસ ગમમેં તેરે યાર.
મય ચુપકે ચુપકે રોતી મુંહ આંસુઓસે ધોતી;
વોહ કહાં ગયે મેરા મોતી, મોતી બીના ના સોતી-
બસ ગમમેં તેરે યાર કયા-ખુને
દીલ કિસીકું દીજીયે જો દીલદાર યાર હો,
કયા હિંદુ કયા મુસલમીન-કદરદાન યાર હો,
મેરી નઝર જો તુમસે લડ ગઇ, મેં પલંગસે નીચે પડ ગઇ
વોહ કહાં ગયે મેરે પ્યારે, મેં અગ્ની જેસી જલ ગઇ
બસ ગમમેં તેરે યાર-ખુને

મીસ માણેક. —રાગ. કહેરવા—

હજારો મેરે કાનકા મોતી, કાનકા મોતી, કાનકા મોતી—હ.
અરે મોતી મેરા, કીચપડા હે. (૨) લે જમુનાજલ ધોતી,
("કૈસે ધોતી") લે જમુના જલ ધોતી—હજારો—(૨)
અરે મોતી મેરા લાખ ટકેકા (૨) ધર છતીયન પર સોતી (૨)
હજારો મેરે—(૨) કાનકા મોતી—(૨) હજારો મેરે—
"વાહરે વાહ, બડા ભારી મોતી. હો હો હો હો." ! ! !

ભજનમાલા— **રાગ. પદ.**

જીને ઈશ્કમેં સર નાં દિઆ, જગમેં જીયા તબ ક્યા હુવા;
ચરખા પુકારે રૂઈ રૂઇ, આશક પુકારે તુંહી તુંહી;
જીને પ્રેમરસ ચાખ્ખા નહિ, રસીઆ બના જબ કયા હુવા—જીને
દરિયા કિનારે માલમ ખડા, માલમ જાને દરિયા મેરા;
ડુબકી દિયે મોતી ના મિલા, માલમ બના જબ કયા હુવા—જીને
જોગી જુગત જાને નહિ, કપડા રંગા તબ ક્યા હુવા;
જીન બાપ—ઘટ રંગાં નહિ, પરઘટ રંગા જબ ક્યા હુવા—જીને
કાજી કીતાબેં બોલ કે મસલા સુનાવે ઔરકુ;
આપે અદલ ચલતા નહિ, કાજી બના જબ કયા હુવા—જીને
મક્કે મદીને શેહેરમેં, સીજદા કીઆ તબ ક્યા હુવા;
દિલકા કૂફર જાતા નહિ, કલમાં પડા તબ કયા હુવા—જીને
કેહેવે અલી સુન બે વલી, પીયુ પીયુ કિયે મેરા જી ગયા;
જીન સાંઇ ગુન ગયા નહિ રોતા ફીરા તબ ક્યા હુવા—જીને

લેડી લાજવન્તી. **રાગ—ભજન.**

જબ કાયાને જનમ લીયો જગ હસા એ કાયા રોઇ
ફિર જગને છલ—કપટ શીખાયા એ કાયા ચંચલ હોઇ
ચૌદા બરસકી ભઇ અતરયા, કાયા મલમલ ધોઇ
મદન બરન જ્યું દરપન ચમકે દરશન દે હર કોઇ
માત પીતાને ઘરસે નીકાલા કંથ શેજ પર સોઇ
જન્મ ભયો શન્તાનકા ફિર ઓર રૂપકી રંગત ખોઇ
નયન અદલ ગએ કંથ કે જગ ચરચાને કી અધમોઇ
પ્રથમ રોઇ એ કાયા મુરખ અંત સમેલી રોઇ

શ્રી. મુરાદઅલ્લી —ઉસ્તાદી—ભજન.

મદીનેમેં મોહુંમદ આયો. દીલભર સચ્ચો દીન જગાયો.
સરવર સચ્ચો દીન જગાયો—મદીને.
જુમ્માકી રાતકો જન્મજ ધરીયો. અમીના ઘર જાયો.
દાઇ હલીમા પાલના ઝુલાવે હુરાવે મંગલ ગાયો;
અબદુલ્લા ઘર આનંત વધાયો—મદીને.
નબી મોહમ્મદ ચલે મેહેરાજકુ ચોથે અરશપે આયો,
ચોથે અરસપે શેર ખડા થા, અંગુઠી નબિસે પાયો.
મુખડા પરદેમેં દીખલાયો.—મદીને.
ઉસ પરદેમેં નબીકું બીઠાયો, અનલહુકકા ભેદ બતાયો,
આશુકમાશુક દોનો હીલમીલ બેઠે,આશુક માશુક મન ભાયો;
નબીજી મહેરાજ સીધાયો—મદીને.
નુરકી પગરી નુરકા જામા, નુરકી સેજ બીછાયો,
નુરકા સેહરા, નબીજીકે સરપર, મોતીયન મેહ બરશાયો;
નબીજી મહેરાજસે આયો.—મદીને.
કલમા પઢો નીત નુર-નબીકા, ઈલમે-દીલ. સોહાયો,
લાઇલાહા, ઈલ્લીલાહા મોહમદ રસુલીલ્લાહ, કલમા પઢાયો,
નીરોશા. તેરે કદમોમે આગો.—મદીને.

નાટકે—અધુતાદામન—તજે—ભજન—

જગકો દોરંગી પાયા મૂરછ કયું લલચાયા.
કોઇ રખ્ખે ફોજ-રીસાલા કોઇ ઓઢડે શાલ-દુશાલા,
કીસને તો કમ્મલહી ના પાયા મુરખ કયું લલચાયા.—જગકો.
કહીં અબ્રે રહેમત બરસે કોઇ બુન્દ પાનીકે તરસે,
કહીં ધુપ હય કહીં છાયા, મુરખ કયું લલચાયા.—જગકો.

૨૧' માંડલીક—રાગ—આશાવરી—

હઠ છોડ સખી ચલ સંગ મેરે, તોહે વ્રજમે કા'ન બુલાવત હૈ.
નહીં તુમ બીન વાકો ચયન પરત નહીં ખાન પાન કછુ ભાવત હૈ.
મોર મુગટ નહીં પહેનત હય, નહીં અંગ સુગંધ લગાવત હૈ.
નહીં ધેનુ ચરાવન જાત સખી, વોહે બંસીનાદ ન ભાવત હૈ.
ક્યું એસો હીયો તેરો કઠીન ભયો, તોહે લાજ શરમ નહીં આવત હૈ.
જાકો જોગીજન ધ્યાન ધરત બ્રહ્માદિક પાર ન પાવત હૈ.
તોરી પ્રીતમે ભુલ ગયો પ્રભુતા, તકસીર વો માફ કરાવત હૈ.
એક બાત ન ઝુઠ કહું સજની, અબ કયા ઇતના તરસાવત હૈ.
પ્રિયા માંધાસે બેગ મીલો પ્યારી, વોતો, તેરોહી નાઝ ઉઠાવત હૈ.

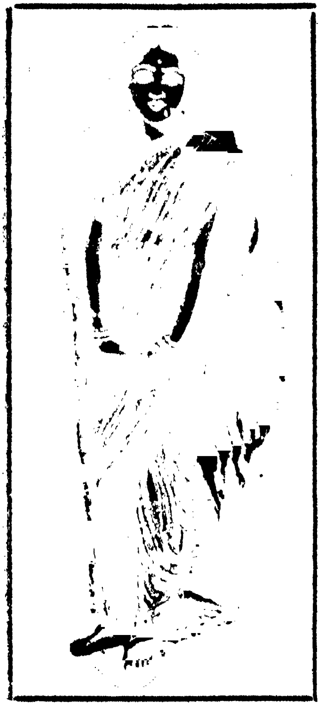
મીસ. પ્યારીજાન. —રાગ કહેરવા.

અપને ખ્વાજાકી મેં જોગન બનીરે હો (૨)
જોગન બની; બેરાગન બનીરે (૨) અપને ખ્વાજા—(૨)
છુટા પસીના તુરકા બોયા ચમેલી ફુલ.
સબ સખીયન મીલ સહેરા ગુંથે પહેને નબી ઓ રસુલ.
મેંતો જોગન બનીરે, અપને ખ્વાજાકી—
પત્તા તુટા ડાલસેરે, લેગઇ પવન ઉડાય
અબકે બીછડે કબ મીલેંગે, ઉમર ચલે-વો-જાય-મેં તો જોગન-અપને
પત્તા ઝુકાબા ટેહનાકે નીચે, બતાવે પાંચો ફુલ,
ઉપરકે પતે સબી ઝુકેરે, પહુનાયે નબી ઓ રસુલ...મેં તો

પ્યારા સાહેબ—રાગ, આશાવરી—

કરલે સીંગાર ચતર અલબેલી, સાજનકે ઘર જાના હોગા. (૨)
માટી ઉઠાવન માટી બીછાવન, માટીમેં મિલ જાના હોગા—
નહાલે ધોલે શીશ ગુંથવાલે, ફીર વ્હાંસે નહીં આના હોગા—કરલે

નાટક—ચંદ્ર મધુરી—તર્જ-ઉસ્તાદી.

તેરે લીયે જોબનીઆં બનાએ-
રખુંગીઃ-સો તેરે લીયે,
સોનેકા ઘડવા હય ઓર-
ઘડે પર ઝારી-યાર.
ગંગાજલ પનીયા ભરવાએ-
રખુંગી;-સો તેરે લીયે-તેરે.
ફુલ મંગાયા મયને-
તુરરા બનાયા યાર
ફુલનકા ગજરા બનાએ-
રખુગી;-સો તેરે લીયે-તેરે
હાર બી પહેરા મયને
પહેરી બંગરીયાં યાર,
ઝુલ્ફેમે મોતીઆં બંધાએ-
રખુંગી; સો તેરે લીયે-તેરે

નાટકે —વિર કેશરી— —તર્જ, કવ્વાલી—

જબ દીલ ન હો કાબુમેં તો કયા મેરી ખતા હય, યેહુ શાને ખુદા હુય,
સચ હય જો મોહુબ્બતમેં કીસીને યે કહા હય, આફત હય બલા હય,
આઝારે મોહુબ્બતસે અલ્લાહી બચાએ યેહ ગમ ન દીખાએ,
યેહ દર્દ વહિ હય, કે નહી જીસકી દવા હય, બેકાર દુઆ હુય,
ચાયદા કો લગે કોનસે અંદાઝ, તો દેખો, કુછ ગૌર તો કર દેખો
મરતા હય તો મરનેકે સીવા, કોન જીયા હય, બખીરહો ફના હય,

એ કોનો વાંક.

—:═══:—

વસ્લકી રાતકો રાહુતસે બસર હોને દો
શામહીસે યે ધમકી કે સહુર હોને દો
છેડતે કયું હો જવાનીમેં હુસીનો કો અમીર
રાતહી ભરકા યેહ જોબન હય સહર હોને દો
નાલએ બુલબુલસે દિયે ચોટ અયસી લગ ગઇ
રોતે રોતે બાગઆંકો આજ હિચકી લગ ગઇ—નાલએ
દરદે દીલને ઉઠકે પહેલુંસે વહી ચોંકા દીયા
આંખ બદલી અય "અમીર" ઉને બીસમીલ હોગયા
રાત ભરમેં જબ કહીં જો આંખ મેરી લગ ગઇ—નાલએ
વાં નીગાહ તીરછી હુઇ યાં દીલમે બરછી લગ ગઇ—નાલએ

લયલી-મજનું.

—રાગ-ઠુમરી—

આંસુવા ભરે મોરે નયેન, દીલરા કાંપે મોરો હો—આંસુવા.
દોહુરા { જાને મનકો ભેદમન, દુજો નજાને કોએ,
પરકનહાર દુખએ, દુખકો મારો હોય.—આં०
ઉછલત છતીઅન હએ મોરી, ઓર ચઢતહએ સાંસ,
રૂપ સરૂપ તો જલ ગયો, દેહુ બની જુ ઘાસ.—આં०
જગ કહે ના દીજીએ, પ્રીતમે જાત પ્રાન.
કએસે બંધ ન્હો છોડીએ, જો બાંધત હએ દોજાન—આં०
આગ જલાવે હાડકો, ઓર જલાવે માંસ,
પ્રેમ જલાવે સબ કછુ, ન રાખે જી કી આસ.—આં०
ચીંતાને સબ લુટીઓ જોબન ઓર આરામ,
પ્રીતમ જાતો ચખચુકે, વાકા લેં ન નામ.—આં०

નાટક—અબળાઓનાં બંધન—ગઝલ-કવ્વાલી.

બાગબાં કા હે ન ખટકા, નહીં સૈયાદકા ભય,
દોસ્તો દીલસે કહો; હિન્દુ મુસલાનકી જય,
આંખ ખોલે હિંદ. અબ ગફલતકે પરદે દુર કરે,
આજ તક સોયા, મગર અબ ખ્વાબ દિલસે દુર કર.
રાસ્તા હે એક, પર ગલીઓ મેં ચક્કર હે બડા,
હૈ ખુદા ઔર રામ એક, દો દો કે રૂખને દુર કર.
કૌન હિન્દુ ઔર મુસલમાન, પારસી સબ ભાઇ હેં,
એક માંકે હેં સપુત, આપસકે, ઝગડે દુર કર.
બાદ મરને કે ન જા, હરગીઝ બિદેશી કબ્ર મેં,
ગર બિદેશી હો કફન, ઉસકે ભી ટુકડે દૂર કર.

સોનેરી જાળ. —રાગ ઉસ્તાદી—

કયસે ખોલું અટારી, નયનનોકે બાન લગ જાય,
બાલો ભોલો જોબનવા લુટાયા—કયસે.
જોબનવા જોર કરે. મનવા ન ધીર ધરે, ઘુંઘટકે પટ ખુલ જાય (કયસે)
પાપી પપૈયા; ન બુલબુલ સે બાત કરે, જોબનકો રંગ ઉડ જાય;(કયસે)
જમના કે તીરે ખડો કુંવર કન્હાઇ, મોસે નજરીયાં મીલાય; કયસે.

સુરશ્યામ. —:═══:—

સૈયાં હું છું ગુલાબી રંગ. પ્રીતમ રંગ કેશરીયા
મારૂ જોબન ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા—સૈયાં૦
પાન ગગેરી જસોદા બીડીયાં, ચાવે ગુલાબી ફુલ.
ચલાવે રંગ કેશરીયા—સૈયાં૦
ચુન ચુન કલીયાં શેજ બીછાઇ, સોવે ગુલાબી ફુલ,
ઉડાવે રંગ કેશરીયા—સૈયાં૦

રાગઆફ નં. ૫૧૨-ઉરદી ભજન-

અલી જીકર હૈ, મુરખ મનવા પીછે તું પરતાવેગા,
... ...રે ભાઇ પીછે તું પસ્તાવેગા.
ઇસ દુનીયામાં કહેત કબીરા ફેર જનમ નહિં પવેગા (૨)—અલી.
દેરે દાનાવે નામ મૌલાકે, દેવેગા તો પાવેગા.
... ...રે ભાઇ દેવેગા તો પાવેગા.
ગયા વખત ફેર નહિં મીલનેકા, ખાલી હાથે જાવેગા (૨)—અલી.
દુનિયારે દૌલત માલ ખજાના, સંગ ન તેરે આવેગા
... ...રે ભાઇ સંગ ન તેરે આવેગા
મહેલ મહેલીયાં બાગ-બગીચા, સબ છોડકર જાવેગા (૨)—અલી.
હાથીરે ઘોડા ફોજુરે લસ્કર ઘરકુલ્લે ચૌકી બીઠાવેગા,
... ...રે ભાઇ ઘરકુલ્લે ચોકી બીઠાવેગા.
દીલકે બીતર તનસે મનડા, જમરા જીવ લે જાવેગા (૨)—અલી.
રોજે મહેશરમેં નિશદીન બોલે, પાક મોહંમદ આવેગા.
... ...રે ભાઈ પાક મોહંમદ આવેગા.
નબી મોહંમદ મુસ્તફા, કૂલ્લ આલમકુ બતાવેગા—અલી.

પ્રતાપ લક્ષ્મી રાગ-ભજન.

ઊંચી સી અટારીયોસેં દેખે મેરા રામ બાબા.
અચ્છી અચ્છી ગાડી ચૈયે ફુલંદા બગીચા.
ભયો તું અનોખો બંદા કામ કો ગુલામ બાબા—ઊંચી.
અચ્છી અચ્છી જોરૂ ચૈયે, નઇ હો જુવાની.
અબતો ભયો તું-પકડો કામકો ગુલામ બાબા—ઊંચી.
આજ તો હસી હે બલા શામ' કો હે રોના.
એક બાર તો તું હોજા રામકો ગુલામ બાબા—ઊંચી.

અનવર કાવ્ય. —રાગ ભજનઃ—

સમજ મન મેરારે ય્હાં કોઇ નહીં હય તેરા,
ક્યા ગફલતમેં કહેતા હે તુ નાહક મેરા મેરા !—સમજ.
બાપ ભાઇ ઓર લડકા લડકી ઓરત કુટુંબ કબીલા,
દોસ્ત આસના સબ દુનિયાકે, કયું ગફલતમે પેરા !—સમજ.
મેહુલ ઝરૂખા કામ નહિ આવે, સાહેબકી દરગાહમેં,
એક દિન એસા આયગા બંદે જંગલ હોગા ડેરા—સમજ.
ખાઓ પીઓ ઓર ખરચો પ્યારે, ધરમ પુન્ય કુછ કરલો,
સંગ તુમારે હોય ઉજાલા આગે રસ્તા અંધેરા—સમજ.
ગ્નાની તુમ બેપારકો આયે કુછ તો સોદા કરલો,
જબ મુડીમેં ખોટ પડેગી, ફોગટ જાયગા ફેરા—સમજ.

સોનેરી જાળ. —:═══:—

ગોરી ધીરે ચલોરે, ગગરી છલકે ન જાય;...ગોરી.
સર પર ઘડા, ધડે પર ગાગર,
પતલી કમર બલ આય ન જાય;...ગોરી.
ચોલી તંગ ભઇ ચુનરી સરક ગઇ,
જોબન બાલો કરમાઇ ન જાય;...ગોરી.

સોનેરી જાળ. —રાગ-ઉસ્તાદી—

ભરન દે તું પનિયા, સજનવા, ભરન દે તું પનિયાં...ભરન.
છોરછોર બઇંયા મોરી, હાયરે મોરારી;
સઇયાં, દુઃખ દઇયાં, કાહે મારે તું નયનિયાં...ભરન.
સખિયન સબ ભાગી, કાહે મોહે રોકે ઠાડી.
જાને દે કનઇયા, તોહે દેઉંગી મખનીયાં,...ભરન.

રામાયણ. —:રાગ ગઝલ:—

જો હય મંજુર ધન-રક્ષા તો ધનવાનો બનો દાની,
કુએં સે જલ ન નિકલેગા, તો સડ જાયેગા સબ પાની.
દિયા જલ હમકો બાદલને તો ઉંચા હોગયા-બાદલ.
રહા નિચાહી સાગર હય અદાતાકો પશે માની.
કોઇ મરતા હુય ધનદે કર, કોઇ દેતા હય ધન મર કર,
જરાસે ફર્કસે કે જાતે હયે યે, "જ્ઞાની" કે "અજ્ઞાની"

મીસ-અન્છનબાઇ. —:રાગ-દાદરા:—

ના છેરો સૈંયા, બારી ઉમર લરકૈયા, (૨) ના છેરો સૈંયા,
વિનતી કરૂં મેં પરૂં પૈંયા, ના છેરો સૈંયા, બારી ઉમર લરકૈયા-નહિ.
કરપકરા મોરી,ચુરીયા તરક ગઇ કર પકરા મોરી (૩) ચુરીયા તરક ગઇ.
છોરોજી છોરો મોરી બૈંયા છોરો મોરી બૈંયાં (૩) ના છેરો સૈંયા.

શેર. { ઇશ્કકે હાલમે યારબ કોઇ આ ગાહ નહો.
પાઉં ઇસ રાહમેં રખકર કોઇ ગુમ રાહ નહો.

" { શહિદે હુશ્ન કે રૂસવા સરે બાઝાર ન હો.
હુશ્ન યુસુફે બા નઝઆમે તો ફીર ચાહ ન હો.

એસે પીયામેં પરૂં પૈયાં, ન છેરો સૈયા, બારી ઉમર લરકૈયા.
ન છેરો સૈંયાં (૨) બારી ઉમર લરકૈયા. ન છેરો સૈયા.

જલસા સંગ્રહ. —:રાગ, કાલીંગડો, હોરી:—

સાંવરા કોન ખેલે તુમસે હોરીરે-સાંવરા.
મુરલી બજાવે, રંગ વરસાવે, સંગ નાચત રાધા ગોરીરે-સાંવરા.
તટ જમુના જલ પનીયામેં ગઇથી, બંઇયાં પકર ઝકજોરીરે-સાંવરા.
જાય પોકારૂં મેં જશોમતી આગે, સીર ગગરી મોરી ફોરીરે-સાંવરા.
દાસ કહે પ્રભુ અબ કાંહા જઇએ, પ્રીત લગાયે કયું તોરીરે-સાંવરા.

સોનેરી જાળ. **રાગ—ગઝલ.**

દીલદારકી હર યાદમેં જોબન ગયા તો કયા હુવા;
યે ગુલ બદન ખાસ કામકા દિલદારકી યારી બીના
દિલદાર નહિં તો હમ નહિં, જોગન બની તો કયા હુવા;
(વો) ધરાકી લઝઝત બીના, ના ચયન દિલ પાવે કહી;
જપતે ઝબાંપર નામકો, હમ ભી ગયા તો કયા હુવા;
હીરા મીલા, મોતી મીલા, સૂરત મીલી, સબ કુછ મીલા,
દિલદાર આકે ના મીલા, જોબન મીલા. તો કયા હુવા.

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા—(રાગ—રેખતા—તાલ દાદરા.)

આશક હૂવા જો દિલ તો કયા કાયરપના કરે,
ઊખલમેં દિયા શીશ તો ચોટનેસે કયા ડરે;
આશુકકા મિલના બડા હૈ કઠીન સમઝ લે,
પાવેગા સો દિદાર જો જીતા હૂવા મરે.—૧
અમર હય મુકામ યારકે જાના જરૂર હૈ,
જાતા હૈ વકત બિતાત ફિર ધીર કયા ધરે.—૨
ચ્હાતા હૈ દેખના જબી દિલદાર કો અપને,
દુનિયાંકી તરફમેં સદા ફીર કયાં નજર ભરે.—૩
તૃષ્ણા નદીકિ ધારમેં જો ડૂબતા ફિરે,
બ્રહ્માનંદ વો ભવસિંધુ નીર પાર કયા તરે.—૪

મીનળ—મુંજાળ. —રાગ—ઉસ્તાદી—

અલબેલા અકેલા આયા અલી, જાને ન પાવે વાકી રોકો ગલી,
મય જલ જમના ભરન જાત રહી, બીચ ડગર મોહે આન છલી.
તોરો હય. હાય હૈયેકો સજની, નથ બેસર મોરી ચંપાકલી—અલબેલા.

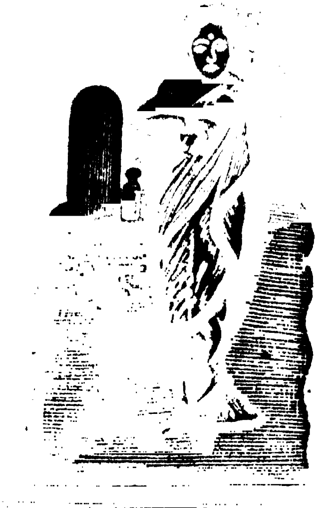
રામવર્ષા. —:વૈરાગ, રાગ મારૂ:—

જીન્હાં ઘર ઝુલતે હાથી, હજારો લાખકે સાથી,
ઊંન્હોકો ખા ગઇ માટી, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા. ટેક
નકકારાહ કુચકા બાજે કિ મારૂ મોતકા ગાજે,
જયોં શ્રવણ મેઘરા ગાજે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૧
કહાં ગયે ખાન મહમાતે જો સુરજ ચાંદ ચમકાતે,
ન દેખે કહાં જીવહુ જાતે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૨
જીન્હા ઘર લાલ ઔર હીરે, સદા મુખ પાનઔર બીડે,
ઉન્હોકુ ખા ગએ કીડે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૩
જીન્હાં ઘર પાલખી ઘોડે. જરી-જર બફતકે જોડે.
વહી અબ મોતને તેડે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૪
જીન્હાંકે બાલ થે કાલે, મલઇયાં દૂધસે પાલે,
વહ આખર આગમેં ડાલે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૫
જીન્હાં સંગ પ્યાર થા તેરા. ઊન્હાંને કીયા ખાકમેં ડેરા,
ન ફિર વહ કરનેગા ફેરા, તુ ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૬

મીસ પ્યારી જાન. —રાગ-હોરી—

શામ મોસે ચોરી લગાઇ કૈસે હોરી ખેલાઇ (૨)
ખેલત ગેંદ ગીરી જા જમુનામેં. (૨) કૌન મોરી ગેંદ ચુરાઇ.
હાં હાં રે લાલા, કૌન મોરી ગેંદ ચુરાઇ.
હાથ ડાલ અંગીયા બીચ દેખું-એક હાંરે એક-લ ટ-દો-પાઇ.
શ્યામ મોસે ચોરી લગાઇ, અરે હાં રે શ્યામ મોસે ચોરી લગાઇ -કૈસે.
નિર્લંજહોતુમ શ્યામચુરાઇ, ગેંદગેહાથસેં ચુરાઇ,હા-હાંરે-લાલા ગેંદરે-
હાથ ડાલ જા અંગીયા બીચદેખો એક હાંરે ગેંદ-જમુનાબીચ પાઇ.
શ્યામ મોસે ચોરી લગાઇ-અરે હાં હાંરે શ્યામ મોંસે લગાઇ ?
કૈસી હોરી ખેલાઇ? કૈસી હોરી લગાઇ ?-

નાટકે—અસીરે હિર્સ—તર્જે—ગઝલ.

મઝાહ દેતે હય ક્યા યાર
તેરે બાલ ઘુંઘરવાલે,
નીકલી મેરે દીલસે આહ,
જાતા થા વો રાહે માહ.
દેખા દુશ્મનને હમરાહ,
દોનો હાથ ગલેમેં ડાલે.
પેહેલેથી મુજસે તકરાર,
અબ તુ ક્યું કરતા હય પ્યાર.
અબ તેરી તરફ્સે યાર,
મેરે દીલમેં પડ ગયે છાલે.
તેરા ભવેં હય યા શમશીર, તેરી ચીતવન હય યા તીર.
હય આંખે જતે બેપીર, યા હય જહેર ભરે દો પ્યાલે.
કોઇ દમકા હું મેહુમાન, એક નજર ઇધરભી જાન.
તેરી આંખોકે કુરબાન ઓ, મુહ ફેરકે જાને વાલે.

શાલિવાહન.

—:═══:—

અટારીયાંપે ચડ ગઇ રે મયંતો હુઇ બદનામ;
ચહતી અટારીયાંપે રાજાને દેખલીની,
ઉતરતે દેખી કોટવાલરે, શરમમેં મરગઇરે—મયતો.
બારા જોબનપે મર ગયે દોનો, દોનોમેં ચલી તલવારરે;
નજર મેરી લડ ગઇ રે મયતો હુઇ બદનામ—મયતો.

કુલિન-નાયકા. રાગ ભજન.

જીયરવાં રૈન બીતી અબ જાગ, રૈન બીતી અબ જાગ-જી.
સોવત સોવત બીત ગઇ આયું, ફીર નહીં ચેત અભાગ-જી.
પાપ કરમ કો તજ દે પ્રાણી, પ્રભુ સુમરનમે લાગ-જી.

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા-રાગ,-ગઝલ-તાલ-દાદરા.

આપને કો આપ ભુલકે હૈરાન હો ગયા,
માયાકે જાલમેં ફસા વૈરાન હો ગયા...ટેક૦
જડ દેહકો અપના સ્વરૂપ સમજ માન મન લીયા,
દીનરાત ખાન પાન કામ કાજ દિલ દીયા;
પાનીકે મિલકે દુધ એક જાન હો ગયા...અપનેકો૦
વિષયોકે દેખ દેખકે લાલચ મયા રહા,
દીપકમેં જયોં પતંગ જાય કે સમા રહા;
વિના વિચારકે સદા નાદાન હો ગયા...અપનેકો૦
કર પુણ્ય પાપ સ્વર્ગ નરક ભોગતા ફીરે,
તૃષ્ણાકી ડોરસે બંધા સદા ધરમ ધરે;
પીકર કે મોહ કી સુરા બેભાન હો ગયા...અપનેકો૦
સત સંગમે જાકર સદા દિલમેં બિચાર લે,
બ્રહ્માનંદ મિલે મોક્ષ જભી ગ્યાન હો ગયા...અપનેકો૦

વીર કેશરી.

—:═══:—

જુઠા વાયદા પીયા મોસે કર ગયોરી-જુઠા વાયદા—
રજની સારી મય જાગી, અ.વે ના છલ સોહગી.
બીરહાકી આગી મોહે લાગી-જુઠા વાયદા.
સોતન હય બેરન ભારી, બસ કીને કૃષ્ણ બિહારી
કાસે કહું! સખી મેતો હારી—જુઠા વાયદા.

(રાગ રેખતા તાલ દાદરા.)

આશક હુવા જો દિલતો ક્યા દુનિયાંકી શરમ હૈ,
કરના ઇશકકા જગતમેં નહિ સહજ કરમ હૈ.—ટેક,
દીપકકો દેખકે પતંગ પ્રેમવશ ભયા,
પડકે અગનમેં જલ ગયા-ક્યા શીત ગરમ હૈ.—૧
ભ્રમર સુગંધકે લિયે ફુલનમે જા બસા,
ફસકે કમલમેં રહ ગયા, ગરચે વો નરમ હૈ.—૨
જાકર કે રણમેં શુર ના આગે ચરણ ધરે,
ઘાયલ હુવા બદન—નહીં મરનેકા ભરમ હૈ.—૩
ઇશુ તથા મનસુરકો શુલી ચડા દિયા,
બ્રહ્માનંદ ગઇ જાન તો છોડા ન ધરમ હૈ.—૪

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા. (રાગ-ગઝલ.)

ઇશ્વરકો જાન બંદે માલિક તેરા વહી હૈ,
કરલે તું યાદ દિલસે હર જાંમે વો સહી હૈ—ટેક.
ભુમી અગન પવનમે સાગર પહાડ બનમેં,
ઉનકી સબી ભુવનમેં છાયા સમા રહી હૈ.—૧
ઉસને તૂઝે બનાયા જગ ખેલ હૈ દિખાયા,
તું ક્યોં ફિરે ભુલાયાં ઊમરા બિતા રહી હૈ—૨
વિષયોંકી છોડ આશા સબ જુઠ હૈ તમાશા,
દિન ચારકા દિલાસા માયા ફસા રહી હૈ—૩
દુનિયાંસે દિલ હટાલે પ્રભુ ધ્યાનમેં લગાલે,
બ્રહ્માનંદ મોક્ષ પાલે તનકા પતા નહી હૈ—૪

નાટકે—લયલી મજનુ—રાગ—જોગીઆ પદ.

લયેલી, લયેલી-પુકારૂં મએં બનમેં
મેરી લયલી બસી મોરે મનમે—લયલી.
જાની દીલબરકો મુજસે છુડાયા.
આગે કુદરતમે જીકો જલાયા,
હુવા રાયેદા હૂં મએં યે અગનમેં,
મેરી લયલી બસી મોરે મનમેં—લયલી.
મએં તો ઢુંડુ હું સાહા બ્હીરાના,
સબ હી કહતે હએ મજનુ દીવાના.
નહીં તાબ હએ મુજ એ વતનમેં
મેરી લયલી-બસી મોરે મનમે—લયલી.

—:═══:—

સુરદાસ.

હે કરકે મુજકો ધોકા વો, માયા ચલી ગઇ !
માયાકો મેરી લેકે વો માયા ચલી ગઇ !
કરકે ઇશારા આંખો મુજકો લુભા ગઇ !
મુજકો અકેલા છોડકે માયા ચલી ગઇ !
તાકે હપ જીસ તરહ કોઇ અપને શીકારકો !
મુહમે પકડકે ચુહા વો બીલ્લી ચલી ગઇ !
અપને કહાથા ઉનકો બંબઇકો જાયેંગે !
અમદાવાદ મુજકો છોડકે વો દીલ્લી ચલી ગઇ !
નીરલોભીકી હજામત એયસી નોકર ગઇ !
કરકે હજામત ઉલટે છુરેસે ચલી ગઇ !

નાટકે ભુલનો—જોગ—તર્જે—ઉસ્તાદી—
મોરે સરપે ગાગરીયાકા ભાર, સાવરીયા લે ઉતાર,
હાય હો ગઈ હું મય તો બેઝાર બેઝાર.—મોરે.
પનીયા ભરન મોરી કમર લચક ગઈ.
ચલન ચલન ગાગર સર ઢલ ગઈ, કરત રહી હું પુકાર.
મય હું નારી ભોલી બીચારી, હાથ દીજે મોરારી—સાંવરીયા
નઈ—ગઝલ—ગઝલે—દરદ—
આંખે જો તેરી અયસી કાતીલ, જીગર નિગાહ ચીર જાતી હયે,
તેરા તસવ્વુર દીલમેં મુઝે, નીંદ નહી આતી હયે.
ઉમ્મર છોટી રંગ સાંવરા ચાલચલે પલકાતી હયે,
ચીત્તા સરખી પતલી કમર ચલનેમે બલ ખાતી હએ.
સારી રએન મએ તુજસે જાગા, નીંદ મુજે નહી આતી હએ.
આજ ઠગની ગલે લગજાની, દીલબરકો કયું તરસાતી હયે.
સંગીત ભંડાર—રાગ, પહાડી માડ—
ભલાઇ કર ચલો જગમેં, તુમારા ભી ભલા હોગા,
નેકો-બદ કીયા જયસા-વયસા ફલ સદા હોગા.
સતાતે હો ગરીબોંકો ન ખાતે ખોફ માલીકકા,
કહીં કોઇ જુલમગર કયા ફલા ઓર કયા ફુલા હોગા,
ખુદાકે હયે સભી બન્દે બનો મત ખુનકે પ્યાસે,
છુરી જલ્લાદ કે નીચે તુમારા ખુદ ગલા હોગા.
સમજકર જાન અપનીસી દુખાવો મત કીસીકા દીલ
જલાવેગાં તુમે બેશક જો ખુદ તુમસે જલા હોગા.
ફરઝએ અપની હો હરદમ અદા કરતે રહો ફકીરન,
મઝા હવસોમે પાતે હો વોહી એક દીન બલા હોગા.

સંગીત ભંડાર—રાગ, પીલુ, જીલ્લા—

જરા રે સમજો ઇસ દુન્યાકો, મૂસાફર સબકો જાના હય.
લગાલો ઇશ્ક અલ્લાસે ભલા બુરા જમાના હય.
સર પર બોજ ભારી હય. તુજે મંઝીલ કો જાના હય.
ખરચ કુછ પાસ રખ લેના. તુઝે વહાંકા બુલાના હય.
હય પાગી ચમન ખાલી, લગાલો ફુલકી ડાળી.
ચમન કો ફુલસે ભર દે, યહાં ક્યા ક્યા નજારા હય.
પસંગ કે સાગ થે પાગે, ફરીશ્તો લેનેકો આગે.
સંભલકે લે ચલો યારો હસી ખુશીસે જાના હય.
કહાં નદી કહાં નાલાં, કહાં સમંદર—કીનારા હય,
કહાં રૂસતમ, કહાં સોહરાબ. કારૂકા ક્યા ખજાના હય.

ગઝલ—ઠુમરી—રાગ—દેશ—ઉસ્તાદી—

સુનો તુમ બાત પરદેશી, બચન કૈસે નામ વેગે—હો—બચન.
નદીઆં જોરસે બેહતી કવૈયા સુજ ના પાતી,
પુકારું અપની હીમ્મતકું લગાદે પાર મેરી નઈઆ.—સુનો
લડકપન ખેલમેં ખોયા જવાની નીંદભર સોયા,
બુઢાપા દેખકે રોયા, નબીજી આસરા તેરા.—સુનો.

સંગીત ભંડાર—નાટ—ગઝલ—

ફુલકો હાથ ક્યા તીરે—સીતમ બરસાના આતા હયે,
દીલે આશકકો બીસ્મીલકાં ગરેદ તડપાના આતા હયે.
જુદાઇમેં તેરી સાકી જીગરકા ખુન પીતા હું.
મય રો દેતા હું જબ હોઠો તલક પયમાના આતા હય.
કરમ ફરમાના આતા હય ન ઉસકો મહેર આતી હયે,
બુતે બે રહમકો મેરે ફકત તરસાના આતા હય.

નાટક-એમાં શું ?—રાગ-ગઝલ-કવ્વાલી—

અમે તો ઇશ્કના બંદા-મસ્ત થઇ ઇશ્કમાં ફરીયે,
બનાવી ઇશ્કના ફંદા-અવર ના વાત દીલ ધરીયે.—અમે.
જમાનો ઇશ્કનો આ છે, નમુના ઇશ્કના અહીં છે,
ઇશ્કની આગમાં બળતા, અવર ના વાત દીલ ધરીયે.—અમે.
અદબ ના ઇશ્કમાં કંઇ છે-ગરજ ના ઇશ્કમાં કંઇ છે,
અરજ સહુને સદા કરતા, અવર ના વાત દીલ ધરીયે.—અમે.

ચીરાગે ચેપલીન-નઇ, કવાલી-ગઝલ

દો મગર દો કુછભી દો બંચ યાર મોસે હબકે દો.
દિલસે દો ઔર મીલકે દો અય યાર મોસે લબકે દો.
આજકે દો કલકે દો પરસુકે દો ઔર સબકે દો
જબકે દો ઔર અબકે દો અય યાર મોસે તબકે દો
દીનકે દો ઔર રાતકે દો યાર મોસ હબકે દો.
આંખકે દો કાનકે દો પાંઉ કે દો હાથકે દો
મેરે દો ઔર તેરે દો ચપલીનકે દો ઔર ઉસકે દો.

ફોનોગ્રાફ ગાયન-[જલસા સંગ્રહ]-કવ્વાલી-ગઝલ.

તુને પ્રિતકા વાયદા કરકે પીયા, મોસે પ્રીત લગાના છોડ દીયા.
વોહ મહેરકી અંખીયાં ફેર લીની, હરદમકા આના છોડ દીયા.
જરા દરશ દીખાકે ઓલો સજન, તોરે ઓલોપે વારૂં મય તનમન,
તેરે ઇશ્કમેં ખોયા સારા જોબન મેંને અપના બીગાના છોડ દીયા.
ઇસ ચાહસે પહેલે નેહ લગા, ઔર મનકો મેરે ફેર લીયા.
અયસે બસે તુમ કીસ દેશમેં જા,જો ઇસ દેશકા આના છોડ દીયા.
જાગે મેરી લખી અજમેરકો, ચલ જહાં અપને પીયાકા બાસાહય,
પીઆ બીના કુછ ભાવત ના, મેને દીલકા લગાના છોડ દીયા

નાટકે—પરિવર્તન—તર્જે—ગઝલ—

યે વોહ આંખે હૈ જીનમેં ખુદાકી કસમ કહીં નામકો હરો વફાહી નહીં,
યેહ વોહ જાદુ હૈ જીસકાકે મારા હુવા કભી આજ તલક તો જીયાહી નહીં.
મેરી બાલીંસે ઉઠકે તબીબ તું જા—ન સતારે ખુદાકી કસમ ન સતા,
મૈંને કેહ જો દિયા કે સિવાયે કઝા મેરે દર્દકા કોઇ દવાહી નહીં.
આબે સહર્ન હૈ મૈંને બુતોંકે સિતમ—અભી બાકી ઉઠતે હૈં રંજોઅલમ,
જો મરૂંભી તો હિજ્રમેં કેસે મરૂં મેરે હિસ્સેમેં આઇ કઝાહી નહીં.
કભી હાલતો ન પૂછા કે હાલ હૈ તુ ઉદાસ હૈ ય દિલકા મલાલ હૈ ક્યા,
ન નસીબકા હૈં ન તુમ્હારા ગિલા અજી સીધા હમારા ખુદાહી નહીં.

સંસાર નૌકા—રાગ—ગઝલ—કવ્વાલી.

મહેફીલમેં ઝુમતા જો જામે શરાબ આયા
ખુશી વેહ મસ્તીયાં કે શબભર ન ખ્વાબ આયા.
અંધેરોકા દેખતે યે પરદા ઉઠા ઉઠા કર,
હમ પર નજર જો આઇ મુંહ પર નકાબ આયા.
છુપકે રકીબસે વોહ આયે તો મુંહકી નીકલા,
કાંટોંસે છુપકે છુપકે મેરા ગુલાબ આયા.

નાટકે—રોજ—કાબુલ—ગઝલ—

કીસમતપે અપને શાકીર હર વક્ત તું રહા કર,
નમાઝમેં તુ રહે કર ઝીકરે—ખુદા કીયા કર.
તાલીમ લે તું કરમકા દરગાહે પંજતનસે,
જાહીર અગરચે આગે અપના ન મુદ્આ કર.
જો કુચ્છ કીયા હૈ ઉસને વોહ આપહી ભરેગા,
કીસમતકે અપને હકમેં મુતલક ન બદદુઆ કર.

નાટક–શેર–કાબુલ—તર્જ–ગઝલ—

મુનકીરકો સમજ જાહીલ ફરજાના હુવા તો ક્યા ?
હર રંગમેં મઓલાકા અફસાના હુવા તો ક્યા ?
હર જાપે દીખાતા હએ વોહ જલ્વએ મસ્તાના,
પરદેમે અગર રૂએ જાનાના હુવા તો ક્યા ?
પહેચાને જો હસ્તીકો, વોહી ઉસે હએ પ્યારા,
હુશીયાર હુવા તો ક્યા, દીવાના હુવા તો ક્યા ?
દોનોમે વોહ મીલતા હએ, હો ચશ્મે હકીકત બીં,
સાયેમે જો મસજીદકે, બુતખાના હુવા તો ક્યા ?

નાટકેઅબુતા–દામન—તર્જ–કોરસ—

હય જમાના ઔરતોંકી અફસરીકા યાર,
ક્યું કે શૌહર હય જોરૂકે તાબેદાર.
મર્દ બેચારા બન ગયા હય, ઔર ઔરત મોટરકાર,
ક્યું કે શૌહર હય જોરૂકે તાબેદાર.
આઝાદી મે ફીરતી હય યેહ હોકે બેદરકાર.
છોડ કે ઘર શૌહર કો જાય હમ રાહે અગયાર.
મર્દ બીચારા ઘરમેં બયઠે તાલોંવાં ફેટકાર,
ક્યું કે શૌહર હય જોરૂ કે તાબેદાર–(૩ બાર)

સંગીત ભંડાર—રાગ–કાલીંગડો—

ઝીંદગી કહેતે હૂંય દુનિયાસે ગુઝર જાનેકો,
જી તડપતા હય ગલા કાટકે મર જાનેકો.
કસ મરઝકા ન હુવા હઝરતે મસીસે ઇલાજ,
મઓત આ જાએ મસીહા તેરે દીવાને કો.
યેહ ન સમઝી કે તુઝે ખુદભી તો જલના હય ઝુરૂર.
શમઆ ક્યુ તુને જલાયા કીસી પરવાને કો.

રા. માસ્તર દામોદર–રાગ, દેશ, ગઝલ—

ખુદાઈ કેહતા હય જીસકો આલમસે એબી હય એક ખ્યાલ મેરા,
બદલના સુરત હઝાર હમસે હરેક દમ્મે હય હાલ મેરા.
કહી સનમ સનમ કહી હું સુરત કહી હુ દીલ ઓર કહીં હું હેરત,
નજર હુઈ હય નસીબ જીનકો વોહ દેખતે હય જમાલ મેરા.
કહીં હું સુરજ કહીં હું ઝરરા કહી હું દરીયા કહીં હું કતરા,
વફારે કસરતસે અપને મુઝકો હુવા હયે મીલના મહાલ મેરા.
હીજાબે ખુશીહ હય જાતે માની હુવા ઝહુરે નમુદ સુરત,
મીટા દે દુનીયાંસે નામ આદમ હુવા હયે મુઝકો વિસાલ મેરા.
હમેશા આંખોં કો બંધ રખના જમાલ માનાકે દેખના હગે,
જો ગેશે કર હય વોહ હય સમાઅતમ્ને એઝખાંની હય કાલ મેરા.
અગરનો કાલુ બલાકી રમ્ઝે ન પુછ મુઝસે વતન તું હરગીઝ,
હું આપ મશગુલ આપસે મીલ જવાબ ખુદ હય સ વાલ મેરા.

રાગ–ભેરવી-ગઝલ—

નામ જાનેકા ન લો પ્યાર મેં મર જાઉંગી,
પ્યાર મેં મર જાઉંગી,—દીલદાર મે મર જાઉંગી—નામ૦
ઝુલફે અરોસે સનમ સામને મત આયા કરો,
તેરે કુ કુછભી હોવગા મેં સીર પટક મર જાઉંગી.—નામ૦
પર્દા જાનેકા ખબર હુઈ મેરે દીલમેં ફીકર,
આઉંગી શેરે-શફા મેં પીરેકુ મનાઉંગી.—નામ૦
તેરી મેરી દોસ્તી સારી આલમકુ ખબર,
મેરેકુ કોઈ પુછેગા તો નાહે મુકર જાઉંગી.—નામ૦
તનકા મએ શીશા કર ઉસમે ભર ગુલાબી રંગ.
ચશમોકાં પ્યાલા કર મએ ભર ભર કે પીલાઉંગી.—નામ૦

નાટકે, ચલતા પૂર્જા—તર્જે—કવાલી—

યું ઝુલ્મ કર ન જાલીમ, લુત્ફો કરમકે બદલે,
એક દીન તુઝે મિલેંગે, જુલ્મો સિતમકે બદલે.
ઇસ જુલ્મે ના રવાકી આખર સજા મિલેગી.
દોજખકા ગાર હોગા, બાગે ઇરમકે બદલે.
ઇસ આઇશે અઝીંપર, ફુલા હુવા હય નાહક,
મીટ્ટીકી કબ્ર હોગી, જાહો હશમકે બદલે.
દૌલત ન સાથ દેગી, અઝમત ન પાસ હોગી,
કીડે કફનમેં હોગે જાહો હશમકે બદલે,

નાટકે—પરિવર્તન—તર્જે—ગાયન—

ઐસે બાંકે બેદરદી હૈ સૈયાંરે, મોરી કર પકડત મોરી બૈયાંરે.
પ્યાર હી પ્યાર મેં નાખુન કો ગડા દેતે હૈ.
પ્રેમ કા ચિન્હ કપાલો પે બના દેતે હૈ.
ઉન કી હોતી હૈ હંસી ઓર મૈં રો પડતી હું.
ઉંગલિયાં તોડ કે જબ હાથ દબા દેતે હૈ.
મૈં જો રૂઠું તો પડતે હૈં પૈયાં રે—મોરી૦

નાટકે—શેરે—કાબુલ—ગઝલ—

રાહ દેખેંગે ન દુનીયાસે ગુઝરનેવાલે
હમ તો જાતે હંએ, ઠહર જાએ ઠહેરનેવાલે,
એક તો હુસ્ન બલા ઉસપે બનાવટ આફત,
ઘર બીગાડેંગે હઝારોંકે સંવરને વાલે.
હશ્રમે લુત્ફ હો ઉનસે જો હોં દો દો બાતેં,
વો કહે કઓન હો તુમ હમ કહેં મરનેવાલે.
તેરે ગેસુએ પરેશાં ન કરે સઓદાઈ,
સર ન હો જાએ કીસીકે યેહ બીખરનેવાલે.

નાટક—હસવી જોરૂ—ગઝલ—

ચલી ઉલટી હવાયે જહાનમેં હાં હસવી જોરૂભી ગઇ કબરસ્તાનમે
વારે સાતીર ખુબહી બીગડા તેરે ઘરકા કામ—
ઇફતારી ઔર શહેરીકા હો કૈસે ઇનતે ઝામ
કૈસે રોઝે રખું મૈં રમજાનમેં.

જોરૂ મરગઇ પંચોને તો ઘરસે નીકાલા
ઇસસે યારો ખુબી કૈસી કરદે મું કાલા
પડે સરકારી તાલે મકાનમે

જોડતા હું હાથ સાતીર ચશ્મ અપની નમ કરે
કુછ જ્યાદા ઔર કુછ મામુલી ઔર કુછ કમ કરે
જીતને સટ્ટેબાઝ હય ઇસ જાંહકા કુછ ગમ કરે
રેસકે જીતને ખેલાડી વો મેરા માતમ કરે
એકને લાઠી એકને ટોસા એકને મારી લાત
એકને સુંછ એકને દામન એકને પકડા હાથ
યે હઝ્ઝત હુઇ હીંદુસ્તાનમે

જોરૂ મર ગઇ સાતીર બાઇ હો ગયે પરેશાન
પંચોકા તો ઘર મુબારક હમકો કબ્રસ્તાન
હમ ભી તકીયા લગાએંગે મસાનમેં
કોલી—ફૈલા ફકડયાં આ ગયે કડવા ફૈલા રહે ગયા
લાડીયાં તો સબ ખાગી ખાલી તબેલા રહ ગયા
આયા કૈલાશી જહાઝ આબ તુફાનમે

—:※:—

નાટક—ગૈરી યાર

પીયા સોને દે મૈં તો જગી સારીરાત
ઇસ નેનનમે........નીંદ ન આવે (૨)
ગીરી જાતી હું બાલમ! પકડ મોરા હાથ—પીયા સોને દે—

નાટકે—પરિવર્તન—ગઝલ—

જાને કયા–કયા હૈ છુપા હુઆ સરકાર તુમ્હારી આંખો મેં,
દીનો—દુનિયા દોનો કા હૈ, દીદાર તુમ્હારી આંખો મેં.
તુમ માર ભી સકતે હો પલમે, તુમ તાર ભી સકતે હો પલમેં
વિષ ઔર અમૃત કા રહતા હૈ, ભંડાર તુમ્હારી આંખોં મેં.
એક મૂર્તિ પ્રકૃતિકે પ્રાણ કી હૈ યા છબિ વિરાટ ભગવાનકી હૈ,
સંસાર કી આંખો મેં તુમ હો, સંસાર તુમ્હારી આંખો મેં.
દિન ઔર રાતકા ધોકા હૈ, યા 'રાધેશ્યામ' કા જલવા હૈ,
એસે કાલે–ગોરે રંગ કા, હૈ તાર તુમ્હારી આંખોં મેં

અસીરેહીર્સ—તર્જ—ગાયન—

એજી મુજે મંગવા દો જાન સલમે સીતારેકી અંગીયા—એજી.
ગાલોમેં લાલી, કાનમેં બાલી, મેં તો પહેનુંગી પ્યારેકી અંગીયા—એજી.
મુયે દરજીને અંગીયા બિગાડી, મુજે લાદો બનારસકી સાડી.—એજી.
જીસમે આલાહો મસાલા લાદો, મુજે ગોટે કીનારીકી અંગીયા.—એજી.
અપને સૈંયાકો બાલી મે બોલી, મુજે લાદો બનારસકી ચોલી,—એજી.
જીસમે આલાહો મસાલા. લાદો ગોટે કીનારીકી અંગીયા.—એજી.

નાટકે—એમાં શું ?—તર્જ—ગાયન—

આજ પિયા રચના રહો, ચયના કરો સેજ સુંદર બીછાઇ
બસંતકી બહાર, કયની સાંહની છવાઇ.—આજ૦
પ્રેમકી નદીયાં બહાઓ, જીવન પીવન ફુલાઓ,
પ્રેમકે ઝુલે ઝુલાવો, જરતીયાં મન ભાઇ.—આજ૦
મોરી ગત પુરી ભઇ, તુમકો બિચાર નહિ,
સેજરીયાં સુની પરી, દેતી હું મયે દોહાઇ,—આજ૦

નાટકે--ખાકી પુતલા--કવ્વાલી--

પાક બન દીલ સાફ રખ ઔર યાદ કર ગફ્ફારકી,
ખાક હય બેબાક હય યહ જીંદગી દીન ચારકી.
દીલપે જબ્ર કર, ખો ન સબ્ર-નહી આફતસે ઘબરાના,
રખ ભરોસા તું ખુદાપર રાહબર વો ઇનસાનકા.
ટાલ દેગા સબ મુશ્કીલાત ધ્યાન ધર રહેમાનકા,
દીલકા થામ, બચ કુચ્છ ખીયાલ કર, ધોકેમે નહી આના.
ફંદા હય, યેહ તુજપે બન્દે જાલ હય શયતાનકા,
મત ઉલઝ તું ઇસમેં પ્યારે, હુએ જરૂર ઇમાનકા.

નાટકે--સંગીત સિદ્ધ સંસાર--

દેખકે દીદાર ઉસકા દિલ-દિવાના હો ગયા
તેજસે ભરપુર હૈ વો રવિ ઇસસે જલ રહા—
બંદ આંખે હૈ રખી ચમક ઉસમે છા રહી,
જબ ખુલેંગી વો તભી ક્યા ક્યા જુલમ હોગા યહાં—
તીર જૈસે હૈ ભવેં દીલ ચાર ચિરસે હો ગયા.
શાંત સુરત દેખનેહી દિલ-નિશાના હો ગયા—

નાટકે—મહારાજ શિંદે—ગઝલ--

હય આરઝુ દીલમેં યેહી હીંદુ મુસલમાં એક હો,
ટલ જાય સારી દુશ્મની દીલમીલકે દીલસે નેક હો.
મજહબપે અપને ચુસ્ત હો ઇન્સાનકી યહ ટેક હય,
ગૌરસે દેખો અગર અલ્લાહ સબકા એક હય.
ઐક્યકી હાકલ બીરાદર ભર રહી દીગંતકો,
આગે બઢકર ઐક્ય—બળસે દેશકા ઉદ્ધાર લો.

નાટકે-અરૂણોદય, કવ્વાલી—

અય ખાકે હીન્દ તેરી અઝમતમે ક્યા ગુમાં હય,
દરિયામે ફૈઝે કુદરત તેરે લીએ રવાં હુય.
ગૌતમને આબરૂ દી ઇસ માબદે કુહનકો.
સરમદને ઇસ જમીં પર સદકે કીયા વતનકો.
અકબરને જામે-ઉલ્ફત બખ્શા હય અન્જુમનકો,
સીંચા લહુસે અપને રાણાને ઇસ ચમનકો.
બરસોંસે હો રહા હય નામો નિશાં હમારા,
દુનીયાસે મિટ રહા હય બરહમ સમાં હમારા
ગુન્ચે હમારે દીલકે ઇસ બાગમેં ખિલેંગે
ઇસ ખાકસેં ઉઠે હુંય ઇસ ખાકમેં મિલેંગે

નાટકે-વતન બંસરી—

—:═══:—

ખોલ કર આંખે જો દેખા તો યહાં કુછ ભી નહીં,
મા સીવાએ રંજો હુસરતકે યહાં કુછ ભી નહીં.
હમ અઝલસે સુનકે આએથે બહોત તારીફ પર,
આકે જબ દુનીયામેં દેખા તો યહાં કુછ ભી નહીં.
પૂછા દારાંસે કહો દુનીયાસે તુમ ક્યા લે ચલે,
દસ્તે-હસરત મલ કે બોલા મહેરબાં કુછ ભી નહીં.
કલતો ઉડતે થે ફરેરે આજ ઉનકા કબ્રપર,
ના મુરાદીકા હય ઝુંડા ઔર નીશા કુછ ભી નહીં.
રંજ હોગા દેખ લોગે પ્રેમકી તુરબત અગર,
ખાક મીટ્ટી કે સીવા બસ હું ન હાં કુછ બી નહીં.

રાગ, જીલા-જીંઝોટી—

દીલ ગાફીલ નહો યક દમ યે, યહ દુન્યા છોડ જાના હય,
બગીચે છોડ કર જાના, ઝમી અંદર સમાના હય,
બદન નાજુક કુંચન જેસા જો લેટે સેજ ફુલોપે,
હોવેગા યક દીન મુરદા, બદન કીડોને ખાના હય.—
ગફલતમે તું કયા સોયા નહી આરામ ઇસ જગમે,
મુસાફીર બેવતન હે તું, કહાં તેરા ઠીકાના હય.—
નઝર કર દેખ લે પ્યારે, પડી જો મેડીયા ખાલી,
ગયા સબ છોડ કર ફાની, દગાબાજીકા સોદા હય.—
નઝર કર દેખ લે પ્યારે, ન ઐસોં મે કોઇ તેરા,
પેદર માદર ઝનો ફરઝંદ, સબકો છોડ જાના હય.—
ન ભલા હોયગા પ્યારા, ન બેટા ઓર બેટી પ્યારી,
યહાં કર લે ધર્મ નેકી, ખુદાકા નામ સચ્ચા હુય.

નાટક-એમાં શું ? ગઝલ—

દીલ હય વહી જીસ દીલમેં મહોબત હો કીસીકી;
હય આંખ વહી જીસમેં, શરાફત હો કીસીકી;
ક્યું હાથ શામે વસ્લ લગાને નહીં દેતે;
આશુક હો તુમ-યા-કે, અનામત હો કીસીકી:
શમાકો દેખકર આશકીલસે, યું કહતા હય પરવાના
અગરચાહે તો જલના સીખકુમે, મુઝ સાહી જલ જાના:
શમાકી બેકરારી કો કહાં પહુંચેગા પરવાના;
લરઝના, થરથરાના, સર કટાના સાફ જલ જાના. } શેર
હોતા હય ઉન્હે રશ્ક તો, હો મેરી બલાસે;
જલ જાય અગર જલનેકી આદત હો કીસીકી.

નાટકે-એમાં શું ?—તર્જ-ગાયન—

મિલકે જમયોરે, ગુમાની, તેરી સાંવરી સુરત પે લુભાની—મિલકે.
જો તુમ મેરો નામ ન જાનો, મેરો નામ દીવાની
એક દીન ડેરે આઓ હમારે, ખુબ કરો મીજમાની—મિલકે.
જો તુમ મેરો ગાંવ ન જાનો ગાંવ હય ગોકુલધાની.
કુંજ ગલીમેં બાસ હમારો, માનેક ચોક નિશાની.—મિલકે.

નાટકે-પરિવર્તન-ગઝલ.—

ગુનાહોમેં અપની જલી જાં રહી હૈ,
યે પાપિની ખુદ હી મરી જા રહી હૈ.
નહીં આજ કોઇ ભી હૈ દેખ ને વાલા,
મેરી નાવ ઝિઝરી બહી જા રહી હૈ
ક્યો ગંઉસે હસકી દુનિયા કે લોગો,
યે ગણિકા નહીં ડાકિની—જા રહી હૈ.
નહીં ઉઠને પાતા હૈ બાઝોં સે ગરદન,
દયામય કે દરપે ઝુકી જા રહી હૈ.

નાટકે-એમાં શું ?—ગઝલ-કવ્વાલી—

યહી દિન હય દુઆ સેલો, કીસીકે કલમે મુઝ તરસે,
જવાની આ નહિ સક્તિ, મેરી જાં ફીર નયે સારસે.
યે કહ દો અબ્રે—આસાંસે. અગર બરસે તો યું બરસે,
કે જબસે મેક બરસતા હય, હમારે દીદએ તરસે.
શાયર { કયામત હય કીસીકો પ્યાર કરના ઇસ ઝમાનેમે,
{ હઝારો સામાના રખ્ખા હુવા હય, દીલ લગાનેમેં.
મીલા હોગા કીસીકો બાવફા અચ્છે મુકદરસે,
હુવા હોગા કીસીસે-વસ્લ. હમતો ઉમ્રભર તરસે

નાટકે—શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર—તર્જે—ગઝલ—કવ્વાલી—

કુછ હય યાં દીલોજાંસે, મુઝે ઉલ્ફત મહંમદકી,
કે તલપાતી હે દીલ મેરા, મુઝે ફુરકત મહંમદકી,
મદીનેસે જો આતી હય, તો ખતના પુછ લેતા હું.
સબા જલ્દી બતા કૈસી, તબીયત હે મહંમદકી.
ન હમ જન્નતમેં જાયેંગે, ન હમ દોજખમેં જાયેંગે,
ખડે દેખા કરેંગે હશ્ર મેં સુરત મહંમદકી.
દરે જન્નતપે રીદવાં જબકે, દરવાઝે પે રોકેગા,
તો હોગા હુકમ જાને દો, યે હય ઉમ્મત મહંમદકી.
મીટાયા કુફ્ર દુનીયાસે, બજાયા દીનકા ડંકા,
દીખાયા નુરકા જલવા, વો હય તાકત મહંમદકી.
લહદસે અય ફરીશ્તો તુમ કહાં જાતે હો બેડોબી,
જરા તસકીન હો આતે કરો હુઝરત મહંમદકી.
ગુલોને રંગ તારોંને ઝીયા રોઝે અઝલ માંગી.
મુકાના દીલ મેરા હે યા ખુદા ઉલ્ફત મોહંમદકી.
શોક જલદી કયામત આગે નિકલે આરઝુ દીલકી,
જહાં સલ્લેઅલ્લા હમ દેખકર સુરત મોહંમદકી.

નાટકે—માહુનામે જહાંન—ગઝલ—

દોનો મેં દીલ મેરા હય ઇસે હું કે ઉસે હું,
એક ગયર એક સગા હય ઇસે હું કે ઉસે હું.
દોનો મરીઝ પ્યાર—કે, દોનો ગલે કે હાર,
બોલો મેરા દવા હય ઇસે હું કે ઉસે હું?
જવાબ—હકદાર મય હું—દીલ મેરા દીલદાર મુઝે દો,
ધીટકાર ગયર પર કરો ઓર પ્યાર મુઝે દો.

નાટકે-નુરે-ઇસ્લામ-કવ્વાલી—

ફિર ગયા દિલ દહેરસે, કાબેકા—દરબાં હો ગયા,
બુત પરસ્તિ છોડકર, રોશન—મુસલમાં હો ગયા.
દિલમેં જો અરમાંન થા, પૂરા વ્હો અરમાં હો ગયા,
કયદખાનેમે—મેરી બક્ષીસકા સામાં હો ગયા.
હમ બંદીયે ઇસ્લામ હયેં, ગુરબત હમારા કામ હય,
સબસે આરામ હય અબ દિલ-ગુલીસ્તાં હો ગય.
જો પઢકે કલમા શહાદત, ખુલ ગયે જન્નતકે દર,
ઉસ બહિસ્તીકે લીયે જન્નતકા એલાં હો ગયાં.
શાકીરાહ શાકીર તુજપર મહેરકી રખ તું નજર,
નુરે ઇસ્લામ બસ કફસમે, અબ નુમાયાં હો ગયા,

ગઝલે-દાગ—કવ્વાલી—

સનમકા નુર દેખા હે ખુદાકે નુરકે કે બદલે,
હુવા હૈ દાગે દીલ રોશન ચરાગે નુરકે બદલે.
જો દેખેગે તેરે હુસ્નો જલાંઆરાકો મેહશરમેં,
ખુદાસેં લોગ માંગેગે તુજહી કો હુરકે બદલે.
અનલહકકી બજરે લબપર અનલ મહેબુબ જારી હો,
ચડાએં દારપર મુઝકો અગર મનસુરકે બદલે.
પસે મરદન અગર યારો મયસ્સર હો તો રખ દેના.
કફનમેં ખાકે કુએ દીલરૂબા કાફુરકે બદલે.
ખુદાયા ઇશ્ક બુતેમેં બસ કદર સખ્તી ઉઠાઇ હે,
કે પેહલુમેં હે એક પત્થર દીલે રંજુરકે બદલે.

નાટકે-વતન બંસરી—ગઝલ—

ન તું જોગી બન ન બીરાગી બન, ન લગાકે ખાક તું બનમેં જા,

જો ખુદાકો હય તુજે ઢુંડના, કીસી મારેફતકે ચમનમેં જા.
જો ખુદીકો અપની મીટાએગા તો ખુદાકી ઝાતકો પાએગા,
તુજે ઉસકા નુર હય દેખના તો મીસાલે આંદ ગહનમેં જા.
વોહી ઇસામેં, વોહી મુસામેં, વોહી કાબામેં, વો કલીસામેં.
વોહી કૃશ્ન, બનકે હય છુપ રહા ઉસે ઢુંડને બીન્દ્રાબનમેં જા.
વોહી રામમેં વો રહીમમેં વોહ અલી ફેરામ ઓરભીમમેં,
વોહી કહે કે કુન કહી ચલદીયા ઉસે દેખ અપને તું તનમેં જા.
તું અબસ મીટાતા હય રંગ બુ તુજે કૌન જાને હય કૌન તું,
કહા માન લે ફખરે બે નવા તું ચાંસ અપને બતનમેં જા.

—:—

નહી—ગઝલ.

મહેરબાં હો જાએંગે દરદે જીગર હોને તો દો.
ખુદ ચલે આએંગે નાલોંમેં અસર હોને તો દો,
જાનેબનં જાતે હો તુમ ઇસ કદર જલદી હે કયા,
રાત બાકી હે ચલે જાના, સહર હોને તો દો,
લાખ બીસ્મીલ હો ગયે ઓર કતલ હોંગે સેંકડો,
ઉનકી મહેફીલ મેં જરા તીરછી નઝર હોને તો દો,
ખાક ઉડાતે આએંગે મેરી લહદ પર દેખના,
મેરે મરને કી જરા ઉનકો ખબર હોને તો દો,

ચેતન ચુગ:— રાગ-ગઝલ.

મેરે દીવાર ખડે હય તેરા કયા લેતે હંય
દેખ લેતે હય જલન દિલકી બુઝા લેતે હંય
કયોં ખફા હોતે હો હમ ખુદહી ચલે જાએંગે
બેઠ જાતે હય જહાં ધુની રમા દેતે હંય
યાદ આતી હંય શબે હિજ્ર જો તસવીર તેરી
દર્દ ઉઠતા હંય તો સીનેસે લગા લેતે હંય.

તર્જ-ગઝલ-કવ્વાલી—

બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,
રબસે મીલને જાય અપને હકસે મીલને જાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,
અકાસ લોગસે કાસીદ આયો, અહેમદ પ્યારો સોતા પાયો.
મલી જબી ઉસકે તલવોંસે, ઉઠકો સોતા લીયા જગાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
સબ સમાન બહીસ્તી લાયો, ખુશ હોકે પયગામ સુંનાયો,
ભરી સુરાહી જલ કૌસરકી, એહમદ મલ મલ વાસે ન્હાયો,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
આઇ સવારી બુરાકકી દરપે. ઝીન સુનેરી-કસકે કમરપે,
ઉમ્મત યાદ આઇ નબીને, આંસુ દીયે બહાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
હોકે સવાર ચલે નબી અલ્લાહ, પોંહચે મુકામ દનાહૂત હલા,
કહે જીબરીલ બઢું જો આગે, એક એક પર જલ જાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,
હુકમ હુવા જબ રફ રફ આએ, બીસતર સરદ ન હોને પાએ.
પઢો નબીપે દરૂદ યારો, ઉમ્મત બખશી જાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,
હુકમ હુવા હૈ ખાતીર તેરી, પ્યારી ઉમ્મત બખશી સારી,
રોઝે અઝલસે ઉમ્મત બખશી, મત દીલમે ધબરાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,

નઇ-ગઝલ—

દરે મુસ્તફા સંગે મુસા નહીં હે, યહાં રબ્બે અરનીકા ઝગડા નહીં હે.
વોહે દોન જો તુજપે શયદા નહીં હે, કીસે તેરી નઝરોને મારા નહીં હે.
રૂકે યે તો પરદેસે આવાઝ આઇ, તું પરદેમેં થા તુઝસે પરદા નહીં હે.
છુપાઓ ન—ચેહરેકો બુરકેસે સાહબ, અભી હમને દીલ ભરકે દેખા નહીં હે.
ચલો વાદીએ ઇશ્કમેં પાંઉ રખના, યે વો જંગલ હે જીસમે કાંટા નહીં હે
કહા જોસમે આકે હુઝરતસે હુકને, જો તેરા નહીં હે વો મેરા નહીં હે.

નઇ, ગઝલ-"મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુજે."

મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે, ગમે હીજ્ર તો દેગા ન જીને મુઝે
સબ કાફ્લે વાલે ગએ, મય હાથ મલતા રહે ગયા,
જાં તડપતી રહે ગઇ—ઔર દીલ મચલતા રહે ગયા;
લીયા સાથ ન અપને કીસીને મુઝે,–મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે-૧
દેખીએ કીસ્મત મેં લીખી હૈ ઝીયારત યા નહીં.
દેખીએ રોઝે પે હુજરત બુલાતે હેંય યા નહીં;
યેહી સોચ હે બારા મહીને મુઝે મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે-૨
અય અજલ મત જાનલે, રહે, જાં બહોત મુશ્કીલમેં હે,
જાન હું રોઝે પે રહે, અરમાન મેરે દીલમેં હે,
કોઇ દીન અભી ઔર દે જીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે.-૩
હોઁદસે યા સાકીએ કૌસર બુલા લીજે મુઝે,
એક પ્યાલા આપે ઝમઝમકા પીલા દીજ્યેં મુઝે.
પડે હીજ્રમેં પીને ન આંસુ મુઝે મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે.-૪
યા મોહંમદ મુસ્તફા તસ્કીન તો કીજે મેરી
આતીશે ફુરકત મેં જલતા હું, ખબર લીજે મેરી;
લગ ગએ મૌતકે આને પસીને મુઝે મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે-૫

। દુન્યા સેંકડો દંપ, એક હસરતે દીદાર હૈ,
મુસાફીર હું અકેલા તેરી મદદ દરકાર હૈ,
રાહમેં લુંટે ન છીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે.—૬
ડાલા ઇસ—વતનને, ઔર હિન્દુસ્તાન ને,
।સી ને બેકસીને શોકને અરમાન ને;
રંજપે રંજ સબીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે.—૭
માં થામે ઝમીં પકડે વતન રોકા કરે,
ન ઠયરૂંગા ન ઠયરૂંગા કોઇ ચીખા કરે,
યાદ હૈ મેરે નબીને મુઝેમેરે મૌલા બુલાલે મદીને મુઝે.—૮
હસરત રત દીન આંખોસે મંય બરસાઉંગા,
ઇન્શા અલ્લાહુ અંખોસે મદીને જાઉંગા;
જાવેંગે લેક સરીને મુઝે, મેરે મૌલાબુલાલો મદીને મુઝે.—૯

લે—નાઅત. તર્જે-કવ્વાલી—

ીદકા ડંકા આલમસેં બજવા દીયા કમલીવાલેને.
લાએલાહુ ઇલ્લલ્લાહ, ફરમાદીઆ કમલીવાલેને.
મહેરએ અનવર કમલીસે, ચમકદીયા કમલીવાલેને.
: ઘટામે સુરજકો, શરમાદીયા કમલીવાલેને.
ઐસે રંગીલેસે સદકે જાં ઐસે હદીસેકે કુરબાં,
કરકે ખુદાસે ઉમ્મતકો, બખ્શા દીયા કમલીવાલેને.
।કે ગયે મેહરાજકી શબ વલ્લેલકી છબબી ઉસપે ગઝબ,
।કી હુરો ગીલમાં કો, તળપા દીયા કમલીવાને.
ફી-મહકને મસ્ત કીયા, ચિતવનકી ઝલકને દીલ છીના,
રહકી બાંકી-અદાઓસે, લુંટવા દીયા કમલીવામેને.

પીપી કે પ્યાલે કૌસરકે, ખુંટેંગે મઝે જી ભરભરકે,
ઈન્ના-આતયના કલકૌસર, ફરમા દીયા કમલીવાલેને.
વો કમલી અજબ થા કીમત થી, કીસ નાઝસે હકને સરપે ધરી.
સબ ઝરકે દેખાવે વાલોંકો, ફરમા દીયા કમલીવાલેને.
જબ હક્કી તરફસે ઉમ્મતકો મેરાજ કી શબ ઇનઆમ મીલી,
ખુશ હોકે દામન કમલીકા ફૈલા દીઆ કમલીવાલેને.
ખુશકામેં તરી પૈદા કરદી હરશાખ હરી પૈદા કરદી,
મેંહ બાગે-જહાંમે રહમતકા બરસા દીયા કમલીવાલેને.
ગમ્મે [illegible] કુંજ હુવા હાસીલ, અલ્લાહસે જાકે હુએ વાસીલ,
ક્યા જાને ખુદાકો જાકર ક્યા, સમઝા દીયા કમલીવાલેને.
ઈસ્લામ મીલા, ઇમાન મીલા. પઢનેકો લીએ કુરઆનમીલા
જુદાકો જો કુછ દીલવાનાથા, દીલવાદીયા કમલીવાલેને.

ગઝલે-જલીલ, તર્જે-કવ્વાલી—

જો દીલકા ખો ચુકે વો દીલકા ઢુંઢતે હંય,
હમ દીલસે તંગ હોકર કાતીલ કો ઢુંઢતે હંય.
ક્યા ખુ હય જુસ્તજુકી, યે ભી ખબર નહીં હય,
દીલબરકો ઢુંઢતે હય-યા દીલકો ઢુંઢતે હંય.
રાહે—નાબલમેં એસા ખુદ રહનુમા કૌન હોગા,
મન્ઝીલપે હમ પહોંચકર મન્ઝીલકો ઢુંઢતે હંય.
કાટે દિ જો કટતે, ફુરકતમેં દીન હમારે,
ખન્જરકી જુસ્તજુ હય કાતીલકો ઢુંઢતે હંય.
જો ઝખમ દે ચુકે હંય. જી લેનેકો હય કારી,
અબ બસ લીએ વો અપને કાતીલકો ઢુંઢતે હંય.

તુમને જો અપને રૂખસે પર્દા ઉઠા દીયા હય,
તારે ફલકપે માહે. કામીલકો ઢુંઢને હંય.
અલ્લાહરે ઇશ્કે લયલા-મજનુકે બનસે અંતમ,
ઉઠતે હંય જો બગોલે મહેમીલકો ઢુંઢતે હંય.
બે તીરો બે કમાંકે જો દીલ શીકાર કરલે,
હમ તો "જલીલ" એસે, કાતીલકો ઢુંઢતે હંય.

ગઝલે-આશીક-તર્ઝે-કવ્વાલી.

મુસકુરાતે જાતે હૈં કુછ મુંહસે ફરમાનેકે બાદ,
બીજલીયાં ચમકા રહે હૈં ફુલ બરસાનેકે બાદ.
કૌન હોતા હૈ દીલ અફસુરદાકા પુરસાને હાલ,
ફુલકી ખુશબુભી ઉડજાતી હૈ મુરઝાનેકે બાદ—
કબરમેં કયા કયા ફરીશ્તોંકા થા અરમાને સવાલ,
કુછ ન પુછા મુજસે તેરા નામ બતલાનેકે બાદ.
ફુલ ચઢયેંગે લહદ પર જીનસે યે ઉમ્મીદ થી.
વોભી પત્થર રખ ગએ સીનેપે દફનાનેકે બાદ.
ઉમ્ર ભરમેં દોહી ઘડીયાં મુઝપે ગુઝરી હૈ કઠન,
આપકે આનેસે પહેલે આપકે જાનેકે બાદ—
પી દીયે જા સાકીયા પયમાના પયમાનેકે બાદ.
બાત મતલબકી કહુંગા હોશમેં આનેકે બાદ.
સુર્ખરૂ હોતા હૈ ઇનસાં આફતેં સહેનેકે બાદ;
રંગલાતી હૈ હીના પત્થરપે પીસજાનેકે બાદ.
જો જલાતા હૈ કીસીકો ખુદ ભી જલતા હૈ જરૂર,
શમઅભી જલતી રહી પરવાના જલ જાનેકે બાદ.

ક્યા શરાબે—તાઅને પસતીસે પાયા હય હરજ.
સર ચઢા હે હલ્કસે નીચે ઉતર જાનેકે બાદ.
ક્યા ખુશામદ હો રહી થી દીલકે તેનેકે લીયે.
કૈસી આંખેં ફેરલીં મતલબ નીકલ જાનેકે બાદ.—
હુઅ આધી હો ગઈ પર હૈ અભી નખરે વોહી,
બલ ન રસ્સીકા ગયા અફસોસ જલ જાનેકે બાદ
ડીલાસાઝી કહેતી હે ઉ ડી કે બસ વો આચુકે,
મેંહદી ક્યા બેઠેગે ફત્રન ઝુલ્ફ મુત્ર જાનેકે બાદ.
ઉમર ભર ઉનકો તો મેરી શિકલસે નફરત રહી,
અબ વો ચહેરા દેખતે હૈં હમ નીકલ જાનેકે બાદ—
યાદ આએગી વફાએં તુમકો મેરી દેખના,
કદર હોગી તુમકો મેરી—મેરે મર જાનેકે બાદ.
આવ મીલ જાઓગસે આશીકસે ક્યા તકરાર હૈ.
સુલેહભી હો જાતી હે, આપસમે ચલ જાનેકે બાદ.—

ગઝલે-મુઝતર-કવ્વાલી—

મીલનાયા તો મીલ જાતે, ઉસ નુરે મુજર્રદસે,
ક્યું જાકે ચલે આએ, દરબારે મોહંમદસે.
અલ્લાહકે પલ્લેમેં, વહેદતકે સીવા ક્યા હય,
જો કુછ હમેં લેના હય, લેલેંગે મોહંમદસે.
રોઝે મેં મહંમદકે મેને બ ખુદા દેખા,
અલ્લાહકી આવાઝેં આઈ ઉસી ગુમબદસે,
બીલ્લાહ મેરી તુરબતસે—ચુપ ચાપ ચલે જાવો,
ગર તુમને મુઝે છેડા, ફેહ દુંગા મોહંમદસે.
અય બાદે સબા તુરબત, મોહતાજે મરમ્મત હય,

મીટી મુજે ચોટીસી, બાદે દરે એહમદસે.
કયું ઝીકરે ખુદા છેડા, અય મુનકરો તુરબતપર,
કુછ બાત ન કરનેદી, તસવીરે મોહંમદસે.
મુઝતર મુજે તીબાકી, જીસ વકતકે યાદ આઇ
નીકલા મંય જીગર થામેં, ટુટે હુવે મરકદસે.

ગઝલે-અકબર. તર્જે-કવ્વાલી.

ખમહય દરખ્ત રોઝએ વાલા કે સામને,
મજનું ખડા હે પેમએ, લૈલા કે સામને.
એક એક કો બખ્શાએગેં મેહશરમેં હુકસે વો,
યુસુફકો બન પડી હૈ—ઝુલેખા કે સામને.
જલવે કે દેખને કે લીયે બી તો કોઇ હો,
મુહસે નકાબ ઉલટ દીયા મુસાકે સામને.
કયસા મુકામ કાફલેવાલે ચલે ચલો,
ઠેરેગે ચલકે ઉસ શહેવાલા કે સામને,
જીસ મુરદેકો ન હઝરતે, ઇસા જીલા સકે,
લે આઓ ઉસકો તુમ મેરે મૌલાકે સામને.
કહે દીજીયો સબા મેરી હાલત ઝરા ઝરા,
જાના હો ગર તેરા-મેરે આકા કે સામને,
ફીર વો કરમ કરે ન કરે ઇખતીયાર હય.
અકબર તુમ અર્ઝ કરતો ઝરા જાકે સામને.

ગઝલે-જલીલ-કવ્વાલી—

તલવાર ખીંચકે પંજએ કાતીલમે રેહ ગઇ,
બીસમીલકી આરઝુ દીલે બીસમીલમેં રેહ ગઇ.

ઝોંકા જબ આ ગયા કોઇ મજનુકી આહકા,
લયલા તળપકે પરદએ, મહમીલ મેં રેહ ગઇ.
ફીરતી રહી નીગાહમેં તસવીર યારકી,
આખીર ઉતરકે આંખસે, વો દીલમેં રેહ ગઇ.
કાતીલકા હાથ-હાય, રૂકાભી તો કબ રૂકા,—
થોડીસી જાન જબ તને, બીસમીલ મેં રેહ ગઇ.
અય તેગે નાઝ ઇતનીભી તેઝી ન ચાહીએ,
દીદારકી હુવસ દીલે બીસમીલ મેં રેહ ગઇ.
ખંજર ઇધર ખીંચા-ઉધર આહેં ખીંચી મગર,
થોડીસી ચલકે બીસમીલો કાતીલ મેં રેહ ગઇ.
ચલતી હૈ તેગે નાઝ મઝે લુટયો "જલીલ"
કહેના ન ફીર કભી કે હુવસ દીલમેં રેહ ગઇ.

દીલકે ટુકડેઃ— —ઃગઝલે મુન્શીઃ—

ઉફ્ નઇ શોખી તેરી મલમલ કે ટુકડે કર દીએ,
જબ ગયા પહેલુસે મેરે દીલકે ટુકડે કર દીએ.
ચલ સકા રાહે મહોબ્બત મેં ન તેરી દો કદમ,
નાતવાની ને મેરી—મંઝીલ કે ટુકડે કર દીએ.
ગવર કે દીલમેં બનાકર અપના ઘર અચ્છા કીયા,
બે—વફા તુને હમારે દીલકે ટુકડે કર દીએ.
કૈસ કી વહેશત ને કયા તુજ પર કયા અસર યે કરદીયા,
લયલાએ મહેફીલ નશી—મહે ફીલકે ટુકડે કર દીએ.
ઇસ તરાહ ઝીકકા સવાલે વરલ પર જાને જહાં,
તુમને "મુનશી" કે દીલે સાયલ કે ટુકડે કર દીએ.

ગઝલે-અકબર.

બેશક ખુદાકા ઘર હે તેરે ઘરને સામને,
જન્નતકા દર ખુલા હે તેરે દરકે સામને.
એક એક કો બખ્શવાએંગે મેહશરમેં હકસે વોહ,
મુસુફ્કી બન પડેગી ઝુલેખાકે સામને.
કેહ—દીજીયે સબા મેરી હાલત ઝરા ઝરા.
જાના હો જબ તેરા મેરે આકાકે સામને,
કરબલામેં કટ—ગયે હે વો ઉમ્મતકે વાસ્તે.
સર રખ—દીયા હુસૈનને ખંજરકે સામને,
ગર વો કરમ કરે ન કરે ઇખ્તયાર હે,
અકબર અબ અર્ઝ કર તુ ઝરા જાકે સામને.

ગઝલે-લજજમુલ, તર્ઝે-કવ્વાલી.—

કૌનસે દીલમેં નહિ રંગ રંગીલા મેરા.
હર નઝરમેં હય બસા છેલ છબીલા મેરા.
દાગ ઇસ્યાંકા મીટા દેગા મેરે દામનસે,
રંગે મસ્ફાંમેં ડુબા દેગા રંગીલા મેરા.
હમમેં હોગી ન મુરીદોંકી જો જબતક બખ્શીશ,
હટને વાલા નહિં મયદાંસે હઠીલા મેરા.
અવલીયા ચીસ્ત કે સારે હંય બરાતી જીસકે,
ચશ્મે બદદુર વો દુલા હૈ સજીલા મેરા.
હક પરસ્તીકા તમાશા નઝર આયા સબકો,
આયા અજમેરમેં જબ છેલ છબીલા મેરા.
નામ લેવા મય તેરા ઔર હંય ઘર ઘર મેરે.
મંય બેહેસ્તી હું મેરે સાથ કબીલા મેરા.

ગુલરૂખાને અમને દહેર હો કુરબાં દીલસે,
રંગ રૂપ અપના દીખાદે જો રંગીલા મેરા.
દરસે ખ્વાજા કે મેં ઇનઆમ જો લેકર કે ટલા,
ખ્વાજા વાલોં ને રખા નામ હઠીલા મેરા.
જલ્વા રહા હૈ નિગાહે ખલ્કમેં અલ્લાહ અલ્લાહ,
બસ રહા હે દીલે આલમ મેં રંગીલા મેરા.
અય "તજમ્મુલ" દીલો જાનો જીગરકા માલી હય.
વો રંગીલા વો છબીલા વો સજીલા મેરા.

ગઝલ—હુશૈન—તર્ઝે કવ્વાલી—

ફિરદૌસ હૈ ખજીલ રૂખે હઝરતકે સામને,
તુબા હૈ પસ્ત સરવે નુબુવ્વતકે સામને.
કહેના હૈ લુતફે શાફ્એ ઉમ્મત યેહી મુઝે,
ક્યાહૈ તેરે ગુનાહ મેરી શફકતકે સામને.
યા રબ જો મૈં મરૂં તો—મદીને મેં હી મરૂં,
મરકદભી બને તો શાહકી તુરબત કે સામને.
કટકટકે ગીર પડે સરે દાશાને દેહરે સર,
હઝરતકી ઝરબે તેગે જલાલતકે સામને.
મહશરમેં આસીયોંસે કહેગા યે ફઝલે—હક,
લે જાવ અર્ઝ શાફ્એ ઉમ્મતકે સામને.
કમકી ગુનાહો બખ્શા કહો ગુના મેરે,
હઝરત તુમ્હારે ફઝલ લે રહમત કે સામને.

અલ્લાહ બોલી દીન મુઝે હાંસીલ કરે હુસેન.
બીસતર જમાઈ મૈ દરે હઝરત કે સામને.

ગઝલે-લતીફ-મોઆઝીફ. ગુલહસ્તે હાઝા—

અલ્લાહકી રહેમતસે અલતાફે મોહમ્મદસે,
ખાલી ન ફીરા કોઇ હરગીઝ દરે અહેમદસે.
અલ્લાહકા પયછાના પ્યારે નબી અહેમદસે,
ઇસલામ ફલા ફુલા ગુલઝારે મોહમ્મદસે.
હૈ શમસો કમર રોશન, દોનો રૂખે અહેમદસે,
હેરાન હે દો—આલમ ઉસ નુરે મુજર—રદસે.
તુ મુજકો શબા લે ચલ એહસાન બડા હોગા,
ખાલી નહીં આઉંગા જાકર દરે અહેમદસે.
અલ્લાહકા બન્દા હું મૈ ઉમ્મતે અહેમદ હું,
કહેતા હુવા ઉઠુંગા મહેશરમે—યે—મરકદસે.
ઉમ્મતકો તેરી બખ્શા મેહબુબ મેરે પ્યારે,
મેરાજકી શબ ખાલીક, કહેતા થા મોહમ્મદસે.
સીનેમે મોહમ્મદકી તસવીર નુમાયાં હૈ,
મીલતા હુવા યે દીલહૈ ઉસ નુરકે ગુમ્બદસે.
મહેબુબે ખુદા તુ હૈ મતલુબે ખુદા તુ હૈ,
હૈ શાને ખુદા ઝાહીર પ્યારે તેરે ગુમ્બદસે.
મરકદભી લતીફ અપના બનજાએ મદીનેમેં,
ક્યું જાકે ચલે આએં દરબારે મોહમ્મદસે.

નઈ-કવ્વાલી-તર્ઝે-ગઝલ—

બે ખુદી અયસી બડહી ઉનકે ચલે જાનેકે બાદ
યાની આયા હોશભી તો મૌત આ જાનેકે બાદ.

અંદા ઝન હોતે હંય વો પહેલુસે ઉઠ જાનેકે બાદ.
દેખીએ ક્યા ગુલ ખીલે ઈસ ફુલ બરસાનેકે બાદ.
ચાએ નાકામીને લુત્ફહમ કલામી કુછ મીલા,
બનગએ વો ખુત સરાપા મેરે આજાનેકે બાદ.
અબ ફલક અચ્છા નહિં યે રોઝકા ઝુલ્મો સીતમ,
ફીર સીતમ ઢાએગા કીસપર મેરે મરજાનેકે બાદ.
કીસકો બતલાઉં શબે ગમકો નથા મેરા રફીક,
હોશભી જાતે રહેથે આપકે જાનેકે બાદ.
દૌલતે-દીદારસે યું શાદ હો જાતે હંય હમ,
જૈસે ખુશ હોતા હય કોઈ માલો ઝર પાનેકે બાદ.
બાદે મજનું રંગ દીખલાએ ન ક્યું વેહશત મેરી,
એક દીવાના હુવા કરતા હય દીવાનેકે બાદ.
ઝીંદગીમેં જીસ કદર ચાહો કરો ઝુલ્મો-સીતમ,
યાદ આઉંગા મગર મૈં—તુમકો મરજાનેકે બાદ.
દીનરો જયું તું કરકે કટ જાતા હય હીજ્રે યારમેં,
સરપે આતી હય કયામત. શામ હો જાનેકે બાદ.

નઈ-કવ્વાલી.

—:═══:—

કાલુ બલામે મૈ ફંસગઈરે; લામો-અલીફ ઔર મીમકા પરદા-
પરદા હટા કર સામને આજા, દીલમે અદાએ ઉતર ગઈરે-કાલુ
જલદ બુલાલો શાહે મદીના ફુરકતમેં તેરી મુસ્કીલ હૈ જીના
હીંદમેં આકે મૈ લુટ ગઈરે-કાલુ બલામેં મૈં ફંસ ગઈરે-
કૂફકો તું ઇસ્લામ મેં લાયા, શરેબને વસ્લકા જામ પીલાયા
નામે મોહંમદી દીલકો ભાયા, ઐસે પીયાપે મૈં મર ગઈરે-કાલુ

ઇન્ના આતશના કોસર, ફશલ્લે બેરબ્બેકા વનહર કેહેકર
ઇન્ના શાનએક હોવલ અબતર, કુલ કુવલ્લા પે ચંચ મીટ ગમરે-કાલુ

ગઝલે-મુસ્તફા. તર્જે-કવ્વાલી—

બશર નુરે રબ્બુલ—ઉલા બનકે આયા,
નયે રંગસે જા—બજા બનકે આયા.
અને અંબીયા અવલીયા સબ બરાતી.
જો દુલ્હા હબીબે ખુદા બનકે આયા.
કહીં લાલા ઓ ગુલ કહીં ચાંદ સુરજ
તજલ્લીયે અરશો સમા બનકે આયા.
અગર લહેર આઇ બને શકલે-ગૌહર.
જો મોજ આ—ગઇ બુલબુલા બનકે આયા.
કહીં અવલીઆ બનકે શાનેં દીખાઇ,
કહીં આશીકે મુબતીલા બનકે આયા.
કહીં શકલે ઇસા, કહીં શકલે મુસા,
કહીં ચુસુફે-દીલરૂબા બનકે આયા.
બહોત ગુલ ખીલે ઇસ જહાંમે વ લેકીન,
બહાર આઇ જબ મુસ્તુફા બનકે આયા.

નઇ, ગઝલ—રાગ, પીલુ, ગઝલ—

લગા હયે દીલ-પ્યારસે નીભાવોગે તો કયા હોગા,
હમારે કલ્બમેં પ્યારે સદા રહોગે તો કયા હોગા.—લગા.
હમોકો ચાહ મીલનેકી મીલાવોગે તો કયા હોગા (૨)
હુસ્ન ચશમોકે પ્યાલે ભર પીલાવોગે તો કયા હોગા.
જરા દીદાર તુમ અપના દીખાવોગે તો કયા હોગા.
હમ મરતે હયં તેરે ગમમેં જીલાવોગે તો કયા હોગા.—લગા.

અજબ-દીદાર રૌશન હમ છીપાવોગે તો ક્યા હોગા,
ચમન બીચ આન કર મુખડા દીખાવોગે તો ક્યા હોગા.—જગા.

નઈ-ગઝલ-મુખમ્મસ—

ક્યા ક્યા કહુા ન હૌજે સીતમગર કે સામને,
કુછભી ન સમજે દીનકો ખંનજર કે સામને
નકશા ખીંચાયા ઉસ દીલે મુઝતર કે સામને,
આદા જો લડને આયે થે લશ્કર કે સામને
કીસ મુંહસે જાએંગે વો પયંગમ્બર કે સામને.—ક્યા॰

મહેમાં બુલાકે દમતમેં હકકે નબીકા હૈફ
કીન કીન મુસીબતોમેં ફસાયા અલીકો હૈફ,
તકલીફ કીસ તરહસે દી આલે નબીકો હૈફ,
પાની ન પીને દેતે થે ઇબ્ને અલીકા હૈફ.
ઔર આપ-પાની પીતેથે બરભર કે સામને—ક્યા॰

આખીર બતીજે કત્લ હુએ ઉનકે બરમલા,
જુઝ શુક્રે હકકે ઔર ન થા કોઇભી ગીલા,
કબ્જે કો ચુમ ચુમકે કેહતીથી યે કઝા,
ક્યા કહેના હય શુજાઅતે ઇબ્ને અલીકી વા.
યું સર ઝુકા તો દે કોઇ ખંજર કે સામને—ક્યા॰

સમાપ્ત

—: પ્રખ્યાત રસભરી વાર્તાઓ :—

ગજરામારૂની વાર્તા મોટી	કીંમત	રૂા	૦-૮-૦
સદેવંત સાવળીંગાની વાર્તા મોટી	,,	,,	૦-૮-૦
ગુલબંકાવલીની વાર્તા મોટી	,,	,,	૦-૮-૦
બરાશ કસ્તુરીની વાર્તા મોટી	,,	,,	૦-૮-૦
સ્ત્રી ચરીત્રની વાર્તા મોટી	,,	,,	૦-૮-૦
પ્રેમની પીસ્તોલ (નવીન નોવેલ)	,,	,,	૦-૮-૦
અલક કીશોરી (નવિન નોવેલ)	,,	,,	૦-૮-૦
મુંબાઇની શેઠાણી (નવીન નોવેલ)	,,	,,	૦-૮-૦
અટક પાંસળી હજામ (નવીન વાર્તા)	,,	,,	૦-૮-૦
પ્રપંચી પતીવ્રતા (નવીન વાર્તા)	,,	,,	૦-૮-૦
ચંપા શેઠાણી (નવીન નોવેલ)	,,	,,	૦-૮-૦
દેવતાઈ બોલતો પલંગ (નવીન નોવેલ)	,,	,,	૦-૮-૦
સૌન્દર્ય સંગ્રામ (નવીન નોવેલ)	,,	,,	૦-૮-૦
અકલ્લનો ઓથમીર (હાસ્યરસથી ભરપુર વાર્તા)		,,	૦-૬-૦
ગરીબ હલોમા ભા. ૧-૨ (સુ. સંસારી વાર્તા)		,,	૦-૮-૦
રાજા ભરથરી (સચીત્ર વાર્તા)		,,	૦-૮-૦
રાજા ભરથરી (પંચાળી નાટક) મ્હોટું		,,	૦-૮-૦
સત્યવાદી રાજા હરીચન્દ્ર નાટક મ્હોટું		,,	૦-૮-૦
રાણકદેવી રાહખેંગાર નાટક મ્હોટું		,,	૦-૮-૦

આ શીવાય બીજી દરેક જાતની બુકો મળશે. બ્હારગામના ઓડરો વી. પી. થી રવાના કરવામાં આવે છે.

લખો:—શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.
ઠે૦ રાણીતળાવ—સુરત.